

KERKENBELEIDSPLAN 2026-2031

STAD GENT

Stad Gent – Bisdom Gent – Centrale Kerkbesturen Gent

gentsegidsen.be

Stad Gent, departement Facility Management, cel erediensten

Kantooradres: Sint-Salvatorstraat 16, 9000 Gent

Postadres: Botermarkt 1, 9000 Gent

Bisdom Gent

Bisdomplein 1, 9000 Gent

CKB Gent Stad

CKB Gent Rand

CKB Gent Oost

Voorwoord Schepen Christophe Peeters

Wie Gent zegt, denkt aan water, aan steegjes, aan pleinen. Maar evengoed — en misschien wel eerst en vooral — aan torens. Wie ooit op de Sint-Michielsbrug heeft gestaan, weet wat ik bedoel. Daar staan ze, fier en onwrikbaar: de Sint-Niklaaskerk, het Belfort en de Sint-Baafskathedraal. De drie torens. Zoveel meer dan oriëntatiepunten: ze zijn Gent. Niet toevallig zie je ze op zowat elke ansichtkaart. Niet toevallig vormen ze het kloppend hart van onze stad, letterlijk én figuurlijk.

Als geboren en getogen Gentenaar blijf ik onder de indruk van wat die gebouwen uitstralen. Monumentaal erfgoed, ja, maar tegelijk ook bakens van identiteit en continuïteit. In een stad die voortdurend in verandering is, herinneren onze kerken ons eraan waar we vandaan komen. Ze verankeren Gent in de tijd, zelfs als de tijd zich steeds sneller aandient.

En net daarom zijn we verplicht om zorg te dragen voor onze kerken. Niet alleen omdat het moet, maar omdat het hoort. Gent telt 46 (parochie)kerken. Elk met hun eigen geschiedenis, hun eigen rol in de wijk, hun eigen betekenis voor de mensen. In dit kerkenbeleidsplan maken we expliciete keuzes voor de toekomst van die gebouwen, met respect voor het verleden, maar tegelijk met de blik vooruit.

We kiezen er bewust voor om, naast de afronding van drie lopende herbestemmingstrajecten, géén bijkomende kerken aan de eredienst te onttrekken. De vorige beleidsperiode was er één van transitie, deze wordt er één van consolidatie. We geven ademruimte, zowel aan de kerkbesturen als aan de stad. Wat blijft, krijgt onze volle aandacht.

Onze focus in deze legislatuur ligt dan ook waar ze het meest urgent is: op werken in het kader van veiligheid en integriteit. Een lek dak of verzwakte kapconstructie wacht niet. Onderhoud is geen bijzaak, maar een fundamentele vorm van erfgoedzorg. Zonder structurele ingrepen is elk toekomstplan waardeloos.

Tegelijk blijven we kerken zien als meer dan religieuze gebouwen. Ze zijn publieke ruimtes van een bijzondere soort. Ze bieden stilte in een stad die steeds luider wordt. Rust in een omgeving waar prikkels nooit stilvallen. En ook daar willen we op inzetten. Want zelfs in een tijd van ontkerkelijking behouden kerkgebouwen hun waarde. Meer nog: net omdat onze samenleving op zoveel vlakken verandert, worden deze plekken steeds belangrijker als publieke ruimten voor rust, bezinning en ontmoeting. In een verdichtende stad zoals Gent, waar elke vierkante meter telt, zijn dit de stille ruimtes die een tegengewicht bieden aan de drukte van het dagelijkse leven.

Daarom blijven we ook inzetten op medegebruik, valorisatie en nevengebruik. Niet als ‘plan B’, maar als logische stap in een meervoudig gebruik van de ruimte. Op momenten en manieren die de sacrale betekenis van de plek respecteren en versterken. We zien in Gent al mooie voorbeelden van dat gedeeld gebruik. Met concerten, tentoonstellingen en lezingen. We ondersteunen dit, zolang het respectvol gebeurt en met de nodige omkadering.

Dat vraagt engagement, ook van de kerkbesturen. We rekenen op hun inzet, op hun verantwoordelijkheidszin, op een gezond financieel beheer. Met het oog op zelfbedruipendheid in de toekomst. De stad blijft haar verantwoordelijkheid opnemen, maar de middelen zijn schaars, de keuzes moeten doordacht zijn. Want het is pas als de basis op orde is, dat we met elkaar kunnen bouwen aan een toekomst voor deze gebouwen. Een toekomst die even veelzijdig mag zijn als de stad zelf.

Gent heeft altijd een unieke relatie gehad met zijn kerken. Ze domineren onze skyline, maar ze leven ook in alle wijken. Ze verbinden generaties, gemeenschappen, bezoekers en bewoners.

Dit beleidsplan is geen sluitstuk, maar een rustpunt. Het markeert het einde van een fase, en tegelijk het begin van een nieuwe omgang met onze kerken: als blijvende, meervoudige en betekenisvolle ruimtes in een stad die zorg draagt voor haar erfgoed én voor haar mensen.

Christophe Peeters

Schepen van Erediensten en Levensbeschouwelijke organisaties

Voorwoord Centrale Kerkbesturen Gent

Het globaal kerkenbeleidsplan van 2016 werd bijna volledig gerealiseerd. Dit globaal plan had, door de toekomstige bestemming van de kerken en de visie op een geïntegreerde aanpak op (het bestuur van) de parochiekerken, tot doel om zo functioneel en doelgericht mogelijk te investeren in het kerkelijk patrimonium, en het beheer van het patrimonium en de werking van kerkbesturen en overheden dienaangaande te optimaliseren. Dit plan werd steeds in onderling overleg en met respect voor de bevoegdheden van de respectieve kerkelijke en de burgerlijke overheden uitgevoerd. De drie centrale kerkbesturen en de individuele kerkfabrieken willen op dezelfde manier verder werken met het stadsbestuur om samen de afgesproken beleidsdoelstellingen te realiseren.

In 2024 heeft elke kerkfabriek de inventarisatie van 2016 getoetst aan de huidige realiteit. Het spreekt voor zichzelf dat de erfgoedwaarde en de bouwfysische toestand van de parochiekerken omzeggens niet wijzigen. Maar in de afgelopen jaren zijn andere parameters zoals het marktpotentieel, de sociaal-maatschappelijke noden, de valorisatie, het medegebruik en / of het nevengebruik wel gewijzigd.

De kerkgang en de kerkelijke participatiegraad vertoonden en vertonen een dalende trend. Het aantal aanvragen voor sacramentele bediening, o.a. uitvaarten, dalen. Daartegenover staat dat het gebruik door andere religieuze geloofsgemeenschappen in eenheid met de rooms-katholieke kerk toeneemt. Hier zien we het multiculturele karakter van onze stad weerspiegeld met de aanwezigheid van o.a. Filipijnse, Poolse, Oekraïense, Orthodox-Eritrese, Indische katholieken, en anderen gemeenschappen die gebruik maken van een aantal van onze kerken.

Een gegeven is ook de vaststelling dat wegens het tekort aan bedienaars de verantwoordelijkheid over meerdere parochies door één bedienaar wordt opgenomen. Dit leidde ertoe dat de pastorale groepen nagedacht hebben over en rekening gehouden hebben met de pastorale noodwendigheden om tot een aangepaste organisatie en structuur te komen. Deze gesprekken leidden tot een schaalvergroting zodanig dat er op organisatorisch vlak een vereenvoudiging optreedt en een pastorale teamvorming wordt gecreëerd. Door de verschillende actoren wordt en werd nagedacht over de verhouding tussen de frequentie van het gebruik van de kerk en de kredieten noodzakelijk voor exploitatie-, herstellings- en restauratiewerken.

Het spreekt voor zichzelf dat de grootste zorg wordt en werd besteed aan de monumentale kerkgebouwen al dan niet eigendom van Stad Gent. We moeten er de grootste aandacht aan besteden omdat vele van deze kerken getuigen van een rijke geschiedenis met een indrukwekkend patrimonium. Zij dragen bij tot onze internationale uitstraling. Het cultureel erfgoed waarover we beschikken moeten we voor de toekomst koesteren en bewaren.

In overeenstemming met het parochiekerkenplan zullen investeringen prioritair worden ingezet voor kerken die momenteel en in de toekomst wekelijks gebruikt worden voor parochiale erediensten, hierbij ook rekening houdend met de hierboven vermelde gemeenschappen. In tweede instantie komen de kerken aan bod waar regelmatig erediensten plaatsvinden. Op de derde plaats komen de kerken aan bod waar occasionele erediensten plaatsvinden. Alle kerkgebouwen hebben benevens de eredienst, ook culturele functies via valorisatie, medegebruik, nevenbestemming. Het toeristisch belang en het monumentale karakter spelen ook een rol.

Wat we hierbij niet mogen vergeten is dat kerken ook een ideale stilteplaats kunnen zijn waar mensen even binnen lopen om tot rust te komen in deze jachtige wereld, om tot bezinning te komen. Deze opportuniteit doet zich niet alleen voor in de centraal gelegen monumentale kerken maar ook in de meer perifere kerkgebouwen. Een uitdaging hierbij is wel om voldoende vrijwilligers te vinden om dit waar te maken.

door CKB Gent Stad, Gent Rand en Gent Oost

Inhoud

Voorwoord Schepen Christophe Peeters	3
Voorwoord Centrale Kerkbesturen Gent	5
Inhoud	7
Inleiding en Visie.....	9
Beleids- en regelgevend kader.....	10
Huidige stand van zaken	13
Investeringen – principes	15
Situering kerken.....	18
Toekomstvisie Parochiekerken in Gent	21
Strategische doelstellingen	22
Kerken	24
KERKEN MET MIDDELEEUWSE KERN	24
1. Sint-Jacobs.....	25
2. Onze-Lieve-Vrouw Mariakerke	30
3. Sint-Martinus Ekkergem	35
4. Sint-Jan de Doper.....	41
5. Sint-Niklaas (Gent).....	45
6. Sint-Michiels.....	51
7. Onze-Lieve-Vrouw Geboorte.....	57
KERKEN UIT 16 ^e , 17 ^e en 18 ^e EEUW	62
8. Sint-Salvator (Heilig Kerst).....	63
9. Onze-Lieve-Vrouw Sint-Pieters	69
10. Sint-Stefanus.....	76
11. Onze-Lieve-Vrouw Presentatie.....	81
12. Sint-Catharina	86
13. Sint-Amandus Oostakker.....	92
14. Sint-Niklaas Zwijnaarde.....	96
KERKEN UIT DE PERIODE 1800 - 1914	100
15. Sint-Dionysius	101
16. Sint-Amandus Sint-Amandsberg.....	105
17. Sint-Gerulfus	110
18. Sint-Simon en Judas	115

19. Sint-Livinus.....	119
20. Sint-Bavo.....	123
21. Sint-Eligius	127
22. Sint-Antonius van Padua	131
23. Sint-Vincentius à Paulo	136
KERKEN UIT HET INTERBELLUM.....	140
24. Sint-Paulus	141
25. Onze-Lieve-Vrouw Oude Bareel	146
26. Sint-Pieters-Buiten.....	151
KERKEN VAN NA DE TWEEDE WERELDOORLOG	156
27. Sint-Godelieve	157
28. Sint-Bernadette.....	161
29. Christus Koning.....	166

Inleiding en Visie

De stad Gent beschikt over een rijk en zichtbaar religieus erfgoed, dat een belangrijke rol heeft gespeeld in het historisch en ruimtelijk weefsel van de stad. Met het kerkenbeleidsplan 2016–2025 koos de stad voor een planmatige en toekomstgerichte aanpak van haar kerkgebouwen. Daarbij werd gezocht naar een nieuw evenwicht tussen de religieuze functie van kerken en hun betekenis als maatschappelijke, culturele erfgoeddragers. Van de 46 parochiekerken werden er in het kerkenbeleidsplan 2016-2025 17 kerken aangeduid als te herbestemmen kerk. Hiervan hebben inmiddels 14 kerken een nieuwe bestemming.

In deze actualisatie van het kerkenbeleidsplan voor de periode 2026–2031 ligt de focus op het afronden van de oorspronkelijke doelstelling: het begeleiden van de herbestemming van de 3 resterende kerken. Daarbij blijft het principe gelden dat herbestemming enkel gebeurt in dialoog en in samenwerking met de betrokken kerkfabriek en het bisdom, met respect voor de historische, culturele en spirituele waarde van het gebouw.

Tegelijkertijd sluit de stad aan bij de actuele visie van het bisdom, dat stelt geen bijkomende kerken meer te herbestemmen en dat de resterende parochiekerken behouden blijven voor de eredienst. In deze context verlegt het kerkenbeleid zijn focus naar het versterken en valoriseren van de blijvende eredienstkerken als vitale elementen van het stedelijk weefsel.

Een belangrijke beleidsprioriteit in deze periode is de dringende nood aan restauratie en structureel onderhoud, met bijzondere aandacht voor de slechte staat van meerdere monumentale kerkdaken. De stad engageert zich om, samen met de kerkfabrieken en andere partners, een inhaalbeweging te realiseren die het behoud en de veiligheid van deze gebouwen op lange termijn garandeert. Deze investeringen zijn niet alleen noodzakelijk vanuit erfgoedzorg, maar sluiten ook aan bij bredere doelstellingen inzake duurzaamheid en klimaatbestendigheid van het stedelijk patrimonium.

Daarnaast erkent de stad Gent de maatschappelijke waarde van kerken als plaatsen van stilte, rust en bezinning in een almaar drukker en intensiever gebruikte stedelijke omgeving. In een tijd waarin publieke ruimte steeds meer wordt benut, behouden kerkgebouwen hun rol als open plekken van reflectie en ontmoeting, los van hun liturgische functie. Binnen het ruimere stadsbeleid rond welzijn, mentaal welbevinden en verbondenheid krijgen deze kwaliteiten van stilte en toegankelijkheid een bijzondere plaats.

Dit geactualiseerde kerkenbeleidsplan biedt zo een strategisch kader waarin religieus erfgoed niet alleen wordt behouden en beheerd, maar ook op een duurzame en maatschappelijke manier wordt ingebed in de toekomst van de stad.

Beleids- en regelgevend kader

Het Gentse kerkenbeleidsplan is ingebed in een breder beleidskader dat op Vlaams en kerkelijk niveau richtinggevend is voor het toekomstig gebruik en behoud van kerkgebouwen.

Visienota Bourgeois 2011

In 2011 publiceerde toenmalig Vlaams minister van Binnenlands Bestuur Geert Bourgeois de visienota **“Een toekomst voor de Vlaamse parochiekerken”**, die lokale besturen aanmoedigde om in overleg met de kerkelijke overheid te komen tot lokale kerkenbeleidsplannen. Deze visienota benadrukte het belang van een geïntegreerde benadering waarin zowel de erfgoedwaarde als de gemeenschapsvormende rol van kerkgebouwen erkend wordt en waarin via planmatige herbestemming of nevenbestemming een duurzaam toekomstperspectief wordt geboden voor het kerkelijk patrimonium.

De nota was ook een oproep tot interbestuurlijke samenwerking tussen steden en gemeenten, kerkfabrieken, bisdommen en het Agentschap Onroerend Erfgoed. Dit leidde tot de eerste generatie kerkenbeleidsplannen, waaronder dat van Gent in 2016.

Bisschoppenconferentie België – Richtlijnen herbestemming 2012

Daarnaast vormt het **richtlijnenkader van de Vlaamse bisschoppen** een belangrijke leidraad. De bisschoppen benadrukken dat herbestemming steeds het sluitstuk van een traject moet zijn en dat het behoud van kerkgebouwen voor de eredienst, al dan niet in combinatie met nevengebruik, het uitgangspunt blijft. Ze pleiten voor een zorgvuldige, respectvolle omgang met het sacrale karakter van de kerkruimte, zelfs in geval van neven- of herbestemming.

Decreet betreffende de erediensten – onroerend erfgoeddecreet

Op het vlak van regelgeving wordt het kerkenbeleid ondersteund door **het decreet op de erediensten** en de bijhorende **regelgeving rond de werking van kerkfabrieken**, evenals door het **Onroerenderfgoeddecreet**, dat bepalend is voor de instandhouding, bescherming en subsidiëring van beschermde kerkgebouwen. Beide kaders vragen een langetermijnvisie, een transparante samenwerking en een planmatige aanpak, wat het kerkenbeleidsplan van Gent ook voor de komende beleidsperiode wil waarmaken.

BETEKENIS EN TOEKOMST VAN DE PAROCHIEKERKEN

TERMEN EN TIPS

BETEKENIS

1. Eredienst en verkondiging
2. Stilteplaats, alleen kunnen zijn, gebed
3. Cultuurhistorisch en architecturaal
4. Landschappelijk en symbolisch

'De mens leeft niet van brood alleen'

Eredienst komt eerst, maar emotionele uitstraling reikt verder

Denk niet alleen aan wat pastoraal 'nog' nodig is

Hou de kerk ook open buiten de eredienst:

- Zorg voor inhoudelijk aanbod
- Zorg voor goed beheer

BIJ ELKE WIJZIGING

- Betrek de diensten van het bisdom
- Toestemming van de bisschop is nodig
- Let op **niet-onwaardig gebruik**

BEHOUDEN

Minder gebruikte kerken kunnen toch behouden blijven voor de eredienst

Gebruik de kerk voor weekdagvieringen, uitvaarten, gebedsmomenten...

Denk vervolgens aan medegebruik

Medegebruik = gebruik door andere katholieke gemeenschappen, bv. uit een ander land of religieuzen

Als kerkfabrieken samenvoegd moeten worden:

- Let op de zwaardere verantwoordelijkheid van de leden
- Denk aan betrokkenheid van de lokale gemeenschap

NEVENBESTEMMEN

Nevenbestemming in de tijd = **multifunctioneel gebruik**

Nevenbestemming in de ruimte = **gedeeld gebruik**

Geef op lange termijn de voorkeur aan duidelijke scheiding in de ruimte = **gedeeld gebruik**

Geef voorrang aan de eredienst

Maak een overeenkomst met andere gebruikers

Stel parochiekerken niet ter beschikking voor niet-christelijke rituelen of vieringen

HERBESTEMMEN

Opgelet: het is een niet-omkeerbare beslissing

Toets af aan het **kerkenbeleidsplan**

Ga op zoek gaan naar nieuwe betekenissen

Geef voorkeur aan religieuze functie voor niet-katholieke christelijke gemeenschap

Start een onderzoek met alle betrokkenen onder leiding van de kerkelijke instanties

Zorg voor breed draagvlak binnen de lokale gemeenschap

Geef de voorkeur aan erfpacht

Start een procedure voor waardering en selectie van religieuze objecten

Uit het richtlijnenkader van de Vlaamse bisschoppen van 8 november 2012

De parochiekerk is het huis van een plaatselijke geloofsgemeenschap die deel uitmaakt van de katholieke kerk. De parochiekerk staat ter beschikking van deze plaatselijke geloofsgemeenschap, op de eerste plaats voor gebed, bezinning, liturgie en sacramentele vieringen. De plaatselijke geloofsgemeenschap kan de parochiekerk ook gebruiken voor andere pastorale activiteiten, bijvoorbeeld op het terrein van de catechese of de diaconie.

Nevenbestemming Wanneer een parochiekerk nog wel voor religieuze activiteiten gebruikt wordt, maar te groot is voor de plaatselijke geloofsgemeenschap, kan men een nevenbestemming overwegen. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen een multifunctioneel gebruik en een gedeeld gebruik. Multifunctioneel gebruik is een nevenbestemming in de tijd. Het kerkgebouw kan in dit geval occasioneel, buiten de uren van de religieuze activiteiten, voor andere doeleinden of door andere instanties gebruikt worden.

Valorisatie heeft betrekking op initiatieven die, met respect voor het normale gebruik van de parochiekerk, de betekenis van het kerkgebouw in al zijn aspecten kunnen versterken en bevorderen (religieuze en culturele, historische en kunsthistorische, architecturale en landschappelijke aspecten). Dit kan bijvoorbeeld een occasioneel en passend gebruik van het kerkgebouw voor kunsthistorische rondleidingen, concerten, voordrachten, conferenties of tijdelijke tentoonstellingen zijn.

Medegebruik is de terbeschikkingstelling van het kerkgebouw voor religieuze activiteiten van andere katholieke of christelijke geloofsgemeenschappen.

Multifunctioneel gebruik is een nevenbestemming in de tijd. Het kerkgebouw kan in dit geval occasioneel, buiten de uren van de religieuze activiteiten, voor andere doeleinden of door andere instanties gebruikt worden.

Herbestemming Wanneer een parochiekerk niet meer voor religieuze activiteiten in aanmerking komt, kan zij definitief aan de eredienst onttrokken worden en een nieuwe functie krijgen. Daarvoor moet de voorgeschreven kerkrechtelijke procedure gevolgd worden. Alleen de bisschop kan beslissen om een parochiekerk definitief aan de eredienst te onttrekken.

Gedeeld gebruik is een nevenbestemming in de ruimte. Het kerkgebouw wordt architecturaal zodanig heringericht dat er een nieuwe en kleinere liturgische ruimte ontstaat, met daarnaast ruimte voor één of meerdere lokalen die, op een permanente basis, een andere bestemming kunnen krijgen. Een gedeeld gebruik veronderstelt dus dat de liturgische ruimte en de andere ruimten bouwkundig volledig van elkaar gescheiden zijn, zodat een gedeeld gebruik mogelijk wordt, zonder dat de afzonderlijke activiteiten elkaar hinderen of doorkruisen.

Huidige stand van zaken

Van de 46 parochiekerken die Gent telde in 2016 werden 17 kerken opgenomen in het kerkenbeleidsplan 2016-2025 om te worden herbestemd. Op vandaag hebben 14 kerken een nieuwe bestemming:

- 1. Onze-Lieve-Vrouw van de Vrede**
Verkocht / nieuwe bestemming Circusschool
- 2. Sint-Antonius Abt**
Eigenaar Stad Gent / nieuwe bestemming sociocultureel
- 3. Sint-Coleta**
Erfpacht / nieuwe bestemming sociocultureel
- 4. Sint-Elisabeth**
Eigenaar Stad Gent / bestemming blijft behouden voor de eredienst – Anglicaanse Kerk
- 5. Sint-Theresia van Avila**
Verkocht
- 6. Sint-Jozef**
Eigenaar Stad Gent / nieuwe bestemming sociocultureel
- 7. Sint-Theresia**
Verkocht / nieuwe bestemming onderwijs
- 8. Sint-Anna**
Erfpacht / nieuwe bestemming Delhaize (Markthal, restaurant, wijnbar)
- 9. Heilig Hart (Kolegem – Mariakerke)**
Erfpacht / nieuwe bestemming onderwijs
- 10. Onze-Lieve-Vrouw Drogen**
Verkocht
- 11. Sint-Antonius van Padua (Gentbrugge)**
Verkocht / nieuwe bestemming gemeenschappelijke ruimte co-housing
- 12. Heilig Kruis (Sint-Amandsberg)**
Verkocht / nieuwe bestemming Antiekveiling
- 13. Heilig Hart (Sint-Amandsberg)**
Eigenaar Stad Gent / nieuwe bestemming sociocultureel
- 14. Sint-Martinus Baarle**
Erfpacht / nieuwe bestemming sociocultureel

Voor 3 kerken werd nog geen nieuwe bestemming gevonden:

1. Heilig Kruis Sint-Kruis-Winkel

Sint-Kruis-Winkeldorp

Dekenaat Lokeren

Eigenaar: Stad Gent

Beschermd als monument

Inventaris Bouwkundig Erfgoed

Herbestemmingstraject is lopende

2. Sint-Macharius

Sint-Machariusplein

Dekenaat Gent

Eigenaar: Stad Gent

Niet beschermd als monument

Inventaris Bouwkundig Erfgoed

Herbestemmingstraject is lopende

3. Sint-Jan-Baptist

Emile Seghersplein

Dekenaat Gent

Eigenaar: Kerkfabriek Sint-Martinus Ekkergem

Niet beschermd als monument

Inventaris Bouwkundig Erfgoed

Herbestemmingstraject is lopende

Investerings – principes

Onder **investering** verstaan we elke ingreep - of kost verbonden aan de ingreep - aan een eredienstgebouw die noodzakelijk is om het eredienstgebouw in stand te houden of te verbeteren, waarvoor de gemeenten moeten bijdragen zoals bepaald in het Eredienstendecreet.

Vlaamse subsidies

Voor elk investeringsproject vraagt het eredienstbestuur een subsidie aan bij de Vlaamse Overheid (Agentschap Binnenlands Bestuur of Onroerend Erfgoed). De toelagen van de stad zijn aanvullend op de Vlaamse subsidies.

Bij het indienen van projecten houden de eredienstbesturen rekening met de klemtonen die de Vlaamse Overheid legt. Zo stimuleert de Vlaamse Overheid actief het herbestemmen van kerken en werken in het kader van het organiseren van nevenactiviteiten in kerken.

principe investeringen bij herbestemmen kerken

Per kerk die volgens het dekenaal plan zijn **bestemming als eredienst verliest**, zal gezocht worden naar een gepaste herbestemming. Doordachte investeringen in neven- en/of herbestemming moeten nader onderzocht worden. Hieronder vallen de **3 kerken** die reeds in het kerkenplan van 2016 werden opgenomen als te herbestemmen.

- Kerkgebouwen worden niet onttrokken aan de eredienst tot de herbestemming juridisch verwezenlijkt is.
- De stad Gent zal zijn financiële verplichtingen t.o.v. de kerkfabrieken blijven vervullen tot de parochie opgeheven wordt.

principe investering bij behoud liturgische functie

Voor kerken die hun **liturgische functie behouden**, zal de stad Gent, rekening houdend met haar financiële draagkracht, het volgende principe hanteren:

Investerings zullen worden geprioriteerd op basis van de bouwtechnische staat van de kerken. Bij de toekenning van investeringstoelages geeft de stad prioriteit aan volgende werken/investeringen:

- Conformiteits- en veiligheidswerken
- Integriteitswerken
- Werken i.k.v. comfort
- Werken i.k.v. wensen eredienstbesturen

Bij het toekennen van investeringstoelages houdt de stad ook rekening met volgende factoren:

- Medegebruik door andere religieuze gemeenschappen, in samenwerking met de rooms-katholieke kerk.
- De valorisatie van het gebouw.
- De mogelijkheid van een nevenbestemming.
- Het toeristische belang van het kerkgebouw.
- Het monumentale karakter van de kerk.

OVERZICHT PAROCHIES

DEKENAAT GENT

Parochie Heilige Lieven (Gent-Noord)

Sint-Catharina Wondelgem
Sint-Godelieve Wondelgem
Sint-Vincentius Gent

Parochie Heilige Johannes de Doper (Gent-Centrum)

OL Vrouw Presentatie Gent
OL Vrouw Sint-Pieters Gent
Sint-Antonius van Padua Gent Heirnis
Sint-Baafs Gent
Sint-Jacobs Gent
Sint-Michiels Gent
Sint-Niklaas Gent
Sint-Salvator Gent
Sint-Stefanus Gent

Parochie De goede Herder (Gent-West)

OL Vrouw Mariakerke
Sint-Gerulphus Drogen
Sint-Martinus Gent

DEKENAAT LOKEREN

Parochie Heilige Bavo (Gent Kanaalzone, Lochristi, Wachtebeke)

OLV Geboorte Desteldonk
Sint-Amandus Oostakker
Sint-Bavo Mendonk

Parochie Heilige Franciscus van Assisi (Gent-Oost)

Sint- Bernadette Gent
OL Vrouw Sint-Amandsberg Oude Bareel
Sint-Amandus Sint-Amandsberg
Sint-Eligius Gentbrugge
Sint-Livinus Ledeborg
Sint-Simon en St.-Judas Gentbrugge

Parochie Heilige Petrus en Paulus (Gent-Zuid)

Christus Koning Gent
Sint-Denijs Sint-Denijs-Westrem
Sint-Jan Baptist Afsnee
Sint-Niklaas Zwijnaarde
Sint-Paulus Gent
Sint-Pieters-Buiten Gent

Situering kerken

Kerken centrum

CKB Gent Stad

Sint-Jacobs (1)

Sint Martinus (3)

Sint-Niklaas (5)

Sint-Michiels (6)

Sint-Salvator (8)

Onze-Lieve-Vrouw Sint-Pieters (9)

Sint Stefanus (10)

Onze-Lieve-Vrouw Presentatie (11)

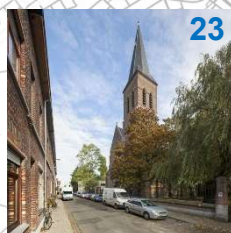
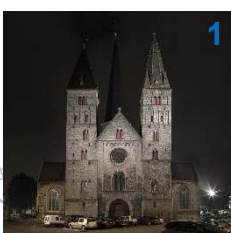
Sint-Antonius van Padua (22)

Sint-Vincentius (23)

Sint-Paulus (24)

Sint-Pieters-Buiten (26)

Christus Koning (29)

Kerken randgemeenten CKB Gent Rand

Onze-Lieve-Vrouw Mariakerke (2)

Sint-Jan de Doper (4)

Sint-Catharina (12)

Sint-Niklaas Zwijnaarde (14)

Sint-Dionysius (15)

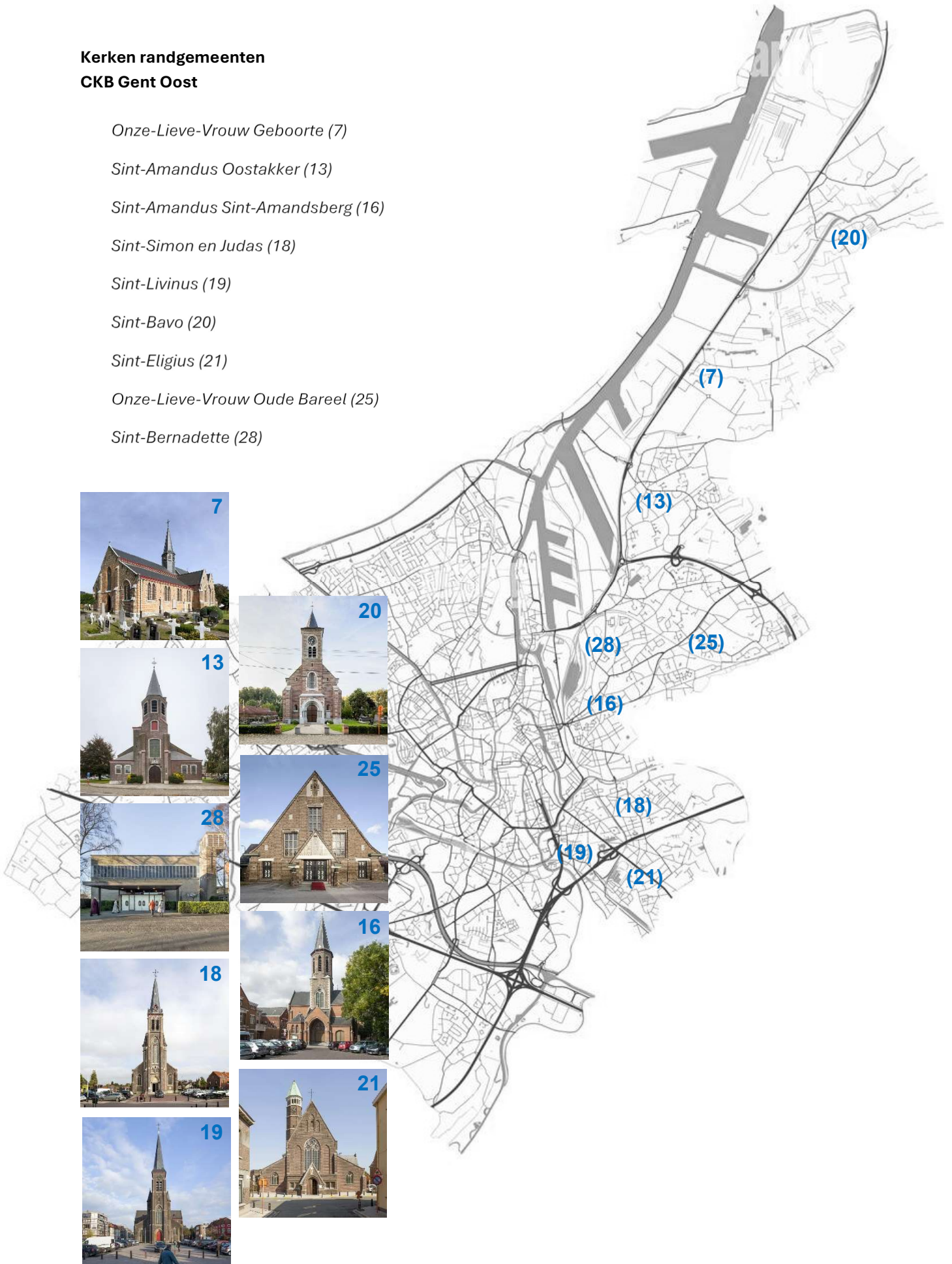
Sint-Gerulfus (17)

Sint-Godelieve (27)

**Kerken randgemeenten
CKB Gent Oost**

- Onze-Lieve-Vrouw Geboorte (7)*
- Sint-Amandus Oostakker (13)*
- Sint-Amandus Sint-Amandsberg (16)*
- Sint-Simon en Judas (18)*
- Sint-Livinus (19)*
- Sint-Bavo (20)*
- Sint-Eligius (21)*
- Onze-Lieve-Vrouw Oude Bareel (25)*
- Sint-Bernadette (28)*

Toekomstvisie Parochiekerken in Gent

De kerkfabrieken maakten binnen de [visie van de pastorale eenheid](#) een beslissing voor het toekomstig gebruik en de toekomstige functie van het kerkgebouw. Daarbij hadden ze de keuze tussen valorisatie, medegebruik, nevenbestemming in de tijd, nevenbestemming in de ruimte en herbestemming.

Naast de 3 nog te herbestemmen kerken uit het kerkenbeleidsplan van 2016, worden geen nieuwe herbestemmingen voorzien.

Volgens dekenaal plan “behouden als eredienstgebouw”: **Valorisatie**

1. Sint-Jacobs
2. Onze-Lieve-Vrouw Mariakerke
3. Sint-Martinus Ekkergem
4. Sint-Jan de Doper
5. Sint-Niklaas (Gent)
6. Sint-Michiels
7. Onze-Lieve-Vrouw Geboorte Desteldonk
8. Sint-Salvator (Heilig Kerst)
9. Onze-Lieve-Vrouw Sint-Pieters
10. Sint-Stefanus
11. Onze-Lieve-Vrouw Presentatie (Begijnhof Ter Hoyen)
12. Sint-Catharina
13. Sint-Amandus Oostakker
14. Sint-Niklaas Zwijnaarde
15. Sint-Dionysius
16. Sint-Amandus Sint-Amandsberg
17. Sint-Gerulfus
18. Sint-Simon en Judas
19. Sint-Livinus
20. Sint-Bavo
21. Sint-Eligius
22. Sint-Antonius van Padua
23. Sint-Vincentius à Paulo
24. Sint-Paulus
25. Onze-Lieve-Vrouw Oude Bareel
26. Sint-Pieters-Buiten
27. Sint-Godelieve
28. Sint-Bernadette
29. Christus Koning

VALORISATIE

Strategische doelstellingen

DOELSTELLING 1

Afronding van de planmatige herbestemmingen uit het kerkenbeleidsplan 2016

- De stad Gent vervolledigt het traject van herbestemming voor de 3 resterende kerken zoals opgenomen in het kerkenbeleidsplan 2016–2025.
- Herbestemming gebeurt steeds in dialoog met het bisdom en de betrokken kerkfabrieken, met respect voor de sacrale waarde van het gebouw.

DOELSTELLING 2

Behoud en valorisatie van eredienstkerken volgens de richtlijnen van het bisdom

- De stad erkent het standpunt van het bisdom dat er voor de periode 2026-2031 geen parochiekerken vatbaar zijn voor herbestemming.
- De blijvend voor eredienst bestemde kerken worden actief ondersteund in hun toekomst als liturgische en maatschappelijke ruimte.

DOELSTELLING 3

Stimuleren nevenbestemmingen en valorisatie

- Er wordt gestreefd naar nevenbestemming waar buiten de uren van de religieuze activiteiten het kerkgebouw voor andere doeleinden wordt gebruikt, met behoud van het sacrale karakter van de ruimte.
- Valorisatie of het occasioneel profaan gebruik van kerken zoals bijvoorbeeld het organiseren van een concert, een tentoonstelling of een voordracht wordt gestimuleerd.

DOELSTELLING 4:

Investeren in restauratie en instandhouding van het kerkelijk patrimonium

- De stad voert een inhaalbeweging op vlak van restauratie en onderhoud uit, met prioriteit voor kerken in slechte bouwkundige staat (bv. daken).
- Dit gebeurt in samenwerking met de kerkfabrieken, het agentschap Onroerend Erfgoed en andere erfgoedpartners.
- De stad stemt haar inspanningen af op de principes van het Onroerenderfgoeddecreet en het subsidieregime.

DOELSTELLING 5:

Inzetten op kerken als plekken van rust, stilte en bezinning in de publieke ruimte

- Kerkgebouwen worden erkend als betekenisvolle publieke ruimten in een verdichtende stad.
- De stad stimuleert initiatieven die kerken openstellen als toegankelijke stilteplekken, ongeacht het gebruik.
- Deze doelstelling sluit aan bij het bredere stedelijk beleid rond mentaal welzijn, sociale cohesie en zintuiglijke rust.

DOELSTELLING 6:

Verankeren van het kerkenbeleid binnen bredere stedelijke beleidskaders

Het kerkenbeleid wordt expliciet verbonden met andere beleidsdomeinen zoals:

- Erfgoedbeleid (bescherming en valorisatie)
- Ruimtelijke ordening (integratie van kerken in het stadsweefsel)
- Klimaatbeleid (duurzame renovatie, energie-efficiëntie)
- Welzijn en gezondheid (mentaal welzijn, zingeving, inclusie)

De stad engageert zich in haar beleid tot een integrale, stadsbrede aanpak.

KERKEN MET MIDDELEEUWSE KERN

Sint-Jacobs (1)

Onze-Lieve-Vrouw Mariakerke (2)

Sint Martinus (3)

Sint-Jan de Doper (4)

Sint-Niklaas (5)

Sint-Michiels (6)

Onze-Lieve-Vrouw Geboorte (7)

1. Sint-Jacobs

Sint-Jacobskerk (www.stamgent.be)

Inplantingsplan kerk (www.geo.onroerendergoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Sint-Jacobs
Locatie	Bij Sint-Jacobs (Gent)
Parochie	Sint-Jacobs Behorend tot Parochie Heilige Johannes de Doper (Gent-Centrum)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Gent
Eigenaar	Stad Gent
Bescherming	<p>Beschermd Onroerend Erfgoed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Jacobs (Monument) <p>Vastgestelde Inventarissen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Historische stadskern van Gent (Vastgestelde archeologische zone) • Parochiekerk Sint-Jacobs (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) <p>Unesco Werelderfgoed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Belfort, lakenhal en Mammelokker: buffer (UNESCO werelderfgoed bufferzone) <p>Wetenschappelijke Inventarissen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Historische stadskern van Gent (Archeologisch geheel) • Parochiekerk Sint-Jacobs (Bouwkundig element)

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Stijl: romaans, gotiek, neo gotiek

Datering: 12^e-eeuwse kern, verbouwingen door de eeuwen heen, restauratie eind 19^e eeuw

Architectuurtype: Pseudo-Basiliek

Torentype: twee vierkante westtorens, een achtkantige kruisingtoren

Structuur:

De plattegrond ontvouwt een driebeukige pseudo-kruisbasiliek van vijf traveeën met zijkapellen aan beide zijden, twee vierkante westtorens, een achtkantige kruisingtoren, transept, vijfzijdig koor met kranskapellen en een sacristie ten zuiden.

Historiek:

Eén der drie romaanse kerken in de stadskuip. Voornamelijk opgetrokken uit Doornikse kalksteen (gerestaureerd met blauwe hardsteen), later verwerkt met Balegemse zandsteen. In kern opklimmend tot de 12de eeuw, doch met talrijke verbouwingen door de eeuwen heen en een grondige restauratie in het vierde kwart van de 19de eeuw. Om precieze data van de verschillende bouwcampagnes te kunnen vaststellen ontbreken de nodige documenten. Wel weet men dat de eerste kerk afbrandde in 1120 zodat men enkele jaren later de bouw van een nieuwe kerk aanvatte. Uit de tweede helft van de 12de eeuw resten ons de romaanse westtorens met vier registers gemarkeerd door kordons: rondboogvensters voorzien van een deelzuiltje en blindnissen thans verfraaid met mijterbogen. De achtkantige spits van Ledesteen met hogels van de zuidtoren dateert uit de 15de eeuw.

De puntgevel die de twee torens verbindt werd bij de restauratie volledig vernieuwd: rondboogportaal voorzien van archivoltten, de bovenbouw met versnijding vertoont een gelijkaardig rondboogvenster waarboven een rozet is aangebracht, geflankeerd door lisenen onderling verbonden door een bogenfries, waarboven de geveltop met een rondboogvormig tweelicht. Twee neogotische kapellen met spitsboogvensters flankeren de westgevel. In de kruisingtoren, gedragen door vier pijlers, worden de romaanse geleding met rondboognissen en de twee gotische bouwlagen met spitsboogvormige galmgaten gescheiden door waterlijsten. De overgang van vier- naar achtkant is aan de buitenzijde merkbaar aan de hoekige uitbouw afgedekt met een half piramidale spits, het geheel is afgedekt met een hoge naaldspits.

Het romaanse transept van twee traveeën met puntgevels verkreeg door de restauratie een neogotisch uitzicht. Deze romaanse elementen verraden een duidelijke Normandische invloed op de architectuur van de linker Scheldeoever. In de loop van de 13de eeuw werden schip en koor reeds in gotische stijl wederopgebouwd. De huidige middenbeuk dateert uit die periode: door de verhoging van het vloerpeil zijn onder de gotische zuilen de basissen van de romaanse pijlers bewaard. De huidige zijbeuken en de met afzonderlijke schilddaken afgesloten zijkapellen, op een afgeschuinde plint met spitsboogvensters, tussen de steunberen (met dubbele versnijding) van de zijbeuken dateren echter uit begin 17de eeuw hoewel de 13de-eeuwse funderingen werden behouden. Zij worden slechts enkele decennia later overwelfd. Het koor wordt begin 15de eeuw wederopgericht in Ledesteen en uitgebreid met een kooromgang en straalkapellen, voorzien van spitsboogvensters en gescheiden door steunberen met versnijding; ten noorden traptorentje. In de 18de eeuw werd de kerk aangepast aan de nieuwe tendensen waardoor ze een totaal ander uitzicht verkreeg. Het hoofdportaal werd volledig bepleisterd en voorzien van drie nieuwe geveltoppen in klokvorm met drie nieuwe portalen, hetzelfde

gebeurde bij de transeptgevels. De gotische muuropeningen werden vervangen door segmentboogvensters en het maaswerk werd verwijderd. De sacristie ten zuiden van de kerk werd in 1751 met één verdieping verhoogd: zandsteenbouw op rechthoekige plattegrond van vijf traveeën afgedekt met een zadeldak (leien) met drie dakkapellen; rechthoekige getraliede vensters.

De restauratie tussen 1870-1906 onder leiding van Auguste Van Assche gebeurde in de tijdsgeest van de neogotiek. Vooreerst werd de voorgevel onder handen genomen, daarbij heeft men zich echter te veel door fantasie laten leiden: het portaal werd veel te rijk uitgewerkt dan oorspronkelijk het geval was. In de blindnissen van de weststorens plaatste men mijterbogen hoewel dit architectonisch niet te verantwoorden was. De aanleunende 18de-eeuwse kapellen werden omgebouwd in neogotische stijl. De puntgevels van het 13de-eeuwse transept werden voorzien van neogotische portalen en vensters. Verder restaureerde men de steunberen en de bedaking. De kerk werd in- en uitwendig gedecapeerd en opnieuw van spitsboogvensters voorzien.

Inventaris Bouwkundig Erfgoed

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	2558,54 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	2558,54 m ²
Oppervlakte kerk m ²	2500 m ²
Coördinaten	+51° 3' 23.88", +3° 43' 39.37"
Sanitair	ja
Kichenette	neen
Toegankelijkheid andersvaliden	Is toegankelijk
Verwarming	neen

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context: plein rondom de kerk

Aard: stedelijk

Locatie: alleenstaand

Oriëntatie: oost-west georiënteerd

Staat kerkhof: geen kerkhof aanwezig

Bodemarchief: niet gekend

Bijhorend: pastorie

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	Gewestplan/woongebied met cultuur historische waarde/binnenstad
Afwijkingsmogelijkheden	
Uitbreidingsmogelijkheden	
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	neen
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	
openbaar vervoer	ja
Parking [bevraging CRKC]	ja

Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	stad Gent
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	neen
Winter kapel [bevraging CRKC]	ja

3/ BOUWFYSISCH TOESTAND

Volgens een inspectie van Monumentenwacht is de restauratie van de lager gelegen delen, de koorkapellen en de zijbeukkapellen heel dringend. De materialen zitten aan het einde van hun levensduur. Er werden verschillende gebreken vastgesteld die leiden tot ernstige gevolgschade. De kapconstructies van de zijbeukkapellen en de zijkoor- en koorkapellen hebben een verhoogd risico. Vele structuren zijn verzwakt door houtborende insecten of waterinfiltratie en zwamaantasting. Verdere evolutie zal leiden tot verminderde draagkracht van deze verzwakte elementen. Op lange termijn kan de stabiliteit van de kapconstructies hierdoor in het gedrang komen. Restauratie van de daken van de lageregelegen delen dringt zich op.

De muurankers zijn sterk aangetast door roest en oefenen door corrosie-expansie druk uit op de omliggende natuurstenen structuren. Periodiek nazicht en onderhoudsschilderwerken zijn noodzakelijk voor het houten schrijnwerk om gevolgschade te vermijden.

Inspecties Monumentenwacht

40422/2020/NB BOUWKUNDIGE INSPECTIE / huiszwam sacristie

40422/2022/AMI2 INTERIEURINSPECTIE

40422/2018/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE

INVESTERINGEN

Opgegeven door de kerkfabriek

- Restauratie fase II : daken kapellen kooromgang, gevels koor en sacristie dak en gevels (wachten op premietoekenning – aanvraag ingediend begin 2025 bij Onroerend Erfgoed)
- Restauratie fase III: daken kapellen zijbeuken en gevels en gevels schip - ereloon (2030) (opmaak dossier door ontwerper)
- Verwarmingsinstallatie
- Restauratie schilderijen en andere kunstvoorwerpen
- Grondig nazicht daken en goten, houtwormbehandeling interieur en dakconstructie
- Behandelen inkompoorten

2. Onze-Lieve-Vrouw Mariakerke

Onze-Lieve-Vrouwekerk Mariakerke (www.stamgent.be) Inplantingsplan kerk (www.geo.onroerenderfgoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Onze-Lieve-Vrouw Mariakerke
Locatie	Mariakerkeplein (Mariakerke, Gent)
Parochie	Onze-Lieve-Vrouw Mariakerke Behorend tot Parochie De goede Herder (Gent-West)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Gent
Eigenaar	Stad Gent
Bescherming	<p>Beschermd Onroerend Erfgoed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dorpskern Mariakerke (Stads- of dorpsgezicht) • Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw-Geboorte (Monument) • Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw-Geboorte: oude delen (Monument) <p>Vastgestelde Inventarissen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dorpskern Mariakerke (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) • Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw-Geboorte (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) <p>Wetenschappelijke Inventarissen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dorpskern Mariakerke (Landschappelijk / bouwkundig element) • Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw-Geboorte (Bouwkundig element)

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Aard: oude kerksite

Stijl: gotiek

Datering: eerste vermelding uit de 10^e eeuw, wijzingen in de 13de eeuw en in de 19de eeuw

Architectuurtype: driebeukige basiliek

Torentype: kruisingstoren

De achtkantige kruisingstoren met ingesnoerde naaldspits op vierkante aanzet is een van de weinige originele onderdelen van de kerk, vermoedelijk opklimmend tot tiende eeuw en aangepast in de dertiende eeuw (klokkeverdieping) en in de achttiende eeuw (dak). Spitsboogvormige galmgaten met driepas in de tweede geleding.

Structuur:

De basilicale kerk vertoont een plattegrond met een driebeukig schip van vijf traveeën, een zuidwestelijke doopkapel van één travee met driezijdige sluiting, een kruisingstoren met traptorentje in de oksel van de noordelijke transeptarm en zijbeuk, een vlak afgesloten koor van twee traveeën met noordelijke zijkapel van Sint-Jozef, een Zuidsacristie en tenslotte achter de Sint Jozefskapel een kleine berging (de oude sacristie).

Westelijke puntgevel gestut door vier steunberen met versnijding. Spitsboogdeur geschraagd door twee zuiltjes met krulkapiteel, erboven Pieta in nisje en hoog spitsboogvenster met vierledige tracering en overspannende waterlijst. Geveltop met schouderstukken bekroond met arduinen kruis. Zijgevels gerestaureerd in Scheldegotiek (8ste eeuw): spitsboogvormige bovenlichten en dito vensters in de puntgevels van de zijbeuken. Eveneens vernieuwde spitsboogvensters met drie- en vierledig maaswerk in transept en koor. Zijgevels versterkt door steunberen. Tegen de oostmuur van de noordelijke transeptarm calvarie. Op verschillende plaatsen sporen van gedichte deuren: de kerk bezat voorheen zeven deuren. De achtkantige kruisingstoren met ingesnoerde naaldspits op vierkante aanzet is een der weinig originele onderdelen van de kerk, vermoedelijk opklimmend tot de 10de eeuw, aangepast in de 13de eeuw (klokkenverdieping) en 18de eeuw (dak). Spitsboogvormige galmgaten met driepas in de tweede geleding. In de keizerstijl van het dak gedateerd 1735.

Materiaal: Doornikse steen, bovenkerk opgetrokken uit baksteen

Oorlog geen schade bekend

Kerkinterieur:

Grotendeels van Doornikse steen, doch bovenkerk opgetrokken uit baksteen. Koormuren in 1955 herbepleisterd en beschilderd.

De middenbeuk wordt van de zijbeuken gescheiden door spitsboogvormige scheibogen op ronde zuilen met gereconstrueerde basissen, kapitelen en achtkantige abacus. Middenbeuk, koor en transept zijn overwelfd met houten spitstongewelf, terwijl de kruising afgedekt is met een houten kruisribgewelf met beschilderde ribben. Tussen middenbeuk en kruising hoge spitsboogvormige scheiboog met bekronende oculus waarin vierpas. In het muurvlak van de torenschacht boven de spitsboog sporen van de oorspronkelijke Romaanse dakhelling en de vlakke zoldering uit de 17de eeuw. In de zuidelijke transeptarm sporen van gedichte rondboogdeur. Koormuren in 1955 herbepleisterd en beschilderd.

Stijl: neogotisch

Mobilair:

Het mobilair dateert grotendeels van de restauratie en is zelfs in sommige gevallen naar ontwerp van August Van Assche, zoals koorgestoelte en (verwijderde) communiebank (circa 1875), preekstoel (1894, uitgevoerd door Pieter Pauwels) en de orgelkasten (id.).

Historiek:

Wat de bouwgeschiedenis betreft ontbreken precieze gegevens over de verschillende bouwcampagnes. Oudste vermelding in 937, volgens De Potter en Broeckaert. De algemene chronologie ziet er vermoedelijk als volgt uit: waarschijnlijk in oorsprong een driebeukige transeptloze romaanse kerk van vier traveeën met ingebouwde oostelijke toren en koor uit de 10de eeuw. Belangrijke verbouwing in Scheldegotiek in de 13de eeuw: transept, uitbreiding koor, klokkamer en aanpassing van zijbeuken. In de 17de eeuw schip voorzien van een dak en vensters aangepast in steekboogvorm (bij de restauratie hersteld in Scheldegotiek). De noordelijke Sint-Jozefkapel dateert vermoedelijk uit de 13de eeuw. Zuidelijke sacristie van circa 1870. Ingrijpende restauratie- en uitbreidingswerken onder leiding van architect August Van Assche, van 1887-1892, ontwerpen van 1871 en 1885: verlenging van het schip met elf meter (twee traveeën) afgewerkt met een nieuwe Westgevel naar model van de oude gevel met toevoeging van de zuidelijke doopkapel, bouw van het traptorentje, verhoging van het dak van de middenbeuk, vernieuwen van bovenlichten en vensters van de zijbeuken (opnieuw onder afzonderlijke daken) en verhoging van de transeptarmen. Binnenin wordt de vlakke zoldering uit de 17de eeuw weggebroken en vervangen door een houten spitsongewelf.

Ingepland op de hoogste plaats van Mariakerke. In 1898 omringd door een laag arduinen muurtje met traliewerk tussen pijlertjes met ezelsrug; toegang met trap ten westen en ten oosten.

Ten zuiden, kerkhof met rechtlijnige paden, in 1873 ontworpen, later nog verder uitgebreid. De pleinen A tot G en de grafkelders onder de galerij waren voorbehouden voor de katholieke Gentenaren, als tegenhanger van het zogenaamd Geuzenkerkhof of de Westerbegraafplaats (Palinghuizen) in Gent. Het westelijk gedeelte, het ereplein en de grafkelders onder kerk zijn voor de parochianen van Mariakerke. Weinig opvallende grafmonumenten, veel (21) met heraldische voorstellingen en enkele casementsteles van belangrijke Mariakerkse families tegen de kerkmuur. Vermeldenswaardige galerij met kruisweg; eronder twintig grafkelders voor bisschoppen en leden van het Sint-Baafskapittel (in 1959 overgebracht naar Gent). Naar ontwerp van J. Bethune in 1873, uitgevoerd onder leiding van L. Gildemyn. Bijna L-vormige galerij van acht en twaalf traveeën in neogotische baksteenstijl met verwerking van arduin onder leien daken. De kruisweg (met een statie voor elk graf), getekend in 1878 door J. Bethune, werd uitgevoerd door de gebroeders Blanchaert.

*Analyse en waardebeoordeling Monumentenzorg Stad Gent
Inventaris Bouwkundig Erfgoed*

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	613,27 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	7461 m ²
Oppervlakte kerk m ²	675 m ²
Coördinaten	+51° 4' 21.28", +3° 40' 32.89"
Sanitair	neen
Kichenette	neen
Toegankelijkheid andersvaliden	Is toegankelijk
Verwarming	ja

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context: in een dorpskern

Aard: dorpskerk

Locatie: alleenstaand

Oriëntatie: oost-west georiënteerd

Staat kerkhof: kerkhof aanwezig

Bodemarchief: niet gekend

Bijhorend: kerkhof en pastorij

Begraafplaats met de neogotische kerkhofgalerij met kruisweg, naar ontwerp van Jean Bethune in 1873, uitgevoerd onder leiding van L. Gildemyn. Het is een bijna L-vormige galerij van acht en twaalf traveeën in neogotische baksteenstijl met verwerking van arduin onder leiendaken. De kruisweg (met een statie voor elk graf), getekend in 1878 door J. Bethune, werd uitgevoerd door de gebroeders Blanchaert.

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	Gewestplan/woongebied/cultuur historische waarde/stadsrand
Afwijkingsmogelijkheden	
Uitbreidingsmogelijkheden	
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	Kerkhof
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	ja, bisschopsgalerij
openbaar vervoer	ja
Parking [bevraging CRKC]	ja
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	stad Gent
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	neen
Winter kapel [bevraging CRKC]	neen

3/ BOUWFYSISCH TOESTAND

De leibedekking is verweerd en de zinken gootbekleding erg dun geworden. Monumentenwacht heeft plaatselijk een aantal voorlopige herstellingen uitgevoerd. Maar adviseert het volledig vernieuwen van de goten, het herstellen van de dakvoeten, plaatsen van genormeerde ladderhaken en volledig vernieuwen van de leibedekking.

De kapconstructie en zolder zijn in goede toestand. Sporadisch enkele lichte aantastingen ter hoogte van de dakvoet.

De steunberen aan de westgevel dienen hersteld te worden. Algemeen is het natuursteenmetselwerk in vrij goede staat.

Inspecties Monumentenwacht

40076/2022/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE

INVESTERINGEN

Opgegeven door de kerkfabriek

- Restauratie van de daken en goten

4/ GEBRUIK

Opgegeven door de kerkfabriek

Gebruik

Accent op een OPEN KERK met de klemtoon op de eredienst met een wekelijkse kerkdienst.

Functie

Blijft gewijd, dus beschikbaar voor huwelijken, begrafenissen, kerkdiensten

Toekomstige invulling

a. Eredienst

Eredienst, tegelijk ook een mooie stilte- en bezinningsplek waar iedereen dagelijks terecht kan.

b. Valorisatie

Blijvende valorisatie van het kerkgebouw in de toekomst :

Eredienst : wekelijkse mis op zaterdag + vieren van de andere sacramenten.

Elke dag vrij toegankelijk voor gebed en bezinning

Open kerk : van 10u tot 17u of 18u toegankelijk voor publiek

Tentoonstellingen, voordrachten, rondleidingen, concerten, koren, andere optredens in de mate het strookt met de aard van dit religieus gebouw (hierover beslist de kerkfabriek).

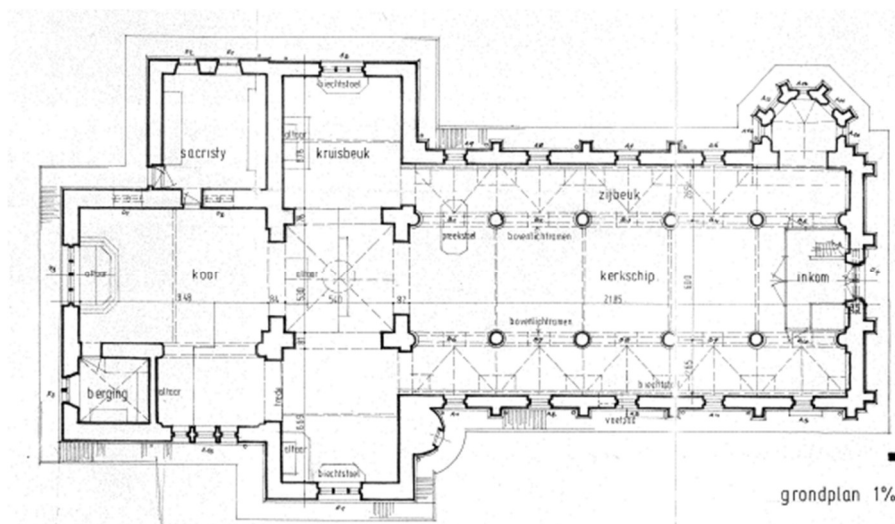
Mogelijkheid tot geleid bezoek op aanvraag en voor gidsbeurten.

c. Medegebruik

Niet van toepassing

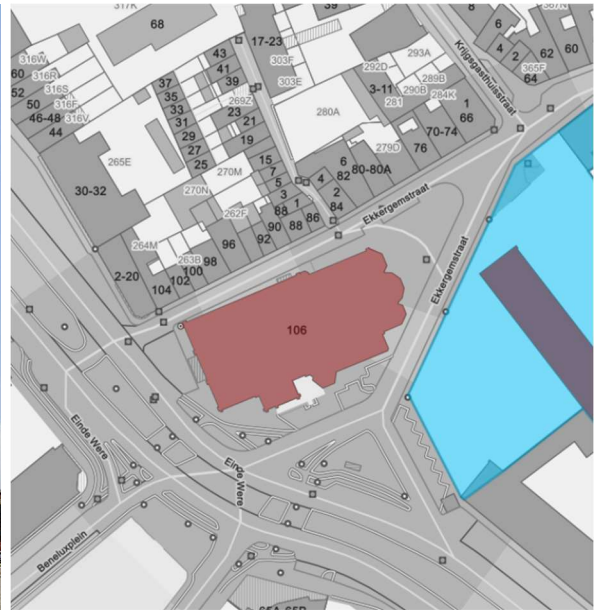
d. Nevenbestemming

Niet van toepassing

grondplan 1%

3. Sint-Martinus Ekkerghem

Sint-Martinuskerk Ekkerghem (www.stamgent.be)Inplantingsplan kerk (www.geo.onroerendergoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Sint-Martinus Ekkerghem
Locatie	Ekkerghemstraat 106 (Gent)
Parochie	Sint-Martinus Ekkerghem Behorend tot Parochie De goede Herder (Gent-West)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Gent
Eigenaar	Stad Gent
Bescherming	<p>Beschermde Onroerend Erfgoed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Martinus (Monument) <p>Vastgestelde Inventarissen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Historische stadskern van Gent (Vastgestelde archeologische zone) • Parochiekerk Sint-Martinus (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) <p>Unesco Werelderfgoed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Belfort, lakenhal en Mammelokker: buffer (UNESCO werelderfgoed bufferzone) <p>Wetenschappelijke Inventarissen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Historische stadskern van Gent (Archeologisch geheel) • Parochiekerk Sint-Martinus (Bouwkundig element)

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Aard: oude kerksite

Stijl: romaans en gotisch

Datering: kerk met verschillende bouwfases, opgesomd in het 'onderdeel historische context'

Begindatum: Eerste vermelding in charter van Lotharius 963. De oudste sporen dateren van het laatste kwart van de 12de eeuw.

Architectuurtype: driebeukige hallenkerk

Torentype: Kruisingstoren op vierkante romaanse onderbouw met twee zichtbare, octogonale geledingen, een van Doornikse steen en een van zandsteen.

De eerste geleding is voorzien van gekoppelde, hoge rondboogvormige galmgaten met deelzuiltje en romaans bladkapiteel gevat in smalle rondboogvormige blindnissen, per zijde geflankeerd door blindnissen. De bovenste geleding met gedrukte spitsboogopeningen is afgelijnd door waterlijsten. De bekronende hoge naaldspits heeft vernieuwde uurwerken.

Fases van bouw en verbouwing

1. Laatste kwart twaalfde eeuw: vermoedelijke oprichting van een nieuw, romaans bedehuis, waar de kerk heerste over twee succursalen (parochie van Wondelgem en van Sint-Michiels)

Vanaf de tweede helft van de 15e eeuw zijn uitvoerige archiefstukken bewaard waardoor de verdere bouwgeschiedenis vrij nauwkeurig kan gevolgd worden. Belangrijke verbouwingen in de eerste helft van de 16e eeuw waarin vijf bouwfases te onderscheiden zijn:

2. 1502-1509: verhoging van de toren met een geleding van Balegemse steen en bekronende naaldspits

3. 1512-1521: toevoeging van zuidelijke zijbeuk voorzien van vijf spitsboogvensters en kapel van Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën;

4. in 1527 toevoeging van identieke noordelijke zijbeuk (door bouwmeester Jan de Somere) waardoor de kerk het uitzicht kreeg van een hallenkerk;

5. 1538: nieuwe westgevel van Balegemse steen;

6. 1554-1556: toevoeging van zuidportaal en reliekkamer.

7. Volledige vernieling door de beeldenstormers 1577-1578

8. Grondige restauraties tussen 1584 en 1618: drie beuken en transept gewijd worden in 1618

9. In 1625 werd de eerste steen van het nieuwe koor gelegd

10. Het hoogaltaar werd gewijd in 1655 door bisschop Triest evenals de Heilig Grafkapel;

11. De gewelven waren klaar in 1685.

12. Belangrijke herstellingen tussen 1860 en 1870 onder meer aan de daken en de toren met plaatsing van uurwerken.

13. Grondige restauraties tenslotte in 1903-1907 onder leiding van architect Modeste de Noyette waarbij de zijbeuken sterk gewijzigd werden, onder meer 17e-eeuwse steekboogvensters vervangen

door vroegere gotische spitsboogvensters, flankeertorentjes, bijgebouwen en portalen vernieuwd, een sacristie toegevoegd en het barokinterieur haast volledig verwijderd.

14. Herstellingswerken in 1975 aan de gang onder leiding van de architecten De Braekeleir en P. en E. De Vloed.

Interieur:

Merkwaardig doch eveneens zeer grondig gerestaureerd interieur door architect de Noyette die ernaar streefde de kerk in haar 16e-eeuwse gotische vorm te herstellen. Hiervoor werd de bepleistering grotendeels verwijderd, de arduin van sokkels en kapitelen herkapt in herbruikt oud materiaal, de gewelven van de zijbeuken in 17e-eeuwse toestand herbouwd. Behalve in het koor, dat totaal vernieuwd werd in de 17e eeuw, werden alle barokke elementen verwijderd.

De 17^e eeuwse gewelven in het koor bleven behouden. In het schip en de zijbeuken werden de gewelven hersteld naar 16de eeuwse gotische stijl.

Vrij gedrukt schip met eenledige opstand en drie gelijke beuken, gescheiden door slanke zuilen van Doornikse steen (volgens archiefstukken bestaande uit 13e-eeuwse trossen, geschonken door de geschoeide karmelieten bij de wederopbouw van het schip in de 16e eeuw) met herkapte 16e-eeuwse sokkels en kapitelen, die een eenvoudige beschilderde spitsboogarcade ondersteunen. Overwelling met houten spitstongewelven op pseudogordelbogen, aangebracht in 1875 ter vervanging van een stenen gewelf.

Interessante kruising op vierkante plattegrond, voornamelijk daterend uit het laatste kwart van de 12e eeuw, met romaanse en vroeggotische stijlelementen. Vier gedrukte kruispijlers van Doornikse steen met sterk uitspringende armen en dubbele terugsprong op het noordelijke en zuidelijke binnenvlak, verbonden door lage tweeledige spitsbogen op imposten, schragen de kruisingstoren.

Overkluizing met kruisribgewelf op 17e-eeuwse consoles (vroeger lantaarn). Binnen de kruising verwijzen sporen van onregelmatig metselwerk van Doornikse steen en blinde lancetbogen boven de scheibogen (in noord- en zuidmuur) naar de vroegere romaanse en vroeggotische kerk.

Ruim driebeukig koor met behouden barokke decoratie, geleed door zandstenen zuilen met Toscaans kapiteel die een fijn geprofileerde spitsboogarcade dragen. Overkluizing met kruisribgewelven, gescheiden door brede gordelbogen met casementversiering en gedragen door barokke consoles met taferelen, mascarons en voluten. Zijbeuken verlicht door vernieuwde spitsboogvensters met gotische tracerings en glas-in-lood (langs de buitenzijde), binnenin gevat in de behouden 17e-eeuwse steekboognissen. Vijfzijdige centrale koorsluiting met Heilig Sacramentkapel afgesloten door barok hoogaltaar met meesterwerk van Gaspar de Craeyer "de Verrijzenis van Christus" en marmeren beelden van de Prins der Apostelen en Koning David. Gietijzeren hek van 1838 scheidt midden- en zijbeuken. Absiden met gedichte spitsboogvensters en barokke zijaltaren.

Mobilair: Belangrijke reeks schilderijen van Gaspar de Craeyer (1584-1669): de Verrijzenis van Christus (op hoogaltaar), Christus aan het kruis (op Heilig Kruisaltaar), de Verschijning van Christus aan Maria Magdalena (in kooromgang), de Heilige Blasius, de Smarten van de Moeder Gods. Verder werken van F. Pilsen, A. Van den Heuvel, J. van Cleef, J. Janssens en Le Plat.

Meubilair: barokke altaren (hoogaltaar, Heilig Kruisaltaar, altaar van Sint-Antonius van Padua, altaar van de wijnmeters) en witmarmeren zijaltaren in neogotische stijl. Mahoniehouten preekstoel van 1840-41 naar ontwerp van M.J. Franck, verrijkt met witmarmeren reliëfs en beeld van de godsdienst onderaan. Orgel vernieuwd in 1968 (firma Loncke). Mausoleum van de familie Wilaeys naar ontwerp van A. Schobbens (1758) met witmarmeren engelenfiguur met epitaaf (oorspronkelijk bij de kruisingspijler, heden onder de preekstoel achteraan).

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	1610,94 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	3197,26 m ²
Oppervlakte kerk m ²	1571 m ²
Coördinaten	+51° 3' 1.28", +3° 42' 12.48"
Sanitair	ja
Kichenette	neen
Toegankelijkheid andersvaliden	hellend vlak aanwezig
Verwarming	ja

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context:

Bekend als één der oudste parochies van Gent. Aanvankelijk gelegen in een zeer landelijke omgeving. Vandaag ziet de westgevel uit op de drukke verkeersring (Bisschop Triestlaan-Einde Were), in 1864 aangelegd op de gedempte stadswal.

Aard: stedelijk

Locatie: alleenstaand

Oriëntatie: oost-west georiënteerd

Staat kerkhof: geen kerkhof aanwezig

Bodemarchief : niet gekend

Bijhorend : pastorie

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	BPA 32C/ strook voor gebouwen met algemeen belang/ stadsgordel
Afwijkingsmogelijkheden	
Uitbreidingsmogelijkheden	
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	neen
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	
openbaar vervoer	
Parking [bevraging CRKC]	ja
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	stad Gent
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	neen
Winter kapel [bevraging CRKC]	ja

3/ BOUWFYSISCHE TOESTAND

Dakaansluitingen in lood dienen dringend hersteld te worden. Koperen tussengoten dienen dringend vernieuwd te worden om verdere schade aan het interieur en verder inrotten van de dakconstructie te voorkomen. Bij het dak van de doopkapel schuiven de loodslabben af waardoor gevaar voor voorbijgangers ontstaat.

Het torenkruis staat scheef. Langs de binnenkant van de torenspits zijn er echter nergens elementen van het torenkruis merkbaar. Mogelijks is het kruis via een omgekeerde V-constructie langs de buitenkant op de torenspits vastgezet. Aan de noordkant staan de leien open geduwd. Dit kan een aanwijzing zijn dat er iets mis is met de hechting van het torenkruis op die plaats. Bij gebrek aan genormeerde klimhaken kon de situatie enkel vanop afstand bekeken worden (vanuit het bovenste torenluik).

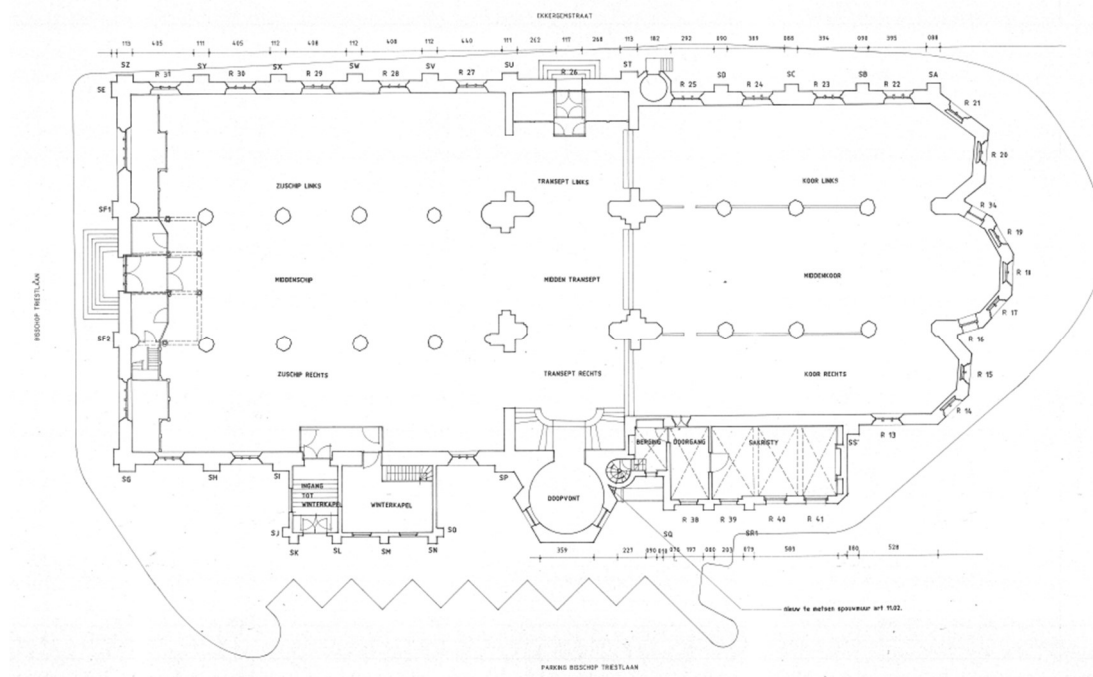
Inspecties Monumentenwacht

41171/2021/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE

INVESTERINGEN

Opgegeven door de kerkfabriek

- Restauratie daken en goten
- Schilderen buitenschrijnwerk
- Schilderen binneninterieur (schade ten gevolg van waterinfiltratie)
- Vernieuwen elektrische installatie

Gebruik**Functie**

Accent op een OPEN KERK met de klemtoon op de eredienst met een wekelijkse kerkdienst.
Blijft gewijd, dus beschikbaar voor huwelijken, begrafenissen, kerkdiensten.
Aanvullende valorisatie van het kerkgebouw in de toekomst.

Toekomstige invulling**a. Eredienst**

Wekelijkse mis op zondag, kleine mis op vrijdagmorgen
Kerk vrij toegankelijk tijdens weekdays voor gebed en bezinning

b. Valorisatie

Open kerk: weekdays, 10-16u, toegankelijk voor publiek.

Marie-Altair voor rust en bezinning, gebed.

Vrij bezoek

Ook mogelijkheid tot geleide bezoeken op aanvraag.

Aanvragen voor orgelconcerten, koren...

Willen de historische waarde van de Sint Martinuskerk opnieuw meer in de belangstelling brengen, was eeuwen lang een belangrijk bedevaartsoord, met de Omeganck van Ekkergerm en de Heilige Bloedkapel.

400 jaar geleden in 1625 werd door Infante Isabella de eerste steen gelegd voor de restauratie van de kerk en de bouw van het huidige hoogkoor.

Toenmalig pastoor Zachmoorter overhandigde toen aan Isabella een 'kerkboek' met unieke manuscripten. Dit boekwerk is terug in het bezit van de Kerkfabriek, is onderzocht en blijkt van uitzonderlijk historische en erfgoedwaarde te zijn.

Plan: een tentoonstelling in november 2025 om dit historisch feit te herdenken.

c. Medegebruik

Orgel is van uitzonderlijk kwaliteit, indien mogelijk af en toe een orgelconcert organiseren. Op aanvraag kan kerkgebouw eventueel gebruikt worden voor evenementen met een binding met kerkelijke voeling, bv. zangkoren...

OPEN KERK, toegankelijk plaats, voor iedereen, voor rust, bezinning, gebed, gewoon vrije toegang voor bezoek, bezichtiging. Open weekdays, 10-16u, op aanvraag geleide bezoeken

d. Nevenbestemming

- in de tijd:

Open kerk. Focus op het cultuurhistorische waarde van deze kerk in het Gentse patrimonium : de rijke en bewogen geschiedenis van de kerk nog meer belichten,

- in de ruimte:

De winterkapel staat ter beschikking als onthaal en werkruimte voor de vrijwilligers die de kerk open houden. De vrijwilligers kunnen er in alle onafhankelijkheid werken en ook toezicht houden op de kerk.

4. Sint-Jan de Doper

Sint-Jan de Doperkerk (www.stamgent.be)Inplantingsplan kerk (www.geo.onroerendergoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Sint-Jan de Doper
Locatie	Afsneedorp 18 (Afsnee, Gent)
Parochie	Sint-Jan de Doper Behorend tot Parochie Heilige Petrus en Paulus (Gent-Zuid)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Gent
Eigenaar	Stad Gent
Bescherming	<p>Beschermd Onroerend Erfgoed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Afsneedorp (Stads- of dorpsgezicht) • Parochiekerk Sint-Jan-Baptist (Monument) <p>Vastgestelde Inventarissen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dorpskom Afsnee (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) • Parochiekerk Sint-Jan-Baptist met kerkhof (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) <p>Wetenschappelijke Inventarissen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dorpskom Afsnee (Landschappelijk / bouwkundig element) • Dorpswoning (Bouwkundig element) • Parochiekerk Sint-Jan-Baptist met kerkhof (Bouwkundig element)

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Aard: oude kerksite

Stijl: romaans

Datering: eerste vermelding in 939, de kern van de romaanse kerk dateert uit de 12de eeuw

Architectuurtype: driebeukige basilliek

Torentype:

Boven het dak uitstekende achthoekige kruisingstoren onder leien naaldspits. Overgang tussen vierkante basis en achthoekige geleding van de klokkenkamer door middels van driehoekige verklimmings (leipannen) erboven omlopende kordonlijst. Spitsboogvormige galmgaten.

Structuur:

Het huidige grondplan vertoont een basilikaal driebeukig schip van drie traveeën, een kruisingstoren op vierkante plattegrond, niet uitspringende transeptarmen en een koor van één travee met rechte sluiting. Links en rechts in de oksel respectievelijk een kleine rechthoekige berging en sacristie. Leien zadeldak met aanleunende lessenaarsdaken. Transeptarmen onder afzonderlijke zadeldaken. Westelijke gevel met hoge puntgevel ondersteund door twee zware afgeschuinde steunberen, boven de korfboogdeur verbonden door een afdakje.

Materiaal : Uitwendig volledig opgetrokken uit Doornikse kalksteen in onregelmatig verband (opus incertum)

Oorlog: geen oorlogsschade bekend

Interieur:

Interieur in drie beuken verdeeld door zware rechthoekige bepleisterde pijlers (arduinen plintjes) met fijne imposti aan de binnenzijde van de rondboogige scheibogen. Kruising met vier spitsbogen op zware rechthoekige pijlers.

Iets lager koor van één travee met in de noordelijke en oostelijke muur telkens drie hoge rondboognissen, middenin doorbroken door een rondboogvenster voorzien van glas-in-lood (in oostgevel geschonken in 1907 door graaf de Hemptinne).

Schip en koor afgedekt door vlakke houten zoldering; zijbeuken met schuin aflopende houten zoldering, transeptarmen met korfbogig houten tongewelf en kruising met bepleisterd kruisribgewelf.

Stijl: romaans

Analyse en waardebeoordeling Monumentenzorg Stad Gent

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	228,64 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	228,64 m ²
Oppervlakte kerk m ²	224 m ²
Coördinaten	+51° 1' 51.45", +3° 40' 7.34"
Sanitair	neen
Kichenette	neen
Toegankelijkheid andersvaliden	geen hellend vlak aanwezig
Verwarming	ja

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context:

Zeer schilderachtig gelegen plattelandskerkje aan de linker Leieoever met gedeeltelijk ommuurd kerkhof en omringende beplanting.

Aard: oude kerksite

Locatie: alleenstaand

Oriëntatie: oost-west georiënteerd

Staat kerkhof: kerkhof aanwezig

Bodemarchief: niet gekend

Bijhorend: pastorie

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	BPA SDW 3/zone voor gebouwen openbare
Afwijkingsmogelijkheden	
Uitbreidingsmogelijkheden	
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	ja
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	neen
openbaar vervoer	minimaal
Parking [bevraging CRKC]	ja
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	stad Gent
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	neen
Winter kapel [bevraging CRKC]	neen

3/ BOUWFYSISCH TOESTAND

Het gebouw is algemeen in goede staat. De materialen (leien, koperen goten, spanten, natuursteen gevels) vertonen normale ouderdomsslijtage. Gezien het goede onderhoud, wordt de levensduur van de materialen optimaal benut.

5. Sint-Niklaas (Gent)

Sint-Niklaaskerk Gent Centrum (www.stamgent.be)

Inplantingsplan kerk (www.geo.onroerendergoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Sint-Niklaas
Locatie	Korenmarkt (Gent)
Parochie	Sint-Niklaas Behorend tot Parochie Heilige Johannes de Doper (Gent-Centrum)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Gent
Eigenaar	Stad Gent
Bescherming	<p>Beschermd Onroerend Erfgoed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Niklaas (Monument) <p>Vastgestelde Inventarissen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Historische stadskern van Gent (Vastgestelde archeologische zone) • Muurschilderingen Sint-Niklaaskerk (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) • Parochiekerk Sint-Niklaas (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) <p>Unesco Werelderfgoed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Belfort, lakenhal en Mammelokker: buffer (UNESCO werelderfgoed bufferzone) <p>Plannen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gent - Sint-Niklaaskerk (Korenmarkt) (Beheersplan) <p>Wetenschappelijke Inventarissen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Historische stadskern van Gent (Archeologisch geheel) • Muurschilderingen Sint-Niklaaskerk (Bouwkundig element) • Parochiekerk Sint-Niklaas (Bouwkundig element)

VALORISATIE

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Stijl: Scheldegotiek

Datering: begin 13^e eeuw, aanpassing en bepleistering interieur derde kwart 18^e eeuw

Begindatum:

Architectuurtype: basilicale kerk

Torentype: kruisingstoren,

Historiek:

Talrijke, doch weinig precieze overleveringen over de stichting, vermoedelijk tussen 1038 en 1140 (datum waarop Sint-Niklaas als onafhankelijke parochie bekend is) door de Sint-Pietersabdij. Uit archeologische studie van Prof. De Smidt blijkt dat een eerste stenen romaanse kerk met drie beuken zou opklimmen tot de 11de eeuw. Niets hiervan bleef echter boven de grond bewaard.

Begin 13de eeuw, aanvang van volledig nieuwe groots opgevatte kerk, aangepast aan eigentijdse kunststroming, in waardige Scheldegotiek. Gelegen in het handelscentrum genoot de kerk immers belangrijke geldelijke steun van patriciërs en werd ze de parochie van handelaars, ambachtslui, gilden en neringen. Twee bouwcampagnes zijn te onderscheiden: eerste kwart van de 13de eeuw - eerste vier traveeën van het driebeukig schip met vierledige opstand. Tweede tot derde kwart van de 13de eeuw, aansluitende travee, transept, kruisingstoren en koor van drie traveeën. Begin 14de eeuw was de kerk voltooid, doch intussen werden reeds veranderingen doorgevoerd in het schip: tribunes verdwenen en zijbeuken kregen kapellen, ten behoeve van de verschillende gilden en neringen. Vanaf de 14de eeuw tot begin 15de eeuw: wijzigingen aan koor met toevoeging van kapellen, twee traveeën en kooromgang met kranskapellen. Omstreeks die tijd zijn bijkomende funderingswerken noodzakelijk om verzakking van toren tegen te gaan. Aanzienlijke schade in de 16de eeuw onder beeldenstorm en Calvinistisch bewind. Belangrijke herstellingen aan toren in 1658 met overwelving.

Aanpassing en bepleistering van het interieur in het derde kwart van de 18de eeuw. Sinds einde 17de eeuw langs buitenzijde ingesloten door kleine huisjes die grotendeels verdwenen in begin 20ste eeuw met urbanisatiewerken in de Kuip, tot op heden bewaard langs noordzijde waardoor de schaal van het gebouw nog duidelijk weergegeven wordt. Midden 19de eeuw reeds vatte men de pogingen aan voor restauratie: eerst in 1912-13 werd het westportaal gerestaureerd; in 1939-43 de westgevel; tussen 1960 en 1972 de toren en transepten - ten slotte in 1975 werden subsidies toegekend om het koor aan te vatten. Merkwaardige restauratie van toren door aanwenden van uitzonderlijke verstevigingstechnieken: drie ringbanden van spanbeton werden op verschillende hoogten volledig ingewerkt in toren en onderling verbonden - afdekking en spits zijn eveneens in gewapend beton. Na grondige archeologische studie werd de toren volledig gerestaureerd en, gezien de zeer slechte staat, langs de buitenzijde praktisch volledig herbouwd. Voornamelijk opgetrokken uit Doornikse kalksteen met gebruik van tufsteen en Avesnessteen voor gewelfvlakken, en Lediaanse steen voor afwerking van het koor.

Plattegrond: basilicale kerk met kruisingstoren, driebeukig schip van vijf traveeën met zijkapellen, transeptarmen en driebeukig koor van vijf traveeën met zijkapellen, kooromgang en vijf transkapellen. Neogotische sacristie uit begin 20ste eeuw in het noordoosten. Westgevel van drie traveeën, gescheiden door twee traptorens die horizontaal geleed zijn door waterlijsten, met cilindrische en achthoekige registers, versierd met blindnissen en bekronend kegeldakje. Tussen traptorentjes

rondboogvormig portaal met booglijst op consoles. Twee gekoppelde barokke spiegelboogdeuren in geprofileerde geblokte omlijsting met bekronende gestrekte druiplijst met centrale barokke nis, heden met Sint-Niklaasbeeld, geflankeerd door voluten met dekplaat (oorspronkelijk met beelden van Sint-Veerle en Sint-Niklaas) en twee geprofileerde voluten met siervazen op hoeken, boven nis medaillon met Maagd van Gent, in 1681-84 voor het oorspronkelijk gotisch portaal geplaatst. Groot spitsboogvormig bovenvenster met vernieuwde gotische tracering en borstwering met balusters, bekronende puntgevel met spitsboognis. Twee kleinere gelijkaardige spitsboogvensters met bekronende wimberg in de zijtraveeën afgelijnd door zware steunberen. Driebeukig schip, aanvankelijk door steunberen in vijf traveeën verdeeld, met spitsboogvensters en afzonderlijke spitse puntgevels; drielichten in bovenmuren. Slechts eerste zuidelijke travee thans in oorspronkelijke staat, gerestaureerd in 1939-43. Overige traveeën vertonen nog 18de-eeuwse (?) verbouwingen waarbij bovenlichten gedicht werden en zijbeuk en -kapellen afgedekt werden onder een lessenaarsdak, verbouwde zijpuntgevels.

Uitgebouwde tweede zuidkapel, in vorm van portaal volgens recente studie van Prof. De Smidt uit de tweede helft van de 14de eeuw. Met opgevlude spitsboog en vooruitspringende zijpartijen, versierd met spitsboogvormige nissen, onder een grote wimberg. Recent gerestaureerde transepten met oorspronkelijke opstand: drie geledingen, afgelijnd met ronde, horizontaal gelede traptorens, versierd met halfzuiltjes bovenaan eindigend op spitsbogen onder het kegeldak. Oorspronkelijke begane grond met spitsboogvormig portaal met archivolt en ingeschreven drielob, geflankeerd door spitsboognissen en rondboogvenster; hoge spitsboogvensters, drielicht met doorgang op gelijkaardige galerij in de bekronende puntgevel. Gerestaureerde vierkante kruisingstoren (tot bouw van Belfort ook stadswachtoren) gecantonneerd door gelijkaardige hoektorentjes met piramidale bedaking, en niet oorspronkelijk laag centraal tentdak. Horizontale geleiding dit wil zeggen omlopende waterlijsten; blinde geleiding waarbij de zadeldaken (leien) aansluiten en twee opengewerkte registers met gekoppelde spitsbogen, gevat in lancetvormige nis met geribde waterlijst en oculus in boogveld; klokkenkamer met gelijkaardige galmgaten en niet oorspronkelijke zware borstbeelden onder geprofileerde kroonlijst. Basilicaal koor van vijf traveeën gescheiden door steunberen, voorzien van luchtbogen om overwelling van hoogkoor te stutten. Zijbeuken met kapellen verlicht door hoge vensters oorspronkelijk afgewerkt met kapelgevels en haakse zadeldaken. Koorsluiting met omgang en vijf gelijkaardig afgewerkte transkapellen met driezijdige sluiting en diepere askapel. Heden in zeer vervallen staat met dichtgemetselde vensters, opgevlude puntgevels en luchtbogen, doch geplande restauratie in oorspronkelijke toestand.

Interieur

Interieur omgebouwd tot bouwwerf en ontoegankelijk door de hervatte restauratiewerken. Herhaaldelijk aangepast en bepleisterd in het derde kwart van de 18de eeuw, doch oorspronkelijke opstand bij archeologisch onderzoek teruggevonden: basilicaal schip met bundelpijlers en vierledige opstand: scheibogen, beukgalerij of tribune met twee spitsbogen per travee triforium met afwisselend zuiltjes en pijlers afgelijnd door horizontale lijsten en drieledige bovenlichten, kruisribgewelf met ribben van Doornikse steen en onversierde ronde sluitstenen, dwarse spitstongewelven over zijkapellen. Vier zware ruitvormige pijlers met afgeschuinde hoeken schragen de kruisingstoren. Voorheen (sinds 1658) met kruisribgewelf met mangat overluisd, doch bij restauratie weggelaten om functie van lantaarntoren te valoriseren. Blinde verdieping met rondbooggalerij op gekoppelde zuilen; lantaarn met zestien lancetvensters, overwelfd met achtdelig gewelf met mangat en klokkenkamer met gelijkaardige galmgaten in de bovenste geleiding. Basilicaal koor, met verschillende en onregelmatige zuilen die bouwgeschiedenis weerspiegelen: oorspronkelijk koor van drie traveeën, met vier traveeën in middenbeuk; toegevoegde zware pijler op de zuidoostelijke hoek, aangepaste pijlers bij vergroting van koor. Sporen van triforium in noordelijke eerste drie traveeën, in zuidelijke in eerste vier traveeën. Later toegevoegde kooromgang gecombineerd met vijf straalkapellen met ronde zuilen met drie

diensten en overwelling door middel van sterk geprofileerde ribben en gordelbogen van zandsteen. Vijfzijdige askapel van nering van metselaars met, in 1970-71 ontdekte gewelfschilderingen uit de tweede helft van de 15de eeuw tot de tweede helft van de 16de eeuw.

Mobilair:

Daar dit tijdens de gehele restauratiecampagne veilig opgeborgen is in het Bisschoppelijk Seminarie en vermoedelijk nog lang voor het publiek ontoegankelijk, verwijzen we hier enkel naar de hieronder vermelde uitvoerige inventaris van de Sint-Niklaaskerk door E. Dhanens.

Inventaris Bouwkundig Erfgoed

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	2634,33 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	2634,33 m ²
Oppervlakte kerk m ²	2635 m ²
Coördinaten	+51° 3' 14.53", +3° 43' 22.23"
Sanitair	ja
Kichenette	neen
Toegankelijkheid andersvaliden	toegankelijk
Verwarming	ja

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context: met voorplein, gelegen in het centrum van de stad

Aard: stedelijk

Locatie: alleenstaand

Oriëntatie: oost-west georiënteerd

Staat kerkhof: geen kerkhof aanwezig

Bodemarchief: niet gekend

Bijhorend: pastorie Predikherenlei

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	Gewestplan
Afwijkingsmogelijkheden	Woongebied cult/hist/esth waarde
Uitbreidingsmogelijkheden	Binnenstad
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	neen
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	
openbaar vervoer	
Parking [bevraging CRKC]	ja
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	stad Gent
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	neen

Winter kapel [bevraging CRKC]

neen

3/ BOUWFYSISCHE TOESTAND

In het reeds gerestaureerde deel van de kerk is vastgesteld dat de daken, gedekt met tegelpannen, niet waterdicht zijn. Verspreid zijn meerdere pannen gebroken, maar ook zonder deze schade kan water door de bedekking heen dringen door onvoldoende helling. Gevolg is waterinsijpeling in het koor van de kerk. Herstel is noodzakelijk om inrotten van de dakconstructie en schade aan het interieur te voorkomen.

Aan de verschillende doordakse topgevels van de sacristie zijn loodslabben van de dakaansluiting losgekomen en weggevallen. Ook de dekstenen in natuursteen komen los. Van twee pinakels van de straalkapellen is de top afgebroken en één is gebarsten. Na te zien om valgevaar tegen te gaan.

Verspreid op deze torenspits van de traptorens, maar vooral helemaal boven, ontbreken meerdere leien. Daardoor komen de naastliggende leien zeer gemakkelijk los, zodat er een reëel gevaar bestaat dat bij iedere hevige wind nog leien afwaaien.

Het schilderwerk van de dakkapellen is ernstig verweerd. Daardoor zijn enkele dorpels reeds ingerot. Op enkele plaatsen, en zeker op de sacristie, is ook het hout zelf fel verweerd waardoor structureel herstel noodzakelijk is.

Meerdere delen van de westgevel staan ernstig vervuild. Voornamelijk op de oudste (originele) stukken komen vrij dikke gipskorsten voor die het parament quasi volledig aan het zicht onttrekken.

Inspecties Monumentenwacht

42583/2021/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE / westgevel

40247/2024/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE

INVESTERINGEN

Opgegeven door de kerkfabriek

koor (bovenkerk):

- Vernieuwen dakbedekking koor
- Vernieuwen verwarmingsinstallatie
- Vernieuwen/ aanpassen elektrische installatie
- Schilderwerken buitenschrijnwerk
- Herstellingswerken (o.a. muurankers vieringtoren, torenluik, metselwerk en dekstenen sacristie, torenkruis)

Andere werken betreffen **het schip (benedenkerk)** vallen buiten het budget van de erediensten (afsprake '60) en vallen binnen de grote restauratie gestart in 1960 :

Een van de zijbeuken van het schip (nog volledig te restaureren), aanleg vloer in het schip, verwarming schip, grote restauratie Cavaillé Coll, enz.

Betreft in afwachting van de heropstart van volgend fases van de grote restauratie o.a. het nazicht van het leien dak schip, de twee traptorens aan de Korenmarkt (hoogdringend).

in de voorziene investeringswerken in het koor is er ook de restauratie van een groot schilderij n.a.v. een storm een paar jaar geleden, maar zou met vergoeding van de verzekering kunnen gebeuren.

4/ GEBRUIK

Opgegeven door de kerkfabriek

Gebruik

Voor eredienst (incl. oecumenische diensten), thans enkel in de bovenkerk (koor). Kerkgebouw is niet onttrokken aan de eredienst, zelfs niet gedeeltelijk. Dagelijks een misviering om 11 uur behalve de zondag. Weekendviering de zaterdagavond om 17.30 uur. Ook speciale eredienstvieringen, vespers, maar geen huwelijken en uitvaarten.

Concerten, repetities koren en muzikanten, orgellessen en – training, cademische zittingen, tentoonstellingen

Festivals, o.a. Festival voor de Vrede
Safe House (tijdens Gentse Feesten)

Functie

Eredienstgebouw.

Valorisatie : culturele activiteiten

Toekomstige invulling

a. Eredienst

Eredienst (incl. oecumenische diensten)

b. Valorisatie

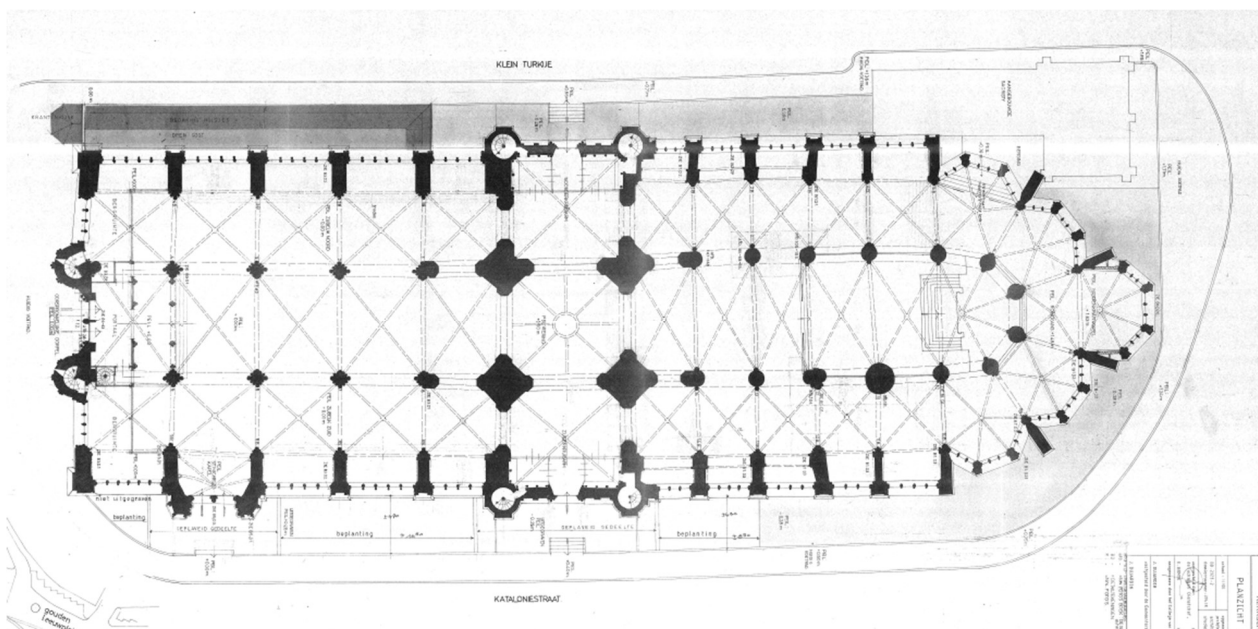
Verder opdrijven van de valorisatie (zie huidig gebruik)

c. Medegebruik

Niet van toepassing

d. Nevenbestemming

Een nevenbestemming in de ruimte (multifunctioneel gebruik) zou in de toekomst kunnen worden overwogen en besproken worden .

6. Sint-Michiels

Sint-Michielskerk Gent Centrum (www.stamgent.be)

Inplantingsplan kerk (www.geo.onroerendergoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Sint-Michiels
Locatie	Sint-Michielsplein (Gent)
Parochie	Sint-Michiels Behorend tot Parochie Heilige Johannes de Doper (Gent-Centrum)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Gent
Eigenaar	Stad Gent
Bescherming	<p>Beschermd Onroerend Erfgoed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Michiels (Monument) <p>Vastgestelde Inventarissen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Historische stadskern van Gent (Vastgestelde archeologische zone) • Parochiekerk Sint-Michiels (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) <p>Unesco Werelderfgoed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Belfort, lakenhal en Mammelokker: buffer (UNESCO werelderfgoed bufferzone) <p>Wetenschappelijke Inventarissen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Historische stadskern van Gent (Archeologisch geheel) • Parochiekerk Sint-Michiels (Bouwkundig element) • Parochiekerk Sint-Niklaas (Bouwkundig element)

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Stijl: Laat-gotische basiliek in Brabantse stijl met plattegrond in de vorm van een Latijns kruis

Datering: begin 13^e eeuw, aanpassing en bepleistering interieur derde kwart 18^e eeuw

Begindatum: vermoedelijk 1440

Architectuurtype: basilicale kerk

Torentype: vierkante toren, gotische torenspits in Brabantse stijl nooit uitgevoerd

Historiek:

In charter van 1105 sprake van kapel gewijd aan Heilige Michaël, ondergeschikt aan de parochie Sint-Martinus van Akkergem en geplaatst onder het patronaat van de abt van Sint-Baafs. Sinds 1147 zelfstandige parochiale kerk. In 1120 en 1212 door brand geteisterd en herbouwd. In 1440 werd de bouw van de huidige Sint-Michielskerk begonnen waarbij aanvankelijk het oude vroeg-gotische koor behouden werd. Ingeplant met koor, transkapellen en zijgevel sacristie palend aan de Leie, noordgevel langsheen Sint-Michielsbrug over de Leie. Zuidgevel haaks op Onderbergen en het voormalig kloosterpand der Dominicanen. Westgevel uitziend op het Sint-Michielsplein dat tot 1785 ingenomen werd door het Sint-Michielskerkhof.

Van die bouwgeschiedenis van Sint-Michielskerk zijn weinig precieze bouwdata gekend. Tegenstrijdige data in de literatuur bemoeilijken eveneens de nauwkeurige datering van de verschillende delen van de kerk. Het grondplan van Sint-Michielskerk wilden ook slechts een algemeen idee geven van de verschillende bouwfases. Slechts na een grondige archeologische en archivalische studie zal het mogelijk zijn een vollediger en juiste bouwgeschiedenis van de Sint-Michielskerk op te maken.

In een eerste bouwfase, vermoedelijk aanvankelijk in 1440, werd de westpartij, het schip en transept opgetrokken. Er werd begonnen met de westtoren; in 1480 werkte men nog aan de westbouw. Begin 16de eeuw was het schip klaar; in 1508 werden de kruispijlers opgericht en in 1512 was het transept voltooid en werden de klokken in de dakruiter opgehangen. De westgevel was in 1514 voltooid. In 1528 was het schip onder dak. Terzelfdertijd werd het werk aan de westtoren voortgezet. In 1566 telde de toren twee geledingen. Met de eerste aanval van de beeldenstormers in hetzelfde jaar werd de bouw stopgezet. De werken aan de toren lagen bijna 100 jaar stil. Na de vernielingen en plunderingen aangericht door de beeldenstormers in 1578 werd in 1579 begonnen met de afbraak van het oude koor. Nieuw koor met omgang en transkapellen opgericht tussen 1623 en 1650 in laat-gotische stijl aansluitend bij het schip. Tussen 1658 en 1672 werd verder gewerkt aan de onvoltooide westtoren. Het merkwaardig ontwerp van de gotische torenspits in Brabantse stijl van architect Lieven Cruyl en daterend van 1662 werd echter nooit uitgevoerd. Slechts in 1772 werd de toren overwelfd en circa 1825 van een dak voorzien. De sacristie, in de noordoostelijke hoek tussen transkapellen en transept, werd opgetrokken in barokstijl in 1650- 1651. Bij de aanleg van de nieuwe Sint-Michielsbrug begin 20ste eeuw werd een deel van de oude sacristie gesloopt en in neobarokke stijl heropgericht en vergroot in 1909 naar ontwerp van architect Modeste De Noyette, toren en vleugel toegevoegd. In 1890 werd de kerk binnenin van haar pleisterlaag ontdaan. Het westportaal werd in 1909 gerestaureerd, thans zijn restauratiewerken aan de gang aan het schip (noord- en zuidgevel) en het transept.

Laat-gotische basiliek in Brabantse stijl met plattegrond in de vorm van een Latijns kruis, driebeukig schip van vijf traveeën met vijf zijkapellen; portaal met breedte van middenbeuk en anderhalf travee diep tussen de eerste twee traveeën vormt de benedenruimte van de ingebouwde vierkante westtoren. Transept met uitspringende armen van één travee en rechthoekige afsluiting met in de oksels aan de

westzijde een zijportaal op rechthoekige plattegrond en aan de oostzijde een polygonale traptoren. Koor met drie rechte traveeën en met zijbeuken en zijkapellen in het verlengde van de beuken en kapellen van het schip, vijfzijdige koorluiting met kooromgang en vijf vijfzijdige transkapellen.

Uitwendige van de sobere laat-gotische Sint-Michielskerk volledig opgetrokken uit Brusseliaanse zandsteen en Ledesteen. Westgevel gedomineerd door de onafgewerkte massieve westtoren; achter zijn enorme steunberen gaan de zijbeuken schuil. Toren wordt geflankeerd door de blinde westelijke zijbeukgevels enkel doorbroken met rechthoekige deur ingeschreven in rechthoekige hardstenen en geprofileerde omlijsting met uitgespaarde bovenhoeken en bekroond met rechte kroonlijst uit 1781. De vlak afgedekte vierkante toren telt drie geledingen waarvan de eerste twee klaar kwamen in de 16de eeuw en de derde in de 17de eeuw toegevoegd werd. Tweede geleding afgesloten door omlappende gekorniste kroonlijst. Steunberen van derde geleding lichter van vorm, namelijk voorzien van verdiepte panelen. Aan westzijde, in de hoeken gevormd door steunberen van voor- en zijgevels van toren, aangebouwde traptoren met wenteltrap. Tweede geleding met een groot spitsboogvormig tweelicht in geprofileerde omlijsting en Y-vormige tracering. Derde geleding vertoont aan elke zijde twee langgerekte spitsboogvensters met galmgaten bekroond met kruisbloem. Het portaal uit de eerste helft van de 16de eeuw, gerestaureerd in 1909 doch reeds opnieuw totaal verweerd, contrasteert met de overigens onversierde westgevel: gedrukt spitsboogvormig portaal met twee korfboogdeuren, deurstijl met beeld van Sint-Michiel, blind boogveld met gotische tracering; drieledige portaalwanden met zuilen en baldakijnen voor wandbeelden; slechts één wandbeeld behouden, namelijk engel met bandenol; archivolt versierd met kruisbloemen en hogels, bekroning met geajoueerde borstwering totaal verdwenen.

Sobere noord- en zuidgevel van zes traveeën aangegeven door lisenen en voorzien van ruime spitsboogvensters met laatgotische tracering. Zijkapellen elk onder vijfzijdig schilddak, bekroond met koperen pin. Zijportalen (15de-16de eeuw) in westelijke oksel van transept met voorgevel in verlengde van transept, van één travee en twee bouwlagen begrensd door steunberen met dubbele versnijding en afgedekt met platdak; spitsboogdeur en -venster onder archivolt met kruisbloemversiering. Boven dak van zijportaal van zuidgevel verheft zich in de hoek een vijfzijdig traptorentje waarvan de houten buitenwand en bekleed zijn met leien. Puntgevel van transept op de hoeken geschraagd door op elkaar gestelde steunberen; een groot spitsboogvenster met laat-gotische tracering; geajoueerde borstwering bij aanzet van de top, die voorzien is van drie typisch Gentse driehoekige vensters met bolle zijden. Polygonale traptoren in oostelijke oksel van transept. Achtkantige dakruiter op kruising onder tentdak opengewerkt met dakkapelletjes. Transkapellen van koor verlicht door telkens drie spitsboogvensters met booglijst en laat-gotische tracering, onder schilddak met koperen pin.

Zeer homogeen interieur waar zich een goed geproportioneerde en elegante ruimte ontvouwt, opgetrokken uit baksteen en zandsteen welke aangewend is voor de dragende elementen, de gewelfribben, vensteromlijstingen en scheibogen. Vierkante portaalruimte onder toren, tussen zijbeuk en ruimte overeenstemmend met zijkapel doch door bakstenen muur van de rest van het schip afgescheiden, hoeken uitgespaard door de zware pijlers die de toren schragen. Empiredoksmaal uit 1817: vier gecanneleerde Ionische zuilen dragen een entablement met opengewerkte attiek. Spitsbogenarcade tussen midden- en zijbeuken gedragen door zuilen met kapiteel versierd met kransen van krulbladeren. Boven de spitse scheibogen loopt een galerij met borstwering met visblaastracering onderbroken door schalken van zandsteen; spitsboogvormige bovenlichten. Overwelfing van schip en transept dateert uit de eerste helft van de 16de eeuw: middenbeuk overwelfd met eenvoudig netgewelf; zijbeuken, zijkapellen, zijportalen en transept overkluisd met kruisribgewelven; in kruising, stergewelf gedragen door vier vierpasvormige bundelpijlers. De gewelfribben van het zuidportaal rusten op een gesculpteerde console van kalkzandsteen vermoedelijk uit de eerste helft van de 14de eeuw en voortkomend uit de oude Sint-Michielskapel; zij stelt vier jonge vrouwehoofdjes met kap voor; in het noordportaal komen twee consoles van blauwe hardsteen voor, één met twee realistische hoofden, en

één console met een streng vrouwehoofd, uit 13de - 14de eeuw, die tussen de lippen twee takken met gestileerd bladwerk geklemd houdt; vermoedelijk eveneens afkomstig uit de oude Sint-Michielskapel.

Koor in eerste helft 17de eeuw als nabootsing van het schip opgetrokken in laat-gotische stijl; koor, zijbeuken en -kapellen, kooromgang en transkapellen met netgewelven overwelfd. Oorspronkelijke barokke borstwering van galerij in 1860 vervangen door borstwering in vlamme gotiek aansluitend bij het schip.

Mobilair

Rijke verzameling barokke schilderijen onder meer Christus stervend aan het kruis van Antoon Van Dijck, Opwekking van Lazarus van Otto Venius, verscheidene grote doeken van Gaspar De Craeyer, Karel Van Mander, voorts werk van Philippe De Champaigne, Jan Bockhorst bijgenaamd Lange Jan, Antonio Van Den Heuvele, Theodoor Van Thulden etc.

Verscheidene 18de-eeuwse sculpturen onder meer houten Sint-Sebastiaan van J.F. Allaert, acht wit marmeren Heiligenbeelden waarvan één door Tamines en één door P. Pepers, Sint-Lievensbeeld door Laurent Delvaux, Jongeling door Ch. Van Poucke, Onze-Lieve-Vrouw met Kind door B. Pauli copie van Onze-Lieve-Vrouw van Brugge van Michelangelo; 17de-eeuws retabel en marmeren antependium; Heilige Familie door Gery Helderberg, barok antependium in Sint-Sebastiaankapel uit 1729 door Jan Pilsen.

Altaar in Onze-Lieve-Vrouwekapel uit 1813 door Louis Roelandt en neogotisch hoogaltaar uit 1860 naar ontwerp van architect Minard. Neogotische muurschilderingen en biechtstoelen in de transkapellen. Biechtstoel in barokstijl uit 1625 (?) door François Cruyt met gesculpteerde beelden door Michiel Van der Voort; 18de-eeuwse biechtstoel in Lodewijk XV-stijl; neoclassicistische biechtstoel. Neogotische preekstoel (mahoniehout en marmer) uit circa 1846 door de familie Franck.

Inventaris Bouwkundig Erfgoed

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	3558,99 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	3769,90 m ²
Oppervlakte kerk m ²	3461 m ²
Coördinaten	+51° 3' 13.01", +3° 43' 10.28"
Sanitair	ja
Kichenette	ja
Toegankelijkheid andersvaliden	toegankelijk
Verwarming	neen

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context: met voorplein

Aard: stedelijk

Locatie: alleenstaand

Oriëntatie: oost-west georiënteerd

Staat kerkhof: geen kerkhof aanwezig

Bodemarchief: niet gekend

Bijhorend: pastorie Jacobijnenstraat

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	Gewestplan Woongebied cult/hist waarde
Afwijkingsmogelijkheden	
Uitbreidingsmogelijkheden	Binnenstad
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	neen
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	
openbaar vervoer	
Parking [bevraging CRKC]	ja
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	stad Gent
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	neen
Winter kapel [bevraging CRKC]	ja

3/ BOUWFYSISCH TOESTAND

De kerk is in goede toestand en wordt goed onderhouden, behalve de toren. Het dak en de toegankelijkheidsvoorzieningen zijn in goede toestand. De gevels zijn echter in matige tot slechte toestand. De kalkzandsteen is algemeen fel verweerd. Er zijn vele gipskorsten aanwezig (sulfatatie). De uitstekende delen (waterlijsten, hogels, cartouches) zijn overal afgebrokkeld: de profilering wordt moeilijk zichtbaar, figuratief waardevolle profilering zoals de waterspuwers thv het portaal verdwijnt.

Het voegwerk tussen de blokken is diep uitgesleten, vooral op plaatsen die sterk belast zijn door de regen of afstromend regenwater (o.a. waterlijsten, gevelvlakken die zuid of zuidwest gericht zijn).

In de uitgespoelde horizontale voegen groeien allerlei planten. De verankeringsdoken zijn roestig.

Monumentenwacht nam bij de inspectie enkele brokstukken van de westgevel af.

Het houten buitenschrijnwerk is in goede toestand. De houten luiken, deuren en gootafkasting werden herschilderd in 2018. De galmborden zijn in matige toestand. De loden bekleding ligt overal vervormd en is op verschillende plaatsen gescheurd of uitgezakt.

Inspecties Monumentenwacht

41025/2022/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE / toren (deel 1)

41025/2022/B1 BOUWKUNDIGE INSPECTIE / toren (deel 2)

INVESTERINGEN

Opgegeven door de kerkfabriek

- Restauratie toren en sacristie (fase II)
- Houtworm interieur
- Restauratie orgel
- Stabiliteit doksaal
- Restauratie schilderijen

- Vernieuwen/ aanpassen elektrische installatie

4/ GEBRUIK

Opgegeven door de kerkfabriek

Gebruik

Pastorale doeleinden: huwelijken, dopen, begrafenissen

Functie

Liturgische functie

Open voor bezoeken vanaf 1 april tem eind oktober

Toekomstige invulling

a. Eredienst

Verder pastoraal gebruik zoals het huidige gebruik

b. Valorisatie

Occasioneel gebruik voor concerten, tentoonstellingen, voordrachten

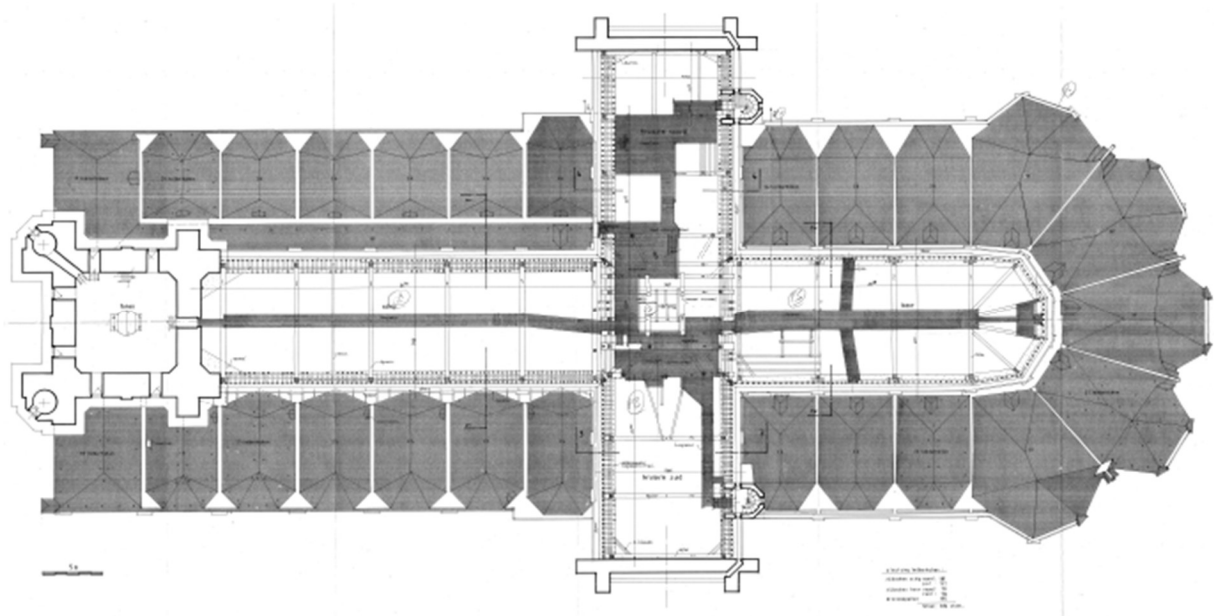
Open kerk voor bezoekers en toeristen

c. Medegebruik

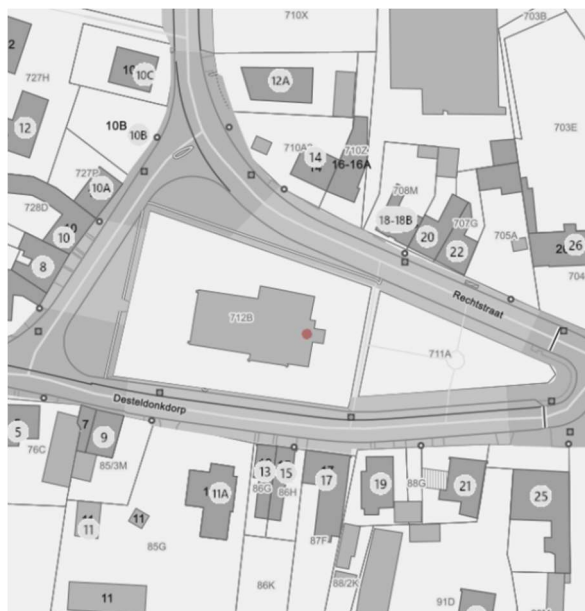
H. Missen voor Slavische gemeenschap in Gent

d. Nevenbestemming

Niet van toepassing

7. Onze-Lieve-Vrouw Geboorte

Onze-Lieve-Vrouw Geboorte (www.stamgent.be)Inplantingsplan kerk (www.geo.onroerendergoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Onze-Lieve-Vrouw Geboorte Desteldonk
Locatie	Desteldonkdorp (Desteldonk, Gent)
Parochie	Onze-Lieve-Vrouw Geboorte Behorend tot Parochie Heilige Bavo (Gent Kannalzone, Lochristi, Wachtebeke)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Lokeren
Eigenaar	Stad Gent
Bescherming	Beschermde Onroerend Erfgoed <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw Geboorte en Heilige Cyprianus: orgel (Monument) Vastgestelde Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw Geboorte en Heilige Cyprianus met kerkhof (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) Wetenschappelijke Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw Geboorte en Heilige Cyprianus met kerkhof (Bouwkundig element)

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Aard: oude kerksite

Stijl: laatgotisch

Datering: 15de eeuw (verschillende bouwfases, zie onderdeel 'historische context')

Architectuurtype: driebeukige, pseudo-basilicale kerk

Torentype: achtkantige kruisingstoren voorzien van naaldspits

Interieur:

Stijl: classicerende barok

Historiek:

De kerk van Desteldonk is opgericht in het begin van de 14de eeuw en werd in de loop van de 17de eeuw grondig verbouwd. Ze is toegewijd aan Onze-Lieve-Vrouw geboorte en kreeg in 1737 de H. Cypriaan als hulppatroon. Begin 1887 wilde het kerkbestuur het kerkgebouw laten herstellen en een nieuwe sacristie bouwen, naar de plannen van de Gentse bouwkundige Geirnaert. De kosten waren te hoog en de kerkfabriek verwees naar de voorname ingezetenen. Het werk werd in november aanbesteed. De gemeente liet op haar kosten een nieuwe muur bouwen rond het kerkhof. De muur werd getekend door bouwmeester Langerock en uitgevoerd door Edward Wittebroot uit Ename. Juffrouw Ida Delebecque schonk in die jaren, ter nagedachtenis van haar grootouders Augustinus en Helena, twee glasramen aan de kerk. De familie van Pottelsberghe betaalde een nieuwe klok van 605 kg. De oude klok was bij de Franse inval meegenomen en gesmolten.

De kerk werd zwaar beschadigd tijdens WOII. De herstellingswerken werden op meer dan 400.000 frank geraamd. Vooral het dak en het glaswerk hadden onder de gevechten geleden. Ze werd in het begin van de jaren 1950 hersteld. iv

Desteldonk had zwaar te lijden onder de godsdienststoebelen in de 16de eeuw. Een hervormde predikant bezette drie jaar de kerk. De oorlogen tijdens de 17 de eeuw lieten weinig overeind:

Bouwfases

1. Oorspronkelijke eenbeukige naar het oosten geörienteerde kerk van vier traveeën, uit begin 14de eeuw
2. Koor wederopgebouwd in 1541
3. Herstellingswerken in 1582-1592 na de verwoestingen aangericht door beeldenstorm
4. 1597 de zijbeuken, het transept en vermoedelijk ook beide Westelijke zijkapellen van het transept toegevoegd. Kerk opnieuw gewijd in 1608.
5. Verscheidene herstellingen in XVII volgend op plundering of brand. In 1644-1645 onder meer wederopbouw der transeptgevels.
6. Plaatsen van nieuwe vensters, vergroting van transept en vier nieuwe stenen gewelven (transept en zijkapellen?) in 1658.
7. Vernieuwing van het dak en vergroting der puntgevels na de brandschade van 1677.

8. In 1684: herstelling van het koor evenals van de met leien beklede, houten achtkantige kruisingstoren met naaldspits.

9. Wijzigingen aan de ramen in de zijbeuken en bijbouw van een sacristie, getekend door Hendrik Geirnaert, 1887

10. Volgens archiefstukken werden in 1947-1954 herstellingswerken van de oorlogsschade uitgevoerd naar ontwerp van architect Adrien Bressers.

11. 2009-2010 Restauratiewerken in de kerk

Analyse en waardebeoordeling Monumentenzorg Stad Gent

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	591,62 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	3046,87 m ²
Oppervlakte kerk m ²	552 m ²
Coördinaten	+51° 4' 21.00", +3° 40' 33.00"
Sanitair	ja
Kichenette	neen
Toegankelijkheid andersvaliden	geen hellend vlak aanwezig
Verwarming	ja

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context: landelijk gelegen

Aard: dorp

Locatie: alleenstaand

Oriëntatie: oost-west georiënteerd

Staat kerkhof: kerkhof aanwezig

Bodemarchief: niet gekend

Bijhorend: /

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	Gewestplan/woongebied met landelijk karakter
Afwijkingsmogelijkheden	
Uitbreidingsmogelijkheden	
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	Kerkhof omringd door kerkhofmuur
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	
openbaar vervoer	
Parking [bevraging CRKC]	ja
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	stad Gent
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	neen

Winter kapel [bevraging CRKC]

neen

3/ BOUWFYSISCHE TOESTAND

De dakbedekking in goede staat. Enkel de aanstrijkmortel van de nokpannen vertoont enige verwerking.

Aan de zuidtransepten komen enkele verweerde soldeernaden voor (voorlopig zonder gevolgen) en aan de noordzijde is een uitzetvoeg gescheurd. Voor het overige zijn de goten in goede staat.

Kapconstructie en draagstructuur bevinden zich in goede staat. Een aantal muurankers vertonen lichte roestvorming.

Inspecties Monumentenwacht

41162/2021/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE

INVESTERINGEN

Opgegeven door de kerkfabriek

- Vochtbehandeling sacristie
- Onderhoudsschilderwerk buitenschrijnwerk

4/ GEBRUIK

Opgegeven door de kerkfabriek

Gebruik

Eredienst

Functie

Toekomstige invulling

a. Eredienst

Wekelijkse eucharistieviering op vrijdag 17/18 u

Uitvaarten

Gelegenheidsvieringen bij kerkelijke feestdagen, kermis, Wapenstilstanddag, ...

b. Valorisatie

Concerten

Tentoonstellingen

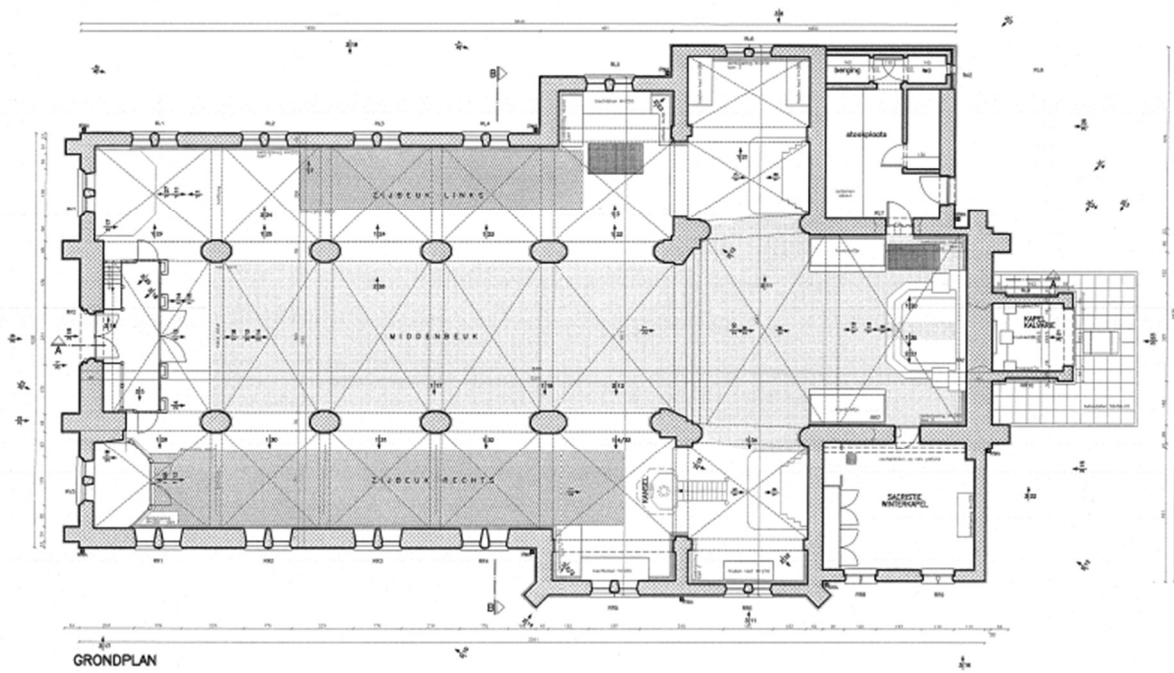
Voordrachten

c. Medegebruik

Niet van toepassing

d. Nevenbestemming

Niet van toepassing

KERKEN UIT 16^e, 17^e en 18^e EEUW

Sint-Salvator (8)

Onze-Lieve-Vrouw Sint-Pieters (9)

Sint Stefanus (10)

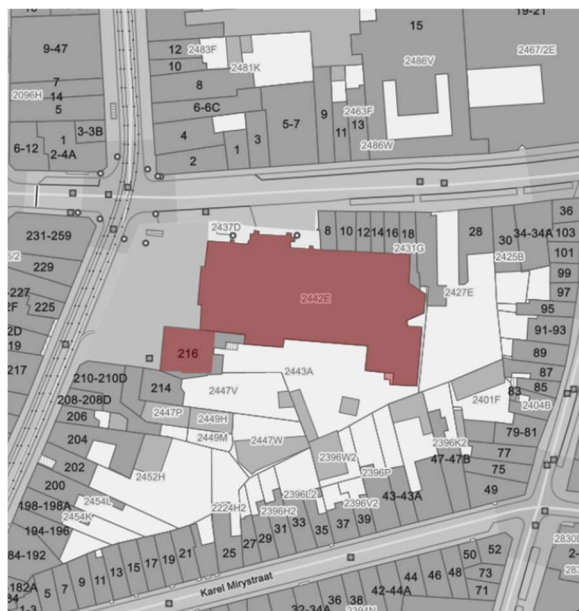
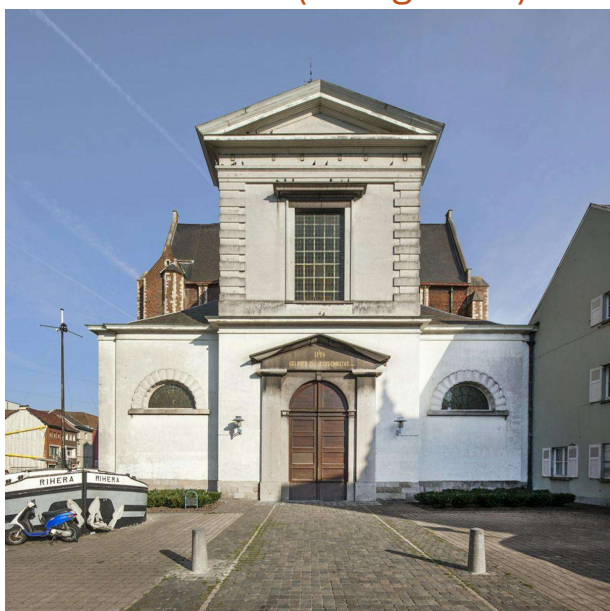
Onze-Lieve-Vrouw Presentatie (11)

Sint-Catharina (12)

Sint-Amandus Oostakker (13)

Sint-Niklaas Zwijnaarde (14)

8. Sint-Salvator (Heilig Kerst)

Sint-Salvatorkerk (www.stamgent.be)Inplantingsplan kerk (www.geo.onroerendergoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Sint-Salvator
Locatie	Sleepstraat 216
Parochie	Sint-Salvator Behorend tot Parochie Heilige Johannes de Doper (Gent-Centrum)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Gent
Eigenaar	Stad Gent
Bescherming	<p>Beschermd Onroerend Erfgoed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk van de Heilige Kerst of Sint-Salvator (Monument) <p>Vastgestelde Inventarissen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Historische stadskern van Gent (Vastgestelde archeologische zone) • Parochiekerk van de Heilige Kerst of Sint-Salvator (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) <p>Unesco Werelderfgoed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Belfort, lakenhal en Mammelokker: buffer (UNESCO werelderfgoed bufferzone) <p>Wetenschappelijke Inventarissen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Historische stadskern van Gent (Archeologisch geheel) • Parochiekerk van de Heilige Kerst of Sint-Salvator (Bouwkundig element)

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Aard: gebouwd ter vervanging van de Blindenkapel, aangepast in de 19de eeuw

Stijl: gotiek, neoclassicisme

Datering: Derde kwart 16de eeuw, eerste helft 19de eeuw

Begindatum: 1550 (slopen kapel en opbouw nieuwe kerk) ; 1560 (start bouw kerk) - 1571 (inwijding kerk door bisschop van Gent)

Einddatum: 1810-1812 (bouw voorgevel en interieur in neoclassicistische stijl naar ontwerp van Pierre-Jean de Broe) ; 1855 (interieur in vrij oorspronkelijke staat herstel)

Architectuurtype: basiliek met transept

Torentype: transepttoren

Type:

Basilicale kerk met acht traveeën. Driebeukig schip van zes traveeën, waarvan transept van één travee en een twee traveeën diep koor met driezijdige sluiting. Rechts toegevoegde sacristie in 1722, later uitgebreid met winterkapel.

Structuur:

spitsboogarcade tussen midden -en zijbeuken gedragen door gedrongen zuilen op polygonale basis en met krulbladkapiteel. De kruising wordt overspannen door een stergewelf. Het koor heeft een tongewelf. Bovenvensters vermoedelijk gedeeltelijk gedicht in de 17de eeuw en galerij vervangen door twaalf doeken van Nicolaas de Liemaeckere. Schip en transept overwelfd met kruisribgewelven. Kruisingpijlers in vierpasvorm met diensten in de hoeken om de gewelfribben van het stergewelf met O-klokkengat op te vangen. Eenvoudig koor van twee traveeën met driezijdige sluiting, verlicht door spitsboogvensters met gotische tracering. Overkluizing met tongewelf versterkt met ribben en gordelbogen.

Materiaal: Baksteen en zandsteen. De kerk is uitwendig volledig opgetrokken uit baksteen met verwerking van zandsteen voor neg- en hoekblokken en hoekstenen.

Oorlog: Glasramen koor beschadigd tijdens WOII

Historiek:

Oorspronkelijke Heilige Kerstkerk gelegen in het Sint-Baafsdorp en gesloopt in 1540 bij de aanleg van de citadel. Relieken en parochiediensten overgebracht naar de kapel van het Sint-Jacobshospitaal (in Nieuwland). In 1541 reeds van daar overgebracht naar de "Kapel van de Nood Gods", gelegen op de plaats van de huidige kerk. Omgevormd tot parochiekerk kreeg ze de naam van de Heilige Kerst. In 1550, sloping van de kapel en opbouw van een nieuwe kerk in laatgotische stijl onder meer met subsidies van Keizer Karel. Een zuil en basis van de oude kapel zouden tot 1810 aan de westzijde van de kerk bewaard gebleven zijn. Immers in 1810-1812 werd een nieuwe voorgevel in neoclassicistische stijl naar ontwerp van architect P.J. de Broe voor de laatgotische kerk, die naar men vermoed onafgewerkt gebleven was, gebouwd. Het interieur werd eveneens in het begin van de 19de eeuw aangepast in neoclassicistische stijl doch circa 1855 in vrij oorspronkelijke staat hersteld. Het koor, aangepast in de 18de eeuw werd in 1857 voorzien van polychrome muurschilderingen naar ontwerp van Theodore Canneel; de sacristie dateert van 1722.

Uitwendig volledig opgetrokken uit baksteen met verwerking van zandsteen voor neg- en hoekblokken en hoekstenen. Bepleisterde neoclassicistische westgevel in een vrij sobere stijl, contrasterend met de overige baksteenarchitectuur. Drie traveeën brede onderbouw met centraal risaliet, boven de kroonlijst doorgetrokken in een brede geleding en afgelijnd met geblokte hoekbanden; bekronend driehoekig fronton. Halfronde zijvensters in afgeronde bossage. Centrale rondboogdeur geflankeerd door vlakke arduinen pilasters onder pseudofronton. Rechthoekig bovenvenster onder gestrekte druiplijst.

Sobere bakstenen noord- en zuidgevel van zes traveeën gescheiden door, met zandstenen hoekblokken afgelijnde lisenen, na de tweede travee onderbroken door het twee traveeën diep transept. Gedeeltelijk gedichte, gedrukte spitsboogvormige bovenlichten met gotische tracerings. Transepten met puntgevel, begrensd door zandstenen hoekstenen en zware versneden steunberen, eveneens afgelijnd door zandsteenblokken. Driezijdige traptoren met lichtgleuven onder leien bedaking in de oksel van noordtransept en zijbeuk. Een groot spitsboogvenster met zesledige tracerings verlicht de noord- en zuidgevel; typisch driehoekige oculus met gebogen zijden in de geveltop. De zijbeuken, onder lessenaarsdak, zijn verlicht door spitsboogvensters met gotische tracerings. Achtkantige dakruiter op de kruising, volledig met leien bekleding en voorzien van galmgaten met uurwerkborden; leien naaldspits.

Tegen de hoge oostpuntgevel van het schip aanleunend lager koor van twee traveeën onder hoog afgesnuit zadeldak. Spitsboogvensters.

Interieur

Vrij sober en harmonisch kerkinterieur, circa 1855 in vrij oorspronkelijke laatgotische stijl hersteld na een halve eeuw neoclassicistische bepleistering; heden beschilderd.

Spitsboogarcade tussen midden -en zijbeuken gedragen door gedrongen zuilen op polygonale basis en met krulbladkapiteel. Bovenvensters vermoedelijk gedeeltelijk gedicht in de 17de eeuw en galerij vervangen door twaalf doeken van Nicolaas de Liemaekere. Schip en transept overwelfd met kruisribgewelven. Kruisingpijlers in vierpasvorm met diensten in de hoeken om de gewelfribben van het stergewelf met O-klokkengat op te vangen.

Eenvoudig koor van twee traveeën met driezijdige sluiting, verlicht door spitsboogvensters met gotische tracerings. Overkluizing met tongewelf versterkt met ribben en gordelbogen. Askapel met polychrome muurschilderingen van Th. Canneel.

Mobilair

In het schip, belangrijke reeks schilderijen met voorstelling van episoden uit het leven van Christus door Nicolaas de Liemaekere (eerste helft 17de eeuw), heden afgenomen voor restauratie. Reeks van acht kleine schilderijen van Hendrik van Baelen in de Sint-Jozefskapel (zogenaamd naar het broederschap, gesticht in 1604 door de Aartshertogen Albrecht en Isabella), op het barokaltaar in dezelfde kapel, de "Vlucht in Egypte" van J. Erasmus Quellin (1666). Kruisweg op koperplaten, gesigneerd "F. Leybaert", ingewerkt in houten lambriseringen, alternerend met biechtstoelen. Enkele werken van A. Van de Heuvele, Jan Van Cleef, P. Van Hanselaere... Enkele beelden op sokkel: Heilige Ambrosius, Heilige Augustinus, Heilige Hieronymus, Sint-Rochus en Sint-Anna (terracotta), merkwaardig beeld van Sint-Anna, zogenaamd Sint-Anna van Ardenborch (gepolychromeerd en verguld). Prachtig gesculpteerde eikenhouten preekstoel toegeschreven aan Lieven Mensch, op de deuren gedateerd "anno 1737", met voorstellingen van het mysterie van de verlossing. Orgel uit het begin van de 19de eeuw, van P.J. De Volder, Gent; sedert 1886 vervangen door een nieuw orgel. Belangrijke schat onder meer reliekhouder van Sint-Rochus, Heilige Adriaan en Heilige Antonius

(1730); ten slotte de reeds vermelde muurschilderingen in de Heilige Sacramentskapel van 1857-62 door Th. Canneel met voorstelling van de aanbidding van het Heilig Sacrament.

Analyse en waardebeoordeling Monumentenzorg Stad Gent

Inventaris Bouwkundig Erfgoed

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	1575,70 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	8105,23 m ²
Oppervlakte kerk m ²	1697 m ²
Coördinaten	+51° 3' 49.65", +3° 43' 47.05"
Sanitair	ja
Kichenette	neen
Toegankelijkheid andersvaliden	geen hellend vlak aanwezig
Verwarming	ja

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context:

Gelegen aan het kruispunt van de drukke Sleepstraat en de Doornzelestraat, is de kerk haast volledig ingesloten door huizen. Enkel de westgevel, uitzienend op een rechthoekig pleintje, en een deel van de noordzijde, vrijgekomen door sloping van verschillende huisjes in de Doornzelestraat, is heden zichtbaar

Aard: stad

Locatie: ingesloten door huizen

Oriëntatie: oost-west georiënteerd

Staat kerkhof: geen kerkhof aanwezig

Bodemarchief: niet gekend

Bijhorend: pastorie Sleepstraat

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	Gewestplan/woongebied/stadsgordel
Afwijkingsmogelijkheden	
Uitbreidingsmogelijkheden	
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	neen
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	
openbaar vervoer	ja
Parking [bevraging CRKC]	ja
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	stad Gent
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	neen
Winter kapel [bevraging CRKC]	neen

3/ BOUWFYSISCHE TOESTAND

Recent werd een groot aantal lekken vastgesteld. Een aantal daarvan werden voorlopig hersteld. Een definitief herstel is zeer dringend om verdere gevolgschade te voorkomen aan de structurele elementen in de dakconstructie (ingerotte muurplaten en spantvoeten waardoor ook aantasting door houtborende insecten). De recent gerestaureerde waardevolle fresco's in het koor zijn reeds ernstig beschadigd door de slechte toestand van de regenwaterafvoer.

De leibedekking en de nokken zijn op veel plaatsen beschadigd en van de toren vallen regelmatig leien af. Veel soldeernaden van de koperen goten zijn losgekomen. Het schilderwerk van de boeiplanken is ernstig verweerd.

Inspecties Monumentenwacht

40376/2022/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE / detailinspectie zuidtransept

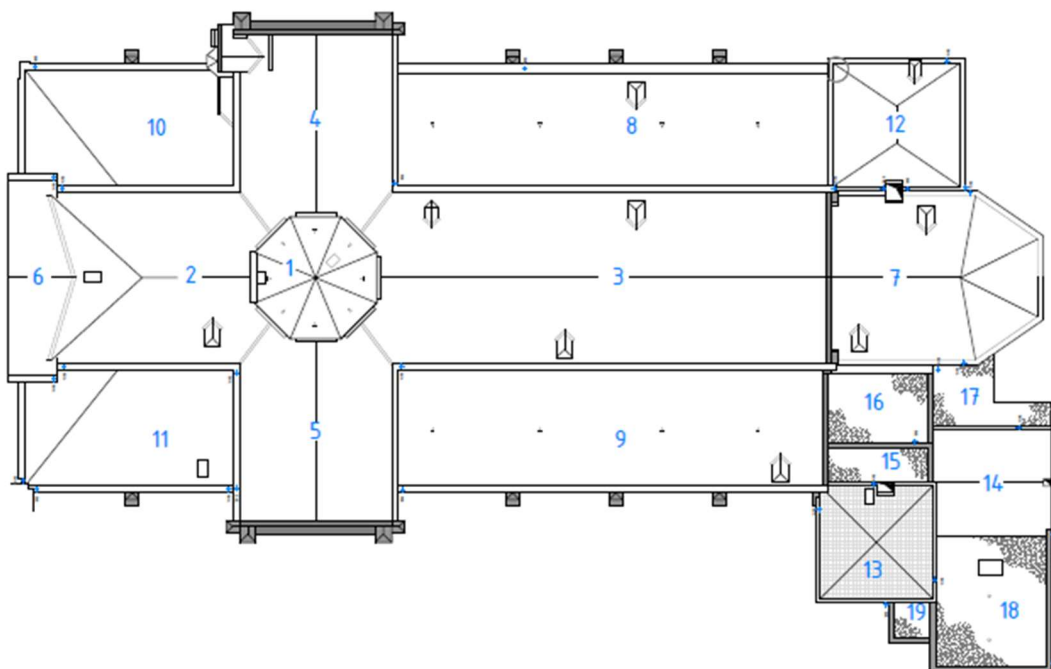
40376/2022/B1 BOUWKUNDIGE INSPECTIE

40376/2022/I INTERIEURINSPECTIE

INVESTERINGEN

Opgegeven door de kerkfabriek

- Buitenschilderwerk van de voorgevel van de kerk en alle schrijnwerk
- Vervangen van de verwarmingsketel van de kerk (1993)
- Herstel dakconstructies
- Restauratie van de klokkentoren
- Restauratie glasraam transept Zuid en Noord
- Diverse interieur restauratie- en herstellingswerken

Gebruik**Functie**

De Sint-Salvatorkerk is een van de kerken van de parochie-eenheid H. Johannes de Doper.

De kerk is tevens parochiekerk van de Oekraïense katholieke parochie.

Sedert augustus 2024 vinden er geen zondagsviering van de parochie-eenheid H. Johannes de Doper, wel regelmatig uitvaartvieringen (eucharistievieringen of woorddienst), doopselvieringen plaats en occasioneel ook andere liturgische vieringen.

Sedert juni 2018 heeft de Oekraïense katholieke parochie haar **wekelijkse zondagsviering in de kerk** (10u), regelmatig doopselvieringen en huwelijken, soms uitvaarten, en occasioneel ook andere liturgische vieringen op de hoogdagen, wekelijkse gebedsgroep, catechese, parochiaal beraad.

Naast de eredienst, worden ook rondleidingen, tentoonstellingen, concerten georganiseerd.

Sedert 2024 is de kerk elke dag open van 9u30 tot 12u30, tussen april en september ook van 14u tot 17u op zaterdag en zondag.

Toekomstige invulling**a. Eredienst**

Stille plek in de stad

Buiten de uren van de vieringen: stilte aanbieden voor rust, bezinning en gebed, devotiekaarsen.

Oekraïense katholieke parochie:

Wekelijkse zondagsviering in de kerk en de andere bovenvermelde vieringen en samenkomsten.

Enige Oekraïense geloofsgemeenschap op het gebied van onze stad en van de provincie Oost-Vlaanderen: voornaamste taal in de vieringen blijft het Oekraïens maar vanaf 2025, ook maandelijkse viering in de Nederlandse taal.

Parochie-eenheid Johannes de Doper:

Tevens doopselvieringen, huwelijken, uitvaarten van de parochie Gent-Centrum.

b. Valorisatie

Open kerk in een diverse wijk

Dagelijks open voor toeristisch bezoek

Ontwikkeling bezoekersonthaal

Aandacht voor religieus erfgoed en bewaaronstandigheden

Herinrichting en valorisatie kerkcollecties

Culturele activiteiten (thema-rondleidingen, tentoonstellingen en concerten, samenwerking met Vlaamse Meesters, MKG, Oekraïense. culturele initiatieven, etc.)

c. Medegebruik

Niet van toepassing

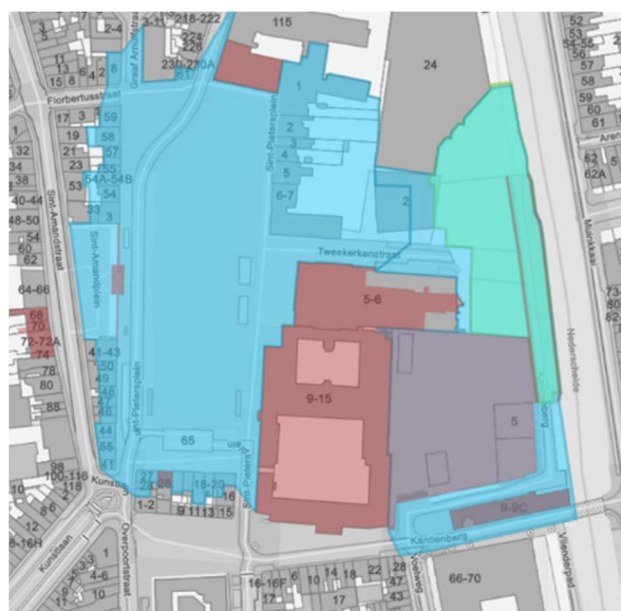
d. Nevenbestemming

Niet van toepassing

9. Onze-Lieve-Vrouw Sint-Pieters

Voorgevel kerk (www.stamgent.be)

Inplantingsplan kerk (www.geo.onroerendergoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Onze-Lieve-Vrouw Sint-Pieters
Locatie	Sint-Pietersplein (Gent)
Parochie	Onze-Lieve-Vrouw Sint-Pieters Behorend tot Parochie Heilige Johannes de Doper (Gent-Centrum)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Gent
Eigenaar	Stad Gent
Bescherming	<p>Beschermd Onroerend Erfgoed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw-Sint-Pieter (Monument) <p>Vastgestelde Inventarissen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Historische stadskern van Gent (Vastgestelde archeologische zone) • Sint-Pietersabdij en Sint-Pieterskerk (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) <p>Unesco Werelderfgoed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Belfort, lakenhal en Mammelokker: buffer (UNESCO werelderfgoed bufferzone) <p>Plannen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gent - Sint-Pietersabdij (Beheersplan) <p>Wetenschappelijke Inventarissen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Historische stadskern van Gent (Archeologisch geheel) • Sint-Pietersabdij en Sint-Pieterskerk (Landschappelijk / bouwkundig element)

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Aard: op een oude kerksite

Stijl: barok

Datering: 1629

In 1629 vond de eerstesteenlegging van de barokke kerk plaats door bisschop Triest, onder abt Schayck. Het eerste ontwerp is hoogstwaarschijnlijk toe te schrijven aan de jezuïtenbroeder en beschermeling van de Aartshertogen Albrecht en Isabella, Pieter Huyssens (1577-1637) die onder meer aan de [Sint-Carolus Borromeuskerk](#) te Antwerpen en de [Sint-Walburgakerk](#) te Brugge werkte. Hij was door een reis naar Italië op de hoogte van de klassieke architectuur.

De eerste belangrijke bouwcampagne vond plaats van 1629 tot 1649. Toen werden de Onze-Lieve-Vrouwekapel op de oude funderingen gebouwd, het koor, de oosttoren, twee trapkokers en de gewelven vorm gegeven. In 1651 werd het koor in gebruik genomen. Na een halve eeuw rust, geschiedde een tweede belangrijke bouwactiviteit in de vroege 18de eeuw met de bouw van de centrale westbouw met koepel (voltooid in 1722) en de westgevel (gedateerd 1719).

Architectuurtype: centraalbouw (westelijk deel)
longitudinale aanleg (oostelijk deel)

Torentype: vierkante oosttoren

Structuur:

De huidige kerk ontvouwt een typische barokke kerkplattegrond met hier uitzonderlijk een in elkaar gewerkte westelijke centrale en een oostelijke longitudinale aanleg, tot 1845 van elkaar gescheiden door een groot portiek. De centrale aanleg (normaal in het oosten) in de vorm van een Grieks kruis met centrale koepel is duidelijk geïnspireerd op de Il Gesu- en Sint-Pieterskerk te Rome. De longitudinale partij met basilicaal koor van vier traveeën, halfronde absis, kooromgang en zeszijdige askapel met sacristieën vormde het oorspronkelijk koor van de monniken.

De harmonie tussen de twee delen vinden we zowel in het inwendige als in het uitwendige van de kerk, bovendien geaccentueerd door eenzelfde materiaalgebruik, namelijk Ledesteen.

Exterieur:

Homogene en geslaagde combinatie van de westbouw met Grieks kruis waarvan de westelijke arm voorzien is van een iets gedrukte voorgevel doch meesterlijk gedomineerd door de octogonale koepel met harmonische trommel en bekronende kalot en het oostelijk gedeelte met eenvoudige vierkante toren met speelse peervormige bekroning op de koorgang.

Westgevel, op cartouches gedateerd "anno 1719", met typische barokke compositie: twee geledingen gescheiden door een hoofdgestel, verticaal geritmeerd door vlakke pilasters gemarkeerd door vier groepen van elk twee vlakke Corinthische pilasters die rusten op geprofileerde sokkels en het sterk gekornist hoofdgestel dragen. Centraal portaal met ingeschreven rondboogvormige vleugel deur in booglijst op imposten, geflankeerd door Corinthische pilasters die een gebogen fronton met guirlandevulling ondersteunen.

Erboven, rondboognis geflankeerd door identieke pilasters onder driehoekig fronton en voorzien van een 19e-eeuws Onze-Lieve-Vrouwebeeld. Kleinere rondboogvormige zijnissen oorspronkelijk bedoeld voor beelden van de heiligen Petrus en Paulus.

Zijtraveeën met rechthoekige vensters in geriemde omlijsting met oren en bekronend gebogen fronton. Spiegels op de borstwering.

Tweede smallere geleding geritmeerd door Toscaanse pilasters en geflankeerd door vleugelstukken met twee monumentale siervazen op de hoekpostamenten. Groot centraal venster met onderbroken gebogen fronton met wapens van de abdij, (Doornikse steen): drie sleutels van goud bekroond met mijter en kroon tussen kruisstaf en zwaard, symbolen van de dubbele macht van de abt. Geheel geflankeerd door gehurkte figuren van de Liefde en de Hoop naar ontwerp van J.B. Delsaert. Bekronend topstuk met kruis.

Erboven oprijzende slanke koepel (van 1722) met octogonale trommel doorbroken door rechthoekige vensters met afwisselende driehoekige en gebogen frontons; casementen op de borstwering. Geaccentueerde hoeken met gegroefde pilasters die het gekornist hoofdstel en het sierlijk koepelgewelf (leien) met lantaarntje dragen. Gerestaureerd met gebruik van Massangis in 1969-1972 onder leiding van R. van Driessche.

Zijarmen van Grieks kruis onder afzonderlijke schilddaken (leien) eenvoudig geleed door lisenen en doorbroken door een centraal getoogd venster. Vrij sobere zijgevels van koor met zijbeuken verlicht door zes getoogde benedenvensters in geriemde omlijsting met oren, afgedekt met lessenaarsdak. Hoogkoor verlicht door licht getoogde vensters per travee gevat in een rondboognis en gescheiden door afgeschuinde steunberen. Ronde overkragende hoektorentjes onder kegelvormige bedaking.

Imposante vierkante oosttoren, symbool van de macht van de abdij, dominerend over de Schelde. Blinde onderbouw en een geleding boven het koor voorzien van rondboogvormige galmgaten tussen lisenen. Speelse peervormige bekroning van 1765, aangebracht onder abt Seiger. Restauratie begonnen in 1976. Oostgevel met centrale zeszijdige askapel met behouden romaanse muren, onder koepelvormige bedaking met lantaarntje, aanleunend tegen de toren. Zijsacristieën onder lessenaarsdak.

Interieur

Indrukwekkend, harmonieus en monumentaal kerkinterieur. Sterke ruimtesuggestie en indruk van grootsheid voornamelijk gecreëerd door de dominerende open koepel en het ruime koor dat als het ware fungeert als schip. De gematigde barokke vormgeving wordt onder meer ondersteund door het materiaalgebruik, namelijk natuursteen.

Vier centrale pijlers met afgesnuit binnenvlak, geflankeerd door Corinthische pilasters die een sterk geprofileerd hoofdstel dragen, zijn verbonden door brede rondbogige, met casementen verrijkte gordelbogen en verdelen de westruimte in negen partijen. Pijlers met rondboognissen voorzien van beelden van de twaalf apostelen en vier kerkvaders naar ontwerp van de Antwerpse beeldhouwer J.B. Gillis, P.A. Verschaffelt en J.B. Van Helderbergh.

De overgang van vierkante plattegrond naar cirkelvormige koepel wordt meesterlijk bekomen door pendentieven met bekronend hoofdstel dat een cirkelvormige omgang vormt aan de basis van de koepel. Prachtige beelden van de vier evangelisten met hun symbolen temidden van wolken en putti verrijken de pendentieven en zijn het werk van J. Boeksent en P. De Sutter (1721-1722). Rechthoekige vensters met afwisselend bekronend driehoekig en gebogen fronton, gescheiden door vlakke pilasters, verlichten de achtkantige trommel waarop de cirkelvormige koepel, verrijkt met gesculpteerde panelen rust. Overkluizing van de acht vierkante ruimten rondom de koepel met gedrukte kruisribgewelven, verbonden door brede gordelbogen. De gewelfvlakken zijn verrijkt met vergulde sterren.

Tegen de westgevel staat het monumentaal marmeren portaal; aanvankelijk was het de portiek die het koor van de monniken van de benedenkerk scheidde, in 1845 verplaatst door architect L. Roelandt om

de parochiekerk een ruimtelijke eenheid te geven. Twee monumentale marmeren rondbogen, geflankeerd door Ionische zuilen met bekronend fronton, verlenen toegang tot de twee treden hoger gelegen zijbeuken van het koor.

Het koor telt vier traveeën en drie beuken, door twee maal vier zware rechthoekige pijlers met flankerende Corinthische en Toscaanse pilasters van elkaar gescheiden. De drieledige opstand wordt gekenmerkt door lage rondboogvormige scheibogen, rechthoekige openingen (heden afgesloten door schilderijen) die oorspronkelijk de beukgalerij verlichtten, en steekboogvormige bovenlichten. Het breed gekornist hoofdgestel van de koepelpijlers loopt door boven de beukgalerij waardoor een merkwaardige eenheid tussen beide kerkdelen ontstaat. De middenbeuk is overkluisd door middel van kruisribgewelven. De zijbeuken hebben gedrukte gewelven met stermotieven gescheiden door brede gordelbogen met casementen versierd. De halfronde absis is ingesloten door drie gebogen muren met zelfde drieledige opstand, overkluisd door drieledig gewelf gescheiden door twee brede ribben met eveneens casementversiering. De kooromgang is van het koor gescheiden door vijf rondbogen voorzien van prachtige gesmeed en verguld ijzeren hek naar ontwerp van meestersmid Maniet van Kamerijk.

De zeszijdige askapel is ingeschreven in de resten van een 13de-eeuwse romaanse klaverbladvormige kapel, uitziend op de kooromgang en hiervan afgesloten door een gelijkaardig rococohek. De overkluizing geschiedt door middel van een koepel op zes brede ribben die rusten op pilasters met puttikapiteel. Er zitten rondboogvormige vensters.

De abdijkerk staat bekend om zijn weelderig en rijk kerkmobilair. Talrijke kunstwerken gingen echter verloren tijdens de beeldenstormen en de Franse bezetting.

De schilderijen zijn voornamelijk afkomstig uit de voormalige abdijgebouwen of het departementaal museum dat tijdens het Frans bewind in de kerk was ondergebracht.

Het beeldhouwwerk omvat, naast de belangrijke reeds vermelde beelden van de vier evangelisten die de pendentieven sieren en de nisbeelden van de twaalf apostelen en vier kerkvaders, een monumentaal beeld van de Christus-Verlosser naar ontwerp van J.B. Gillis, oorspronkelijk geplaatst op de portiek van het doksaal, heden achteraan in de kerk; vier prachtige beelden tegen de pijlers van de absis, namelijk de vier deugden: Voorzichtigheid, Rechtvaardigheid, Sterkte en Matigheid naar ontwerp van J.B. Gillis. IN het koor staan enkele beschilderde en vergulde houten beelden, zoals een gotisch beeld van Onze-Lieve-Vrouw ter Rive van albast (16de eeuw) heden gestoffeerd.

Bijzonder vermeldenswaardig zijn de gesmeed en verguld ijzeren koorsluitingen in rococostijl, besteld door abt Standaert aan meestersmid Maniet van Kamerijk waardoor protest ontstond van de Gentse smeden, gemaakt tussen 1742 en 1749 en qua artistieke kwaliteiten te vergelijken met de hekken van het Stanislasplein te Nancy.

Het doksaal wordt gekenmerkt door de oorspronkelijk monumentale marmeren koorsluiting, in 1845 voor de ingang geplaatst naar ontwerp van architect L. Roelandt, vermoedelijk ontworpen rond 1782 door architect J.B. Simoens.

Het orgel werd gebouwd door P. Van Peteghem (1847), kast en beeldhouwwerken zijn van de hand van J.J. Bogaert (1848).

Verder bezit de kerk nog een belangrijke verzameling aan edelsmeedwerk

Analyse en waardebeoordeling Monumentenzorg Stad Gent

Inventaris Bouwkundig Erfgoed

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	2346,9 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	2346,9 m ²
Oppervlakte kerk m ²	2856 m ²
Coördinaten	+51° 2' 32.89", +3° 43' 37.52"
Sanitair	ja
Kitchenette	neen
Toegankelijkheid andersvaliden	Vergunning verkregen voor hellend vlak
Verwarming	ja

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context: stedelijk

Aard: oude kerksite

Locatie: aan het Sint-Pietersplein

Oriëntatie: oost-west georiënteerd

Staat kerkhof: geen kerkhof aanwezig

Bodemarchief: opgravingen Dienst Stadsarcheologie

Bijhorend: hoort bij de Sint-Pietersabdij, pastorie Sint-Pietersplein

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	Gewestplan/woongebied/cultuur historische waarde/stadsgordel
Afwijkingsmogelijkheden	
Uitbreidingsmogelijkheden	
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	neen
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	
openbaar vervoer	ja
Parking [bevraging CRKC]	ja
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	stad Gent
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	neen
Winter kapel [bevraging CRKC]	ja
Omliggende faciliteiten	

3/ BOUWFYSISCHE TOESTAND

Slechte uitvoering vorige restauratie van koepel en toren waardoor momenteel systematisch de loodslabben los komen en dreigen te vallen. De abdijtuin werd reeds afgesloten omwille van openbare veiligheid in 2024, er zijn plaatselijk voorlopige herstellingen uitgevoerd maar het probleem dient definitief aangepakt te worden om veiligheidsredenen.

Daarnaast slechte toestand van de goten en regenwaterafvoeren, waardoor gevolgschade zeer groot wordt (stabiliteit door rotten van muurplaten en spantbenen/ loskomende elementen in het interieur omwille van vochtinsijpeling >> reeds verschillende malen gemeld dat grote stukken pleisterwerk naar beneden zijn gekomen)

Inspecties Monumentenwacht

40386/2020/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE

40386/2023/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE / detailinspectie portaal naar aanleiding van gevallen brokstukken

40386/2024/WB BOUWKUNDIGE INSPECTIE / controle toren

INVESTERINGEN

Opgegeven door de kerkfabriek

- Restauratie daken en goten van de koepel en de toren
- Binnenrestauratie
(wachten op premietoekenning – aanvraag ingediend begin 2025 bij Onroerend Erfgoed)
- Renovatie Hostezaal
- Aanleg hellend vlak
- Buitenschilderwerken

4/ GEBRUIK

Opgegeven door de kerkfabriek

Gebruik

De Onze-Lieve-Vrouw-Sint-Pieterskerk is een van de kerken van de parochie H. Johannes de Doper. Naast de misvieringen wekelijks op zondagvoormiddag vinden er regelmatig huwelijksvieringen (eucharistievieringen of woorddienst), uitvaartvieringen (eucharistievieringen of woorddienst), doopselvieringen plaats en occasioneel ook andere liturgische vieringen.

Functie

Toekomstige invulling

a. Eredienst

Eucharistieviering op zondag; uitvaart- en huwelijksvieringen, doopselvieringen, occasionele vieringen – zie supra.

b. Valorisatie

Occasioneel profaan gebruik, vnl. voor concerten (regelmatig) maar ook voor voordrachten, conferenties, rondleidingen, tentoonstellingen, naast het gebruik voor de rooms-katholieke eredienst (is prioritair), evenals het toeristisch ontsluiten van het kerkgebouw voor bezoekers buiten de uren van de eredienst (dit elke dag behalve op maandag).

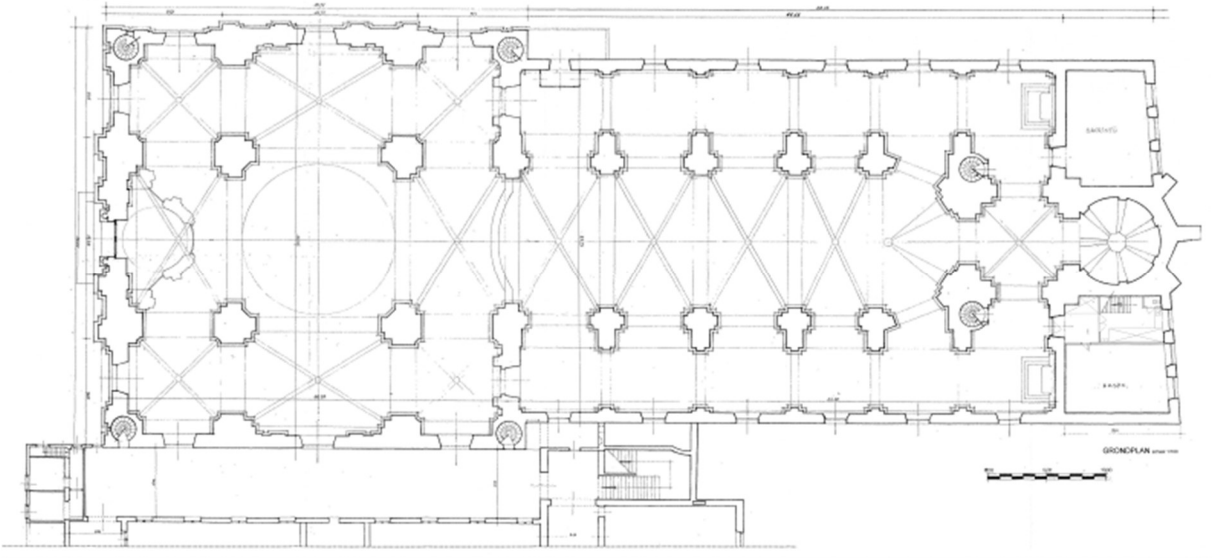
c. Medegebruik

Niet van toepassing

d. Nevenbestemming :

Alleen nevenbestemming in de ruimte: in de zaaltjes onder het kerkgebouw (dus ruimtelijk gescheiden van de ruimte van de kerk) vinden op afgesproken tijden vieringen plaats door de Georgische gemeenschap,

door de Ridderorde Boudewijn van Vlaanderen en wordt er catechese gegeven aan een groep kinderen met Armeense roots.

10. Sint-Stefanus

Sint-Stefanus (www.stamgent.be)Inplantingsplan kerk (www.geo.onroenderfgoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Sint-Stefanus
Locatie	Academiestraat 3
Parochie	Sint-Stefanus Behorend tot Parochie Heilige Johannes de Doper (Gent-Centrum)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Gent
Eigenaar	Vzw Paters Augustijnen
Bescherming	<p>Beschermd Onroerend Erfgoed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Augustijnenklooster: klooster en kerk (Monument) <p>Vastgestelde Inventarissen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Augustijnenklooster (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) • Historische stadskern van Gent (Vastgestelde archeologische zone) • Parochiekerk Sint-Stephanus (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) • Pastorie Sint-Stephanusparochie (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) <p>Unesco Werelderfgoed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Belfort, lakenhal en Mammelokker: buffer (UNESCO werelderfgoed bufferzone) <p>Wetenschappelijke Inventarissen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Augustijnenklooster (Bouwkundig element) • Historische stadskern van Gent (Archeologisch geheel) • Parochiekerk Sint-Stephanus (Bouwkundig element) • Pastorie Sint-Stephanusparochie (Bouwkundig element)

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Aard: verbouwing

Stijl: gotiek

Datering: eerste helft van de 17de eeuw

Architectuurtype: driebeukige, pseudo-basilicale kerk

Torentype: achtkantige klokkentoren boven het koor

Structuur: Plattegrond ontvouwt een driebeukige, pseudobasilicale kerk van zes traveeën met een half rond afgesloten koor ingeschreven in een vijfzijdige absis en recht afgesloten zijbeuken. Polygonale traptoren in zuidwestelijke kooroksel, achtkantige klokkentoren boven het koor.

Historiek:

Enkel de voorgevel van de kerk bleef grotendeels in originele toestand bewaard. Sobere bakstenen puntgevel met schouderstukken, in typisch laatgotische stijl. Kleine tudorboogvormige poort met booglijst, groot spitsbogig tweelicht met afzaat, Y-vormige trasering en visblaasmotieven. Onder het polygonale topstuk komt een kleine spitsboognis voor met zolderluik. Lagere zijbeukmuren verlicht door een steekboogvenster in een zandstenen omlijsting met oren en gebogen druiplijst.

Voormalig noordelijk zijportaal: bakstenen lijstgevel met spiegelboogpoort (midden 18e eeuw) ingeschreven in geprofileerde arduinen omlijsting op neuten en imposten, onder een gebogen kroonlijst met gestrekte uiteinden en met smeedijzeren waaier.

Strenge bakstenen zijgevels van zes traveeën met steekboogvensters en deels bepleisterde omlijstingen met oren waaronder volutemotief, voorts gebogen druiplijst en drupsteentjes. Noordgevel verticaal geleed door vlakke lisenen, zuidgevel gestut door middel van steunberen tot halverwege de gevelhoogte. Geprofileerde zandstenen daklijst. Uiterst rechts in de zuidgevel van de middenbeuk rest een origineel spitsboogvormig bovenlicht met gotische trasering.

Westeinde van het zadeldak boven het schip loopt uit op de octogonale klokkentoren, verlicht door rondboogvormige galmgaten met booglijst op imposten, afgezet met eenvoudig omlopend hoofdgestel en bekroond met peerspits (leien).

De enige versiering van de buitengevels bestaat in het typisch barok kerkportaal uit eind 17e eeuw in de zuidgevel: rondboogpoort in een geblokte omlijsting op neuten en imposten ingeschreven in een rechthoekige arduinen omlijsting met geblokte banden en Ionische halfzuilen die het entablement met verkropte en in een driehoekig fronton overgaande kroonlijst schragen; daarboven het beeld van de H. Stephanus in een omlijste rondboognis waarop een rijk uitgewerkte bekroning met een cartouche in een gebogen fronton; daarop postament met siervaas, voorts op voluten eindigende vleugelstukken. Op de hoeken een gebogen frontonsegment met postament, siervaas en voluten. Zeer rijk en kunstig gesculpteerde eiken deur: bovenlicht met de H. Stephanus voorgesteld als monnik tussen weelderig rankwerk en putti in half verheven beeldhouwwerk. Op de deurvleugels zijn centraal tussen allerhande barokke motieven een vlamvend hart doorboord met pijlen en de H. Eucharistie gesculpteerd.

Rijk barok meubilair uit de 17e eeuw, met uitzondering van communiebank en altaren na de brand afgekocht van de in onbruik geraakte kloosterkerk der geschoeide karmelieten (Vrouwebroersstraat nr. 4, 6, 8): acht biechtstoelen (begin 17e eeuw) in overgangsstijl renaissance-barok; monumentale

eikenhouten preekstoel (17e-eeuws) in barokstijl met hoogrelief en rondplastiek; eikenhouten gesculpteerde communiebank (midden 18e eeuw) in rococostijl met cartouches gevuld met plaquettes van wit marmer.

Analyse en waardebeoordeling Monumentenzorg Stad Gent

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	803,01 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	8504,89m ²
Oppervlakte kerk m ²	
Coördinaten	+51° 3' 33.38", +3° 43' 13.74"
Sanitair	ja
Kichenette	neen
Toegankelijkheid andersvaliden	neen
Verwarming	ja

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context: in het stadscentrum

Aard: oude kerk-site

Locatie: vormt de rooilijn van de Sint-Margrietstraat en de Academiestraat

Oriëntatie: oost-west georiënteerd

Staat kerkhof: geen kerkhof aanwezig

Bodemarchief: niet gekend

Bijhorend: hoort bij het Augustijnenklooster

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	BPA 117, zone B voor woningen, klasse 2
Afwijkingsmogelijkheden	
Uitbreidingsmogelijkheden	
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	neen
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	
openbaar vervoer	
Parking [bevraging CRKC]	ja
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	stad Gent
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	ja
Winter kapel [bevraging CRKC]	neen

3/ BOUWFYSISCHE TOESTAND

Het kerkgebouw is algemeen in redelijke tot goed staat. Plaatselijk zijn enkele leien uitgevallen. Buitenschrijnwerk is op enkele plaatsen verweerd en vraagt om periodiek onderhoudsschilderwerk. De zinken gootbekledingen van beide zijbeuken is erg aangetast. Op verschillende plaatsen in de kapconstructie werden aantastingen vastgesteld door houtborende insecten.

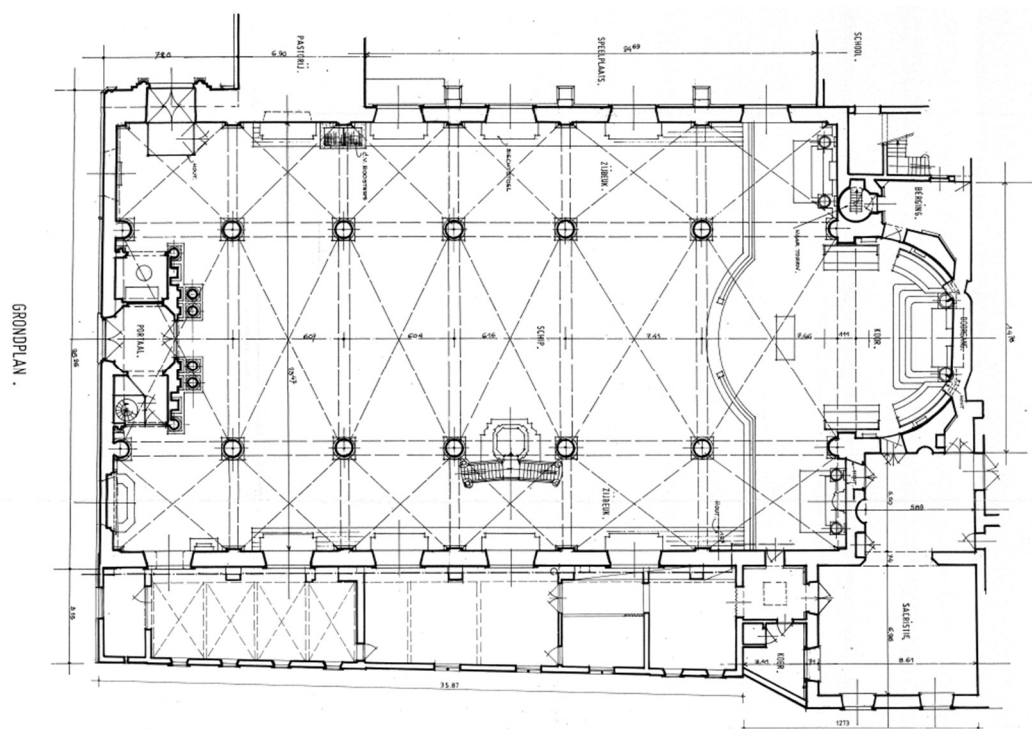
Inspecties Monumentenwacht

40386/2020/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE

INVESTERINGEN

Opgegeven door de kerkfabriek

- Parochiale bezinningsruimte in de kerk
- Toegankelijkheid voor rolstoelgebruiker verbeteren
- Toegang tot het orgel
- Aansluiting op stadsverwarming
- Vernieuwen verlichting
- Beveiliging
- Diverse onderhouds- en herstellingswerken: herschilderen toren, lekken dichten, noordermuur aanpakken, restauratie van de buitenmuur, opmerkingen monumentenwacht
- Schilderijen en interieurelementen

4/ GEBRUIK

Opgegeven door de kerkfabriek

Gebruik

Parochianen
Bedevaartgangers
Diverse religieuze gemeenschappen
Paters Augustijnen
Vormingscentrum
Orgelscholen
Concertgangers
Bezoekers tentoonstellingen
Schoolinstellingen

Functie

Gebouw voor de eredienst
Gebruik door verschillende religieuze gemeenschappen
Toegang tot het Sint Rita bedevaartsoord
Bezinningsruimte
Ecclesiastische functie voor de paters Augustijnen
Vorming voor leerlingen in orgelschool
Organisatie van concerten
Organisatie van tentoonstellingen
Bezoek door scholen
Toeristisch doel

Toekomstige invulling

De vorige gebruiksdoeleinden blijven behouden en zouden mits investeringen kunnen worden uitgebreid. Ingezet zal worden als een kerk open voor verschillende geloofsgemeenschappen en bij uitbreiding voor alle 'zoekenden'. Bezinningsruimte

a. Eredienst

Parochiale kerk van de parochie Sint Stefanus onderdeel van Parochie Gent centrum

b. Valorisatie

Nagedacht wordt over een ander verdienmodel waarbij meer de nadruk wordt gelegd op het nog meer openstellen voor betaalde evenementen mits betaling van een huur/gebruiksforfait aan de kerkfabriek

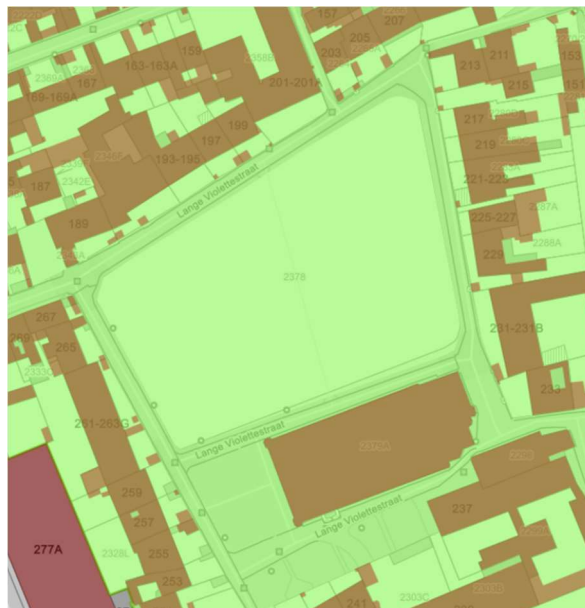
c. Medegebruik

Verder zetten van het medegebruik door andere geloofsgemeenschappen.
Creatie van een bezinningsruimte binnen de kerk en bruikbaar door eenieder

d. Nevenbestemming :

De kerk meer in de kijker zetten van toerisme.

11. Onze-Lieve-Vrouw Presentatie

Onze-Lieve-Vrouw Presentatie (www.stamgent.be)Inplantingsplan kerk (www.geo.onroenderfgoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Onze-Lieve-Vrouw Presentatie
Locatie	Begijnhof Ter Hoyen, Lange Violettestraat
Parochie	Onze-Lieve-Vrouw Presentatie Behorend tot Parochie Heilige Johannes de Doper (Gent-Centrum)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Gent
Eigenaar	Vzw Begijnhof Ter Hoyen
Bescherming	<p>Beschermd Onroerend Erfgoed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Begijnhof Onze-Lieve-Vrouw ter Hoye (Cultuurhistorisch landschap) • Begijnhof Onze-Lieve-Vrouw ter Hoye (Monument) <p>Vastgestelde Inventarissen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Begijnhof Onze-Lieve-Vrouw ter Hoye (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) • Historische stadskern van Gent (Vastgestelde archeologische zone) • Kerk Onze-Lieve-Vrouw ter Hoye (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) <p>Unesco Werelderfgoed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Begijnhof Onze-Lieve-Vrouw ter Hoye (UNESCO werelderfgoed kernzone) • Belfort, lakenhal en Mammelokker: buffer (UNESCO werelderfgoed bufferzone) <p>Plannen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gent - Klein begijnhof Onze-Lieve-Vrouw ter Hoyen (Beheersplan) • Gent - Klein begijnhof Onze-Lieve-Vrouw ter Hoyen (Beheersplan)

Wetenschappelijke Inventarissen

- [Begijnhof Onze-Lieve-Vrouw ter Hoye](#) (Landschappelijk / bouwkundig element)
- [Historische stadskern van Gent](#) (Archeologisch geheel)
- [Kerk Onze-Lieve-Vrouw ter Hoye](#) (Bouwkundig element)

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Aard: oude kerksite

Stijl: Laat-renaissance / barok

Datering: Een eerste kapel heeft bij de ingangspoort van het begijnhof gestaan – de Heilige Graf kapel is hier nog een aandenken aan. Vermoedelijk is in het 3de decennium van de 14de eeuw in het midden van het hof een kerk gebouwd. Er zijn in 1419 herstellingswerken uitgevoerd aan een kleine zaalkerk, vermoedelijk van 4 traveeën met een polygonale dakruiter¹. Deze is in de 2de helft van de 16de eeuw beschadigd. Van 1550 – 1650 waren er continu herstellingswerken, dan is besloten tot de bouw van een nieuwe kerk.

Begindatum: Deze is tot stand gekomen onder leiding van grootjuffrouw Dysenbaert in het derde kwart van de 17de eeuw. Er is in 1658 begonnen met de bouw. In eerste instantie bestond het nieuwe gebouw uit 4 traveeën met daarnaast nog een deel van de oude kerk². Het werk is in 1660 stopgezet. De sacristie aan de noordzijde is waarschijnlijk ook van de eerste bouwphase, aangezien het Mariamonogram in het stucwerk van het gewelf uit de 17de eeuw dateert³. De dakruiter van het koor draagt het jaartal 1658. Alleen, “*de spaarpot was vlug opgebruikt en de kerk was bijlange niet voltooid*”⁴. Er zou tijdelijk een houtengevel gebouwd zijn. Deze dekte het nieuwe werk aan de westkant af en vormde de scheiding met het nog bestaande deel van de oude kerk dat lager en breder was⁵. De eerste bouwcampagne werd afgesloten met een kerkwijding in 1672.

Einddatum: Grootjuffrouw Isabella Van Hoorenbeke besloot vanaf 1715 de kerk af te werken. De voorgevel is van 1720 maar naar alle waarschijnlijkheid is deze bouwphase geweest, wellicht bestaande uit nog eens 4 traveeën. Het bijgebouw aan zuidzijde van de toren toevoeging van de 20ste eeuw (staat niet op plattegrond van 1862, zie bijlage, ook niet in plan

Architectuurtype: Basiliek, transeptloos

Torentype: Er is klokkentorentje opgebouwd tegen het koor, gedateerd 1658 (fig. 02), met bekronende houten balustrade en achthoekig lantaarntje onder kleine peerspits.

De O.L.-Vrouw-Ter-Hoye / Presentatiekerk maakt deel uit van het Klein Begijnhof aan de Lange Violettestraat. In 1658 werd begonnen aan de bouw. Hiervoor bestond er op die locatie een kerk gebouwd in de 13de eeuw. Tussen 1716 en 1720 wordt verder gebouwd, er komt een Barokke voorgevel op vrij eenvoudige renaissance zijgevels. Het interieur is volledig gestuct en licht van kleur.

Type: De kerk heeft een driebeukige basilicale plattegrond met schip van acht traveeën tussen zijbeuken met rechte sluiting en een koor van één travee met driezijdige sluiting. De middenbeuk wordt bepaald door Toscaanse kapitelen op vierkante voetstukken. Inwendig is het geheel met stuc bekleed. De voorgevel bestaat uit drie ordes boven elkaar, gescheiden door brede hoofdgelassen. De twee onderste geledingen zijn door vleugelconsole's aan elkaar verbonden. De bovenverdieping is bekroond met een segmentbogig fronton. In zijnnissen staan beelden van Sint Aya en Sint Godelieve. Het torentje

staat tegen het koor aan, sacristie aan noordzijde van het koor. Er bevindt zich een bijgebouw (stooklokaal) aan zuidzijde.

Ook zijn er ingemetselde kruisweg staties van de oorspronkelijk vijftiendelige kruisweg op verschillende plaatsen aan de gevel nog duidelijk te zien, die dateren van 1621.

Structuur: Kruisribgewelf wordt onderverdeeld door brede gordelbogen, halfronde en van halfplat profiel, met caissons versierd. Zwellende kolommen.

Materiaal: De zijgevels zijn in baksteen met kanten negblokken, horizontale banden en vensteromlijstingen. De voorgevel is volledig van 'ledischen' kalkzandsteen op een hardstenen plint. Er is voor het meeste steenhouderswerk Brabantse kalkzandsteen gebruikt. Avesnessteen voor voluten⁶, Rijselse steen en Ecaussines.

Architecten: Jan van der Linden wordt genoemd als ontwerper.

Interieur

Stijl: Laat-renaissance / Vroeg- barok

Een zekere versobering heeft ca. 1957 plaatsgevonden waarbij muurschilderingen in het koor zijn overschilderd (zie fig. 05). Ook het doksaal was tot die tijd beschilderd met een baksteenmotief. Verder is er na Vaticanum II een ambo aangebracht waar het altaar (simpele tafel maar behoort wel tot originele meubels¹¹) nu richting de mensen geplaatst is.

Mobilair:

Het hoofdaltaar (fig. 06) betreft een portiekaltaar op drie aantreden. De tafel bestaat uit een gemetseld altaar blok met antependium in neogotische stijl. Het geheel dateert van 1671 tot 1900 en is vervaardigd door Walram/ Walrant de Croock¹², beschilderd en verguld hout. Bekroond met beeld van de H. Begga. In hoogaltaar het schilderij *Onze Lieve Vrouw met vier vereerders* van Gaspar de Craerer (1601-1650)¹³. Boven het hoogaltaar schilderij *Onze Lieve Vrouw Presentatie* (1644) van Nicolaas de Liemaekere. altaar kleed met beschildering van F. Aelman.

Het zuidelijk zijaltaar van de H. Aya (fig. 08)¹⁴ is ook vervaardigd door De Croock. Het renaissance zijaltaar in de noordbeuk van O.-L.-Vrouw (fig. 07) is gemaakt door Jacques Cock/ Cocx en is van marmer¹⁵. Het is in 1657 overgeplaatst van de oude naar de nieuwe kerk en wat aangepast.

Analyse en waardebeoordeling Monumentenzorg Stad Gent

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	1241,60 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	1241,60 m ²
Oppervlakte kerk m ²	1275 m ²
Coördinaten	+51° 2' 45.86", +3° 44' 10.76"
Sanitair	ja
Kichenette	neen
Toegankelijkheid andersvaliden	geen hellend vlak aanwezig
Verwarming	ja

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context: met dries, voormalig kerkhof, nu weide aan noordzijde.

Aard: Maakt deel uit van een begijnhof van het *gemengd type*: deze bestaat uit een *pleinbegijnhof* waarrond een dubbele rij woonhuizen is opgebouwd. Dit het resultaat van uitbreidingen tijdens een 17-eeuwse bloeiperiode.

Locatie: alleenstaand

Oriëntatie: oost- west georiënteerd

Staat kerkhof: Vandaag is rond de kerk site geen historisch kerkhof. Er is toestemming gegeven (door gravin Margaretha in 1262) om een kapel te bouwen met een kerkhof en er zijn bewijzen dat er tot 1792 begravingen hebben plaatsgevonden. Het betrof hier vooral begijnen maar ook wel pastoors en enkele leken kregen hun laatste rustplaats daar.

Bodemarchief: geen info

Bijhorend: De kerk maakt deel uit van het begijnhof dat nog altijd ommuurd is. Het huis van de grootjuffer, het Groothuis, bevindt zich in de zuidoostelijke hoek van het begijnhof. Het omvat ook de infirmerie, de Godelieve kapel, 2 kapelletjes, alsook zeven conventen en een 100-tal huizen nabij het poortgebouw was er een pastorie waarin de priesters van het hof hebben gewoond.

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	BPA 121/ zone voor gemeenschapsvoorzieningen/ stadsgordel/ begijnhof
Afwijkingsmogelijkheden	
Uitbreidingsmogelijkheden	
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	neen
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	
openbaar vervoer	ja
Parking [bevraging CRKC]	Buiten begijnhof
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	neen
Winter kapel [bevraging CRKC]	neen

3/ BOUWFYSISCHE TOESTAND

Restauratie daken en gevels uitgevoerd in 2023 tot 2025. Vernieuwen elektrische installatie is voorzien in 2025. Het interieur vertoont schade van vroegere lekkages.

Inspecties Monumentenwacht

40562/2022/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE

INVESTERINGEN

Opgegeven door de kerkfabriek

- Herstel schade interieur
- Vernieuwen elektrische installatie

- Opmaak dossier binnenrestauratie
- Restauratie polyptiek 'Fontijn des Levens' van Lucas II Horenbout (1596)

4/ GEBRUIK

Opgegeven door de kerkfabriek

Gebruik

liturgie en eredienst, evenals voor concerten, tentoonstellingen, lezingen

Functie

Toekomstige invulling

a. Eredienst

liturgische functie

b. Valorisatie

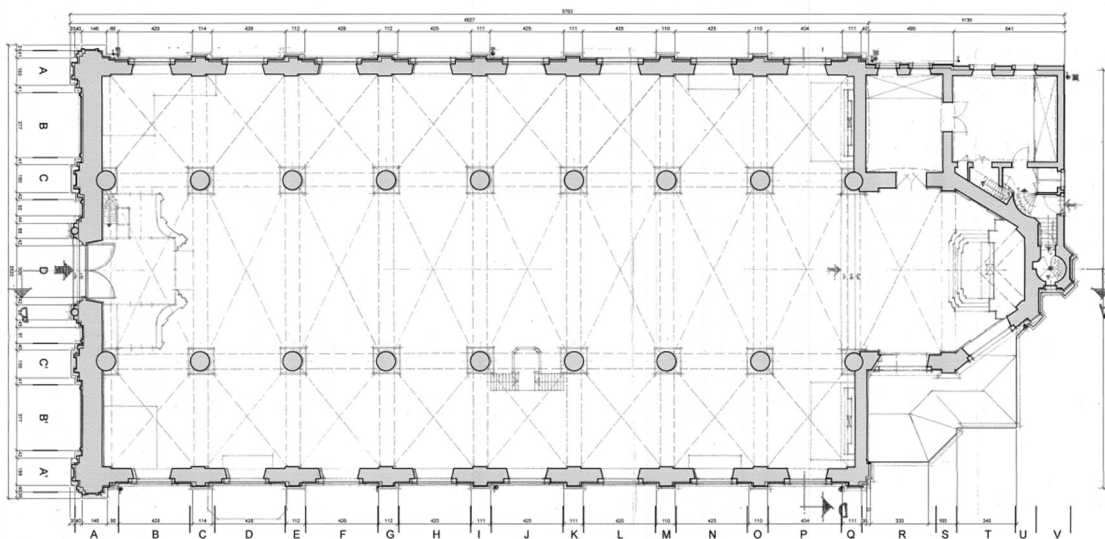
Kerk zal verder worden gebruikt voor liturgie en eredienst, evenals voor concerten, tentoonstellingen, lezingen.

c. Medegebruik

Niet van toepassing

d. Nevenbestemming

Niet van toepassing

12. Sint-Catharina

Sint-Catharina (www.stamgent.be)Inplantingsplan kerk (www.geo.onroerenderfgoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Sint-Catharina
Locatie	Vroonstalledries
Parochie	Sint-Catharina Behorend tot Parochie Heilige Lieven (Gent-Noord)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Gent
Eigenaar	Kerkfabriek Sint-Catharina
Bescherming	Beschermd Onroerend Erfgoed <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Catharina (Monument) • Vroonstalledries (Cultuurhistorisch landschap) Vastgestelde Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Catharina met kerkhof (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) Plannen <ul style="list-style-type: none"> • Wondelgem (Gent) - Vroonstalledries (Beheersplan) Wetenschappelijke Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Catharina met kerkhof (Bouwkundig element) • Vroonstalledries (Landschappelijk element)

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Aard: oude kerksite

Stijl: Barok

Datering: 1683-87

Architectuurtype: eenbeukig schip van acht traveeën met zijkapellen en transept

Torentype: hoge vierkante toren onder piramidaal dak

Historiek:

Parochiekerk Sint-Catharina. Ingeplant ten oosten van de dries met omringend kerkhof afgesloten met een haag. Tegen de haag zeven stiën van de bedevaartweg van Sint-Catharina en de Heilige Marculphus, daterend van 1915. Geschilderde terracottareliëfs achter glas in arduinen nisje op bakstenen voet, uitgevoerd door J.P. (?) Van Biesbroeck.

Barokke parochiekerk van bak- en zandsteen opgetrokken in 1683-87 ter vervanging van de vroegere kerk, gesitueerd in de huidige Maisstraat (nu Gent) op de plaats waar nu de watertoren staat. De oude kerk dateerde uit begin 12de eeuw en werd door de Calvinisten vernield in de 16de eeuw. Oprichting van een volledig nieuwe kerk op de huidige kerkdries in het laatste kwart van de 17de eeuw. Eerstesteeenlegging in 1683, voltooiing in 1686 (confer jaartal op gevelfronton) of 1687 (confer jaartal op deurmakelaar). Volgens kerkrekeningen gebouwd onder leiding van metser Gillis Broeckaert en steenhouwer Philippe Baude. In 1771 bouw van doopkapel in oksel van zuidelijke transeptarm en schip (nu stookplaats). In 1820 door bliksem beschadigd. Restauratie van de gevel in 1852. Circa 1903 verlenging van het schip met vier traveeën met reconstructie van de westelijke voorgevel, toevoeging van twee zijkapellen en een nieuwe sacristie, onderbrenging van de nieuwe doopkapel naast het portaal naar ontwerp van architect Van Hoecke. De plattegrond omvat een eenbeukig schip van acht traveeën met zijkapellen in de vierde travee, een transept van één travee, een oude doopkapel tussen de zuidelijke transeptarm en het schip, een driezijdig afgesloten koor en een vierkante toren erachter boven de oude sacristie, en aan de noordgevel aangebouwd vierkant traptorentje en tenslotte een achter aangebouwde nieuwe sacristie.

Bij de vergroting gereconstrueerde voorgevel met grotendeels hergebruikt materiaal. Uitgewerkte westgevel op arduinen sokkel met verticaliserend accent door geblokte muurbanden, horizontaal geleed door cordons. Halsgevel afgelijnd met in- en uitzwenkende klauwstukken op voluten, bekronend driehoekig fronton met jaartal 1686. Mooie barokpoort met geprofileerd geblokt beloop, ingeschreven in een tussen pilasters gevatte en met kroonlijst bekroonde rechthoekige omlijsting; rondboognis in gebroken fronton met beschilderd houten beeld van de patrones en bekroond met zandstenen kruis. Gesculpteerde makelaar van eikenhouten deur met jaartal 1687. Hooggeplaatst steekboogvenster in vlakke omlijsting. Geveltop verfraaid met wapenschild en leuze "Respice finem" van bisschop Philippus Erardus van der Noot, die de kerk op 7 augustus 1707 inwijdde.

Sobere noord- en zuidgevels op zandstenen sokkel geritmeerd door lisenen. Zijkapellen (nu bergplaats en huisje voor grafmaker), toegevoegd na vergrotingswerken van 1903. Steekboogvensters in vlakke omlijsting onder een gebogen waterlijst. Gekorniste kroonlijst en leien zadeldak met dakruitertjes. Nauwelijks uitstekende transeptgevels en koor met gelijkaardige vensters.

Hoge vierkante toren onder piramidaal dak, gebouwd boven sacristie achter het koor. Horizontale geleiding door cordons en verticale ritmering door hoekpilasters. Steekboogvormige vensters en galmgaten in vlakke omlijsting met bekronende waterlijst. Omlopend entablement met steigergaten en

uurwerk (Oostgevel) in fries. Gekorniste kroonlijst. Sacristie aanleunend tegen de toren onder tentdak (circa 1900).

Interieur:

Witgeschilderd kerkinterieur. Bepoetste kruisribgewelven gescheiden door beschilderde gordelbogen met casementversiering steunend op uitgediepte pilasters. Gewelvkappen hier en daar versierd met sterren.

Mobilair:

Altaren verrijkt met schilderijen van E. de Bruxelles. Preekstoel naar ontwerp van Philippe Begijn in 1772 door Francis de Pré uitgevoerd. Ander kerkmobilair uit de 19de en 20ste eeuw: communiebank van 1867 door K. Van Biesbroeck, lambrizingen en biechtstoelen van 1853, koorgestoelte in transept van 1910. Talrijke rouwborden. Gebrandschilderde ramen uit het eerste kwart van de 20ste eeuw. Oude grafstenen uit de 15de en de 16de eeuw tegen de zuidgevel.

Inventaris Bouwkundig Erfgoed

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	803,39 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	4223,21 m ²
Oppervlakte kerk m ²	797 m ²
Coördinaten	+51° 5' 19.57", +3° 42' 43.74"
Sanitair	ja
Kichenette	neen
Toegankelijkheid andersvaliden	ja
Verwarming	ja

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context: met dries

Aard: dorpskerk

Locatie: alleenstaand

Oriëntatie: oost-west georiënteerd

Staat kerkhof: kerkhof aanwezig

Bodemarchief: niet gekend

Bijhorend: pastorie Vroonstalledries

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg Gewestplan/ parkgebied/ stadsrand

Afwijkingsmogelijkheden

Uitbreidingsmogelijkheden	
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	ja
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	
openbaar vervoer	
Parking [bevraging CRKC]	ja
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	stad Gent
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	neen
Winter kapel [bevraging CRKC]	neen

3/ BOUWFYSISCH TOESTAND

De kerk is in goede tot zeer goede staat. Plaatselijk zijn enkele herstellingswerken noodzakelijk.

Inspecties Monumentenwacht

40036/2021/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE

INVESTERINGEN

Opgegeven door de kerkfabriek

- Vernieuwen verwarmingsinstallatie
- Klokkentoren kerk
- Binnenschilderwerken (sterren op gewelven)
- Toilet ter hoogte van sacristie
- Vervangen verlichting
- Kruisweg
- Draagstructuur toren (stabiliteit)

4/ GEBRUIK

Opgegeven door de kerkfabriek

Gebruik

Gebruik voor de eredienst Er wordt verwezen naar het pastoraal plan. De Sint-Catharinakerk wordt gebruikt voor de misvieringen elke zondag soms ook op zaterdag. Tevens gebruik voor doopsels, huwelijken en uitvaarten. Op zondag is er een livestream vanuit de Sint-Catharinakerk. Iedere vijfde zondag van de maand is er een viering voor alle gelovigen van de parochie Gent Noord, waarbij gelovigen van Sint-Catharina, Sint-Godelieve en Sint-Vincentius samen eucharistie vieren en mekaar kunnen ontmoeten. Reeds twee jaar wordt een geloofscafé georganiseerd gedurende 4 avonden. Het geloofscafé is een laagdrempelige manier om even stil te staan bij het christelijk geloof en hoe het geloof voor ons vandaag relevant is. Gelovigen komen er samen in een sfeervolle setting. Occasioneel profaan gebruik Gebruik ten behoeve van de lokale gemeenschap Bvb activiteiten meikermis, living in 't park, tentoonstellingen, samenwerking met Davidsfonds, organiseren van concerten. Zowel orgelconcerten als andere. Het Sint-Catharinaorgel geeft op een bijzondere wijze uitstraling aan de opluistering van de erediensten en de liturgie in de kerk. Maar ook buiten de liturgie geeft het orgel een bijzondere aantrekkingskracht aan de kerk en ver daarbuiten. Doordat het nieuwe Sint-Catharinaorgel een unicum is in het orgellandschap gaat hiervan een grote attractiviteit uit voor al wie belangstelling heeft voor deze muziekvorm. Er is vooreerst het instrument zelf. Het Sint-

Catharinaorgel lokt actieve belangstelling in binnen en in buitenland vanwege orgelbouwers die dit uitzonderlijk ambachtelijk kunstwerk komen aanschouwen en bestuderen. Daarnaast is er, nationaal en internationaal, zeer grote interesse vanwege componisten en organisten voor het buitengewoon instrument.

Er zijn tal van aanvragen om het orgel te komen bespelen en de klankrijkdom uit te testen en te etaleren. Tal van organisatoren van orgelconcerten bevragen de kerkfabriek voor de organisatie van orgelconcerten. Inmiddels werd ook een professionele piano aangekocht zodat de Sint Catharinakerk beschikt over de nodige muzikale omkadering voor kwalitatief hoogstaande concerten. Vermits de kerk bovendien beschikt over een uitstekende akoestiek is er een grote vraag voor koorconcerten al of niet begeleid door orgel en / of piano. Onder de auspiciën van de kerkfabriek worden thans reeds verscheidene concerten georganiseerd in kerk. Deze evenementen worden gevolgd door een ontmoetingsmoment in de kerk met een goed glas. De kerk wordt tevens ter beschikking gesteld van externe organisatoren die muzikale evenementen in de kerk organiseren. Ook voor opleiding en vorming wordt de kerkfabriek bevraged voor het gebruik van het orgel door studenten van conservatoria en muziekacademies. De kerkfabriek besliste om met een op te richten VZW Sint Catharina-orgel een gebruiksovereenkomst af te sluiten voor het multifunctioneel gebruik van de Sint-Catharinakerk. Hierdoor wordt het gebruik van de kerk gestroomlijnd in functie van de bevordering van de muziekkunst in het algemeen en de beoefening van de orgelmuziek in het bijzonder. De bedoeling is het publiek uit de ruime omgeving kennis te laten maken met het orgel, via concerten, recitals en muzikale evenementen. Daardoor wordt bijgedragen aan culturele ontwikkeling en uitwisseling voor een breed publiek, met kansen tot opleiding en vorming. De Sint-Catharinakerk is op die wijze een centrum van muziek- en orgelbeleving. Vandaar wordt concreet gestalte gegeven aan de valorisatie van het kerkgebouw voor de lokale en de bovenlokale gemeenschap. De geplande renovatie van de verwarming van de kerk kadert ook in een betere klimatisering en beleving van de activiteiten die in de kerk worden gehouden. Zowel de erediensten als de andere profane activiteiten Sint-Dionysius

Functie

Toekomstige invulling

Borgen wat is en opportuniteiten aangrijpen om de functie te verruimen met inachtnaam van het sacrale karakter van het gebouw. Er is duidelijk een visie op het toekomstige gebruik en de toekomstige functie. We verwijzen naar het pastoraal plan alsook naar de reeds hiervoor aangehaalde sacrale en profane activiteiten die reeds in de kerk worden gehouden. De Sint-Catharinakerk wordt door het bisdom als de hoofdkerk bestempeld en wil deze rol ter harte nemen. Met het warme hart van de **heilige Catharina heet** ze iedereen welkom. De visie en de toekomstige functie worden volledig ondersteund door de parochieploeg. Het centrale kerkbestuur Gent-Rand is positief over de visie van de kerkfabriek Sint-Catharina die zich inzet om de kerk te behouden, te verfraaien en te valoriseren. In de toekomst denken we naast de renovatie van de verwarming ook aan de verfraaiing van het interieur, door het opnieuw laten schilderen van de binnenmuren van de kerk. In de verre toekomst zal een studie gevraagd worden naar de stabiliteit van de balken in de kerktoren en de eventuele vervanging van deze balken. De kerk zal op deze manier een baken blijven voor de gelovige gemeenschap alsook een teken van samenhang en cultuur binnen de parochie en ver daarbuiten.

a. Eredienst

elke zondag om 9.30u, alsook soms op zaterdag. Tevens doopsels, huwelijken, uitvaarten, eerste communie viering, vormselviering, geloofscafé,...

b. Valorisatie

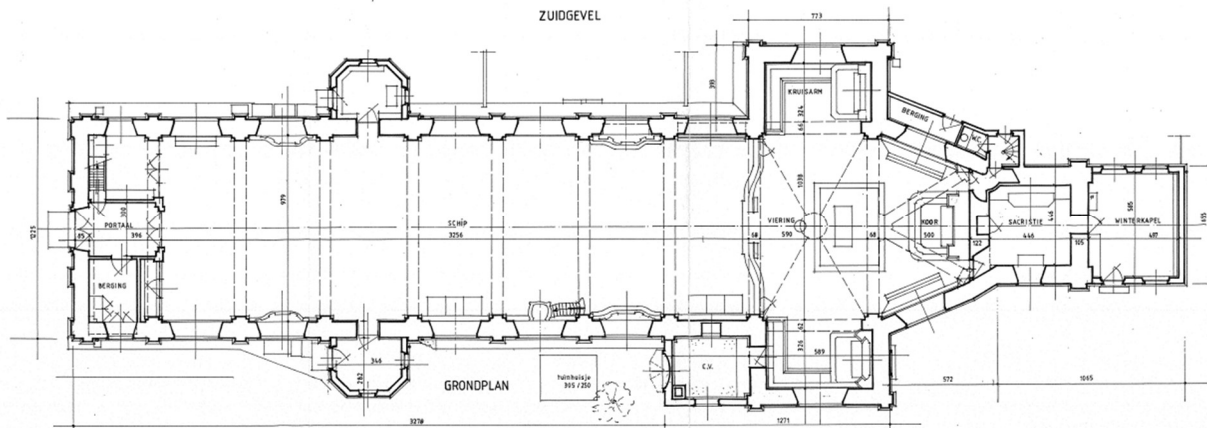
meewerken aan profane activiteiten van de omgeving. Muziekconcerten in het bijzonder orgel en piano, maar ook andere. Ontvangst van koren, en andere orkesten. Plaats voor studie en opleiding van

muzikanten. Samenwerking met Landelijke Gilde, Davidsfonds, Meikermis, Living in 't Park, tentoonstellingen,.....

c. Medegebruik

d. Nevenbestemming

Niet van toepassing

13. Sint-Amandus Oostakker

Sint-Amandus Oostakker (www.stamgent.be)Inplantingsplan kerk (www.geo.onroerendergoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Sint-Amandus Oostakker
Locatie	Oostakkerdorp (Oostakker, Gent)
Parochie	Sint-Amandus Behorend tot Parochie Heilige Bavo (Gent Kannalzone, Lochristi, Wachtebeke)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Lokeren
Eigenaar	Stad Gent
Bescherming	Vastgestelde Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Amandus (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) Wetenschappelijke Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Amandus (Bouwkundig element)

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Aard: op een oude kerksite, voor een groot deel heropgebouwd na WOI

Datering: Kern uit de 13^e eeuw, grotendeels wederopgebouwd na WOI

Architectuurtype: driebeukige pseudobasiliek

Torentype: westtoren, vierkante torenromp met verklimming naar achtkant ter hoogte van het dak met galmgaten
Interieur:

Structuur: Schip en zijbeuken van 7 traveeën met ingebouwd of pseudo-transept ter hoogte van de vijfde travee. Driezijdig afgesloten koor geflankeerd door sacristie en bergplaats. Leien zadeldak

Materiaal : Verankerde baksteenbouw met natuurstenen vensters-en deuromlijstingen

Oorlog WO I: De kerk werd in 1917 volledig vernield, met uitzondering van de toren. WOII: door de beschieting van 1940 moesten de gewelven en het dak vernieuwd worden, alsook gedeelten van het metselwerk

Historiek:

Deze kerk vervangt de oude Sint-Laurentiuskapel en is hersteld en gewijd rond 1350. In 1578 na de slooping van de als parochiekerk dienst doende Sint-Amanduskapel in het Sint-Annahospitaal bij de Spitaalpoort, werd de Sint-Laurentiuskapel als vervangende parochiekerk van Oostakker aangeduid. Sindsdien werd zij geplaatst onder het patroonschap van de Heilige Amandus. Tijdelijk werd de kerk gebruikt voor de Calvinistische eredienst, waarna ze opnieuw gewijd en hersteld in 1602. Nadien volgen verscheidene grote verbouwingswerken.

1615: vergrotingswerken

1623: de sacristie

1717: toren vernieuwd

1816: koor verder oostwaarts verplaatst

1823: zijbeuken en sacristie

1866: vergrotingswerken nov E. Van Hoecke-Peeters

1885-1886: herstellingswerken aan het interieur

1890: herstellingswerken nov Hendrik Geirnaert

Na het bombardement van 1917 bleef enkel nog de toren overeind staan. Daarop volgde de reconstructie van de kerk uitgevoerd in 1924-1925 naar ontwerp van Auguste Poppe, die zich baseerde op de gevonden funderingen.

Na de beschieting van 1940 dienden de gewelven en het dak vernieuwd te worden, evenals gedeelten van het metselwerk, onder meer de zuid west kant met de sacristie. De toren werd gerestaureerd in 1966 onder leiding van architect A. Bracke.

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	823,71 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	823,71 m ²
Oppervlakte kerk m ²	864 m ²
Coördinaten	+52° 6' 2.40", +3° 45' 51.43"
Sanitair	ja
Kichenette	neen
Toegankelijkheid andersvaliden	neen
Verwarming	ja

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context : Oostakkerdorp is een ruim driehoekig plein, waar vroeger de Kapelledries was. De parochiekerk Sint-Amandus is ingepland aan de noordkant van het plein. Centraal staat een ijzeren achthoekige kiosk onder een schilddak. Het gemeentehuis is beschermd.

Aard: kerk op een kerksite die verwoest werd in de eerste wereldoorlog

Locatie: in een dorpskern

Oriëntatie: oost-west georiënteerd

Staat kerkhof: vroeger was de kerk omgeven door een kerkhof

Oorlogsschade: De kerk leed grote schade tijdens WO I (1917). Tijdens WO II leed de kerk minder grote schade.

Bodemarchief: niet gekend

Bijhorend: /

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	BPA O-5A/ zone voor gemeenschapsvoorziening/ perifeer dorp
Afwijkingsmogelijkheden	
Uitbreidingsmogelijkheden	
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	neen
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	
openbaar vervoer	ja
Parking [bevraging CRKC]	ja
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	stad Gent
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	neen
Winter kapel [bevraging CRKC]	neen

3/ BOUWFYSISCHE TOESTAND

De kerk is algemeen in goede staat. Plaatselijk zijn enkele onderhouds- en herstellingswerken noodzakelijk.

Inspecties Monumentenwacht

40545/2021/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE

INVESTERINGEN

Opgegeven door de kerkfabriek

- Vernieuwen verwarmingsinstallatie (renovatie stookplaats)
- Herstellen kroonlijst dakgoot verwarmingslokaal
- Ontmossen en hervoegeen toren
- Schilderwerken
- Kruisbeeld

4/ GEBRUIK

Opgegeven door de kerkfabriek

Gebruik

Eucharistievieringen in de weekend.
Uitvaarten, huwelijken en doopsels.

Functie

Parochiekerk

Toekomstige invulling

a. Eredienst

Gelegenhedsvieringen liturgische diensten bij doopsel, huwelijken en uitvaart..

b. Valorisatie

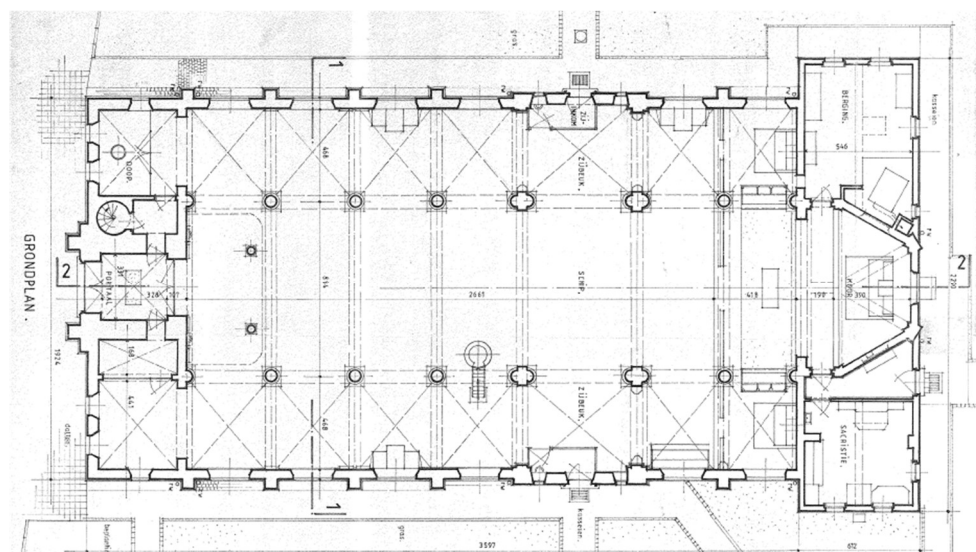
Occasioneel gebruik

c. Medegebruik

Niet van toepassing

d. Nevenbestemming :

Niet van toepassing

KERKEN UIT 16^e, 17^e en 18^e EEUW

14. Sint-Niklaas Zwijnaarde

Sint-Niklaas Zwijnaarde (www.stamgent.be)

Inplantingsplan kerk (www.geo.onroenderfgoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Sint-Niklaas Zwijnaarde
Locatie	Dorp (Zwijnaarde, Gent)
Parochie	Sint-Niklaas (Zwijnaarde) Behorend tot Parochie Heilige Petrus en Paulus (Gent-Zuid)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Gent
Eigenaar	Stad Gent
Bescherming	Vastgestelde Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Niklaas met kerkhof (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) Wetenschappelijke Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Niklaas met kerkhof (Bouwkundig element)

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Aard: verbouwing

Datering: 1775, met verbouwingen aan het begin van de 19de eeuw en herstellingswerken na de eerste wereldoorlog.

Architectuurtype: driebeukige pseudobasiliek

Torentype: ingebouwde, vierkante toren begrensd door afgeschuinde steunberen.

Structuur: rechthoekig plattegrond, driebeukige pseudobasilicale kerk van zeven traveeën met recht afgesloten koor van één travee, links en rechts geflankeerd door een vierkante berging en sacristie.

Eenvoudige westgevel met centrale getoogde deur onder waterlijst. Erboven ruim rond-boogvenster, houten luik en omlijste uurwerkplaten en galmgaten in de toren.

Zijbeuken onder natuurstenen afschuining met schouderstukken voorzien van ruime getoogde omlijste benedenvensters en vierkante bovenvenstertjes, aangebracht tijdens de restauratie-werken van 1922.

Zijgevels geritmeerd door eenvoudige licht getoogde en vlak omlijste vensters (ijzeren harnas en glas-in-lood). Zuidelijke gevel met tegen de derde travee aangebouwde doopkapel op vierkante plattegrond.

Koor met hooggeplaatste vensters in de zijgevels en blinde Oost-gevel met kleine jaarsteen.

Materiaal: Opgaand metselwerk van donkere baksteen op een plint van hardsteen en met verwerking van zandsteen voor vensteromlijstingen, aflijnende geprofileerde kroonlijst en hoekblokken aan de oostgevel van het koor.

Oorlog De toren werd ernstig beschadigd tijdens de eerste wereldoorlog. De achtkantige toren werd later vervangen door een vierkante toren.

Historiek:

De kerk wordt vermeld in 1145, in een pauselijke bulle waarin de bezittingen van de Sint-Pietersabdij opgesomd en bekrachtigd werden: daar staat ze aangeduid als de *capella de Zuinarde*. Wanneer deze kapel tot parochiale kerk is verheven staat niet vast, wel weten wij dat de prelaat van Sint-Pieter het patronaat erover had, en er de pastoor benoemde. De huidige kerk is gebouwd in 1775, in 1861 is ze vergroot en met een torennaald bekroond. In 1918 werd de toren samen met het voorstuk van de kerk door de Duitse troepen gedynamiteerd. Na de oorlog werd de schade hersteld en de toren heropgebouwd. 22

Bouwfases

- Eerste vermelding van een kerk in 1072 onder het patroonschap van Sint-Niklaas.
- In 1145 vermeld als kapel in de bezittingen van de Sint-Pietersabdij.
- De huidige kerk echter werd grotendeels gebouwd in 1775 onder leiding van L. De Villegas, religieus en bouwmeester van de Sint-Pietersabdij (jaarsteen in noordelijke-gevel en koor)
- De westzijde werd uitgebreid met twee traveeën en nieuwe toren voorzien van een hoge naaldspits circa 1860 naar ontwerp van architect Edmond de Perre Montigny.

- Grondige herstellingswerken en wederopbouw van de westelijke-gevel en toren na de zware oorlogsschade van 1918 (toren opgeblazen) in 1920-1922 (laatstgenoemd jaartal in de hoeken van de uurwerken aangebracht) waarbij het uitzicht enigszins wijzigde en de toren van een zwaar tentdak voorzien werd.

Analyse en waardebeoordeling Monumentenzorg Stad Gent

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	712,73 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	19151,48 m ²
Oppervlakte kerk m ²	700 m ²
Coördinaten	+51° 0' 3.54", +3° 42' 59.14"
Sanitair	ja
Kichenette	neen
Toegankelijkheid andersvaliden	ja
Verwarming	ja

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context : Aanvankelijk zeer landelijke gemeente, doorkruist en versnipperd door belangrijke verkeerswegen (de autosnelweg E5 (1950) en E3 (1970) met verkeerswisselaar ten noorden van de dorpskom, de Ringvaart (1969) in het noorden en tenslotte de expresweg Gent-Oudenaarde-Valenciennes als rechte trekking van het oud tracé van de Romeinse heirbaan (1971). Het zuidelijk en het westelijke deel van de gemeente bleef tot op heden vrij landelijk met nog verschillende kastelen met omringende parken en weilanden (o.m. het kasteel van Zwijnaarde, Rijvissche, 't Nieuwgoed, het Predikerherenhof, 't Hoedje) en een verspreide landelijke bebouwing met kleine hoeven. Ertussen komen reeds verschillende verkavelingen voor (Rijvisschepark en Pleispark aan de grens met Sint-Denijs-Westrem, Vogelheide, Ten Bos...).

Kerk iets inspringend ten opzichte van de huidige rooilijn met omringend, ommuurd kerkhof met typische ovale vorm. Naast de kerk bevindt zich het parochiaal centrum en daarnaast de pastorie. De pastorie is beschermd

Aard: op een oude kerksite

Locatie: in een dorpskern

Oriëntatie: oost-west georiënteerd

Staat kerkhof: kerkhof aanwezig

Bodemarchief: niet gekend

Bijhorend: kerksken

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	Gewestplan/ woongebied/ cultuurhistorische waarde
Afwijkingsmogelijkheden	
Uitbreidingsmogelijkheden	
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	ja
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	

openbaar vervoer	
Parking [bevraging CRKC]	ja
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	stad Gent
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	neen
Winter kapel [bevraging CRKC]	neen

3/ BOUWFYSISCHE TOESTAND

Het gebouw is algemeen in goede toestand. Het oplossen van enkele kleine gebreken zal de kerk in deze goede toestand behouden.

Inspecties Monumentenwacht

40968/2021/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE

INVESTERINGEN

Opgegeven door de kerkfabriek

- Geen investeringen te voorzien

4/ GEBRUIK

Opgegeven door de kerkfabriek

Gebruik

Eredienst: elke zondag om 9.00u
Begravenissen, huwelijken en doopsel

Functie

Toekomstige invulling

a. Eredienst

Eredienst: elke zondag om 9.00u
Begravenissen, huwelijken en doopsel

b. Valorisatie

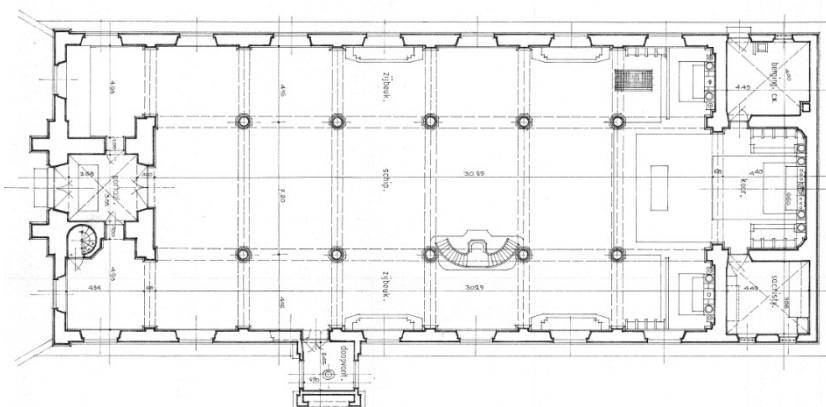
Jaarlijks gaat er een nieuwjaarsconcert door in de kerk.
Vragen voor het gebruik van de kerk worden in overweging genomen.

c. Medegebruik

Niet van toepassing

d. Nevenbestemming

Niet van toepassing

KERKEN UIT DE PERIODE 1800 - 1914

Sint-Dionysius (15)

Sint-Amandus Sint-Amandsberg (16)

Sint-Gerulfus (17)

Sint-Simon en Judas (18)

Sint-Livinus (19)

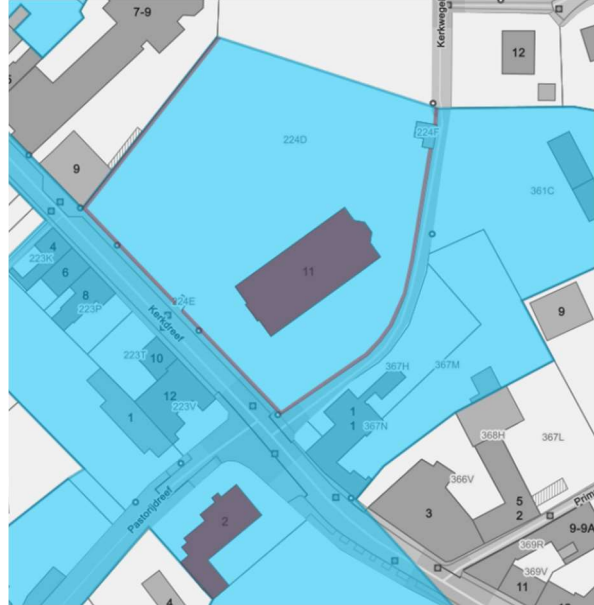
Sint-Bavo (20)

Sint-Eligius (21)

Sint-Antonius van Padua (22)

Sint-Vincentius (23)

15. Sint-Dionysius

Sint-Dionysius (www.stamgent.be)Inplantingsplan kerk (www.geo.onroenderfgoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Sint-Dionysius
Locatie	Kerkdreef (Sint-Denijs-Westrem, Gent)
Parochie	Sint-Dionysius (Sint-Denijs-Westrem) Behorend tot Parochie Heilige Petrus en Paulus (Gent-Zuid)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Gent
Eigenaar	Stad Gent
Bescherming	<p>Beschermd Onroerend Erfgoed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Denijs (Monument) • Parochiekerk en pastorie Sint-Denijs met omgeving (Stads- of dorpsgezicht) <p>Vastgestelde Inventarissen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Denijs met kerkhof (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) • Parochiekerk en pastorie Sint-Denijs met omgeving (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) <p>Wetenschappelijke Inventarissen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Denijs met kerkhof (Bouwkundig element) • Parochiekerk en pastorie Sint-Denijs met omgeving (Landschappelijk / bouwkundig element)

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Aard: nieuwbouw.

Stijl: neogotisch.

Datering: 1845.

Begindatum: 22 juni 1845 (eerstesteenlegging).

Architectuurtype: basiliek zonder transept.

Torentype: geveltoren.

Type: driebeukig schip van zes traveeën met koor van twee traveeën en vijfzijdige sluiting, achthoekige geveltoren, met hoge naaldspits. Centrale, licht spitsbogige deuroplijsting van arduin met bekronende booglijst en kruisbeeld. Aflijnende arduinen boogfries en hoog spitsboogvenster met gotische tracering in de tweede geleding. Bij de restauratie toegevoegde spitsboogvensters en driezijdige oculi in de zijtravee.

Structuur: kruisribgewelven.

Materiaal: baksteen en hardsteen.

Oorlog: de toren werd vernield door de Duitsers in 1918 en heropgebouwd in 1921. Bij de restauratie van 1921 werd de bovenste achthoekige geleding vernieuwd met lage spitsbogige galmgaten onder vier uurwerken (in plaats van hoge galmgaten met uurwerken ervoor bij de oorspronkelijke toren).

Herbestemming: niet van toepassing.

Historiek:

Een eerste geschreven vermelding van een kerk in Sint-Denijs-Westrem dateert uit 1111. Het is een schrijven van Baldericus, bisschop van Doornik en Nijmegen aan Ansbold, abt van het Sint-Pietersabdij. De kerk van Westrem valt hiermee onder de rechtspraak van de Sint-Pietersabdij.

Van de oude kerk bestaat er één afbeelding: een kopergravure van Charles Onghena.

Auguste Van Lokeren (vertaald door de De Potter en Broeckaert):

De zijmuren en gevels, zoals men ze in de laatste jaren zag, hadden veranderingen ondergaan; de eerste werden in de 17de eeuw verhoogd, en enige nieuwe gebouwen erbij gevoegd. De voorgevel was versierd door eene hoge ogivale venster, waaronder eene deur met ronde bogen. Het metselwerk was uit schorren vervaardigd, en kareelsteenen of regelmatige steenlagen trof men nergens aan.

De toren, die zich te midden van den kruisbeuk verhief, was vierkant, aan elke zijde voorzien van twee reyen met drijvensters, waarvan de hoogste rondbogig en toegemetst waren; de benedenrij had puntige of ogivale bogen. Zij waren langwerpig, en de omtrek was alleenlijk bezet met eenen platten boord, zonder over- of bindbalk (architraaf), of andere versiering: als een soort van uitsprong aan de ronding der bogen. De toren, de muren der gevels, van den kruisbeuk en den koor, bevinden zich nog in hunnen oorspronkelijken bouwtrant ...

In de muur van den koor, die eveneens verhoogd was geworden, zag men eene venster van bijzonderen vorm, die ook toegemetsd en waar geene verandering aan gedaan was.

Het algemeen plan des tempels was in de vorm van een latijnsch kruis. Zoo wel binnen als buiten de kerk waren romaansche en gotische stijl gemengd.

De kerk was in drij beuken verdeeld, van elkaar gescheiden door vijf rondbogige arkaden, rustende op eene eenvoudige zuil zonder loofwerk of eenig ander versiersel.

In 1845 werd de oude kerk van Sint-Denijs-Westrem afgebroken. Van de oude kerk zijn twee wijwatervaten en een doopvont opnieuw gebruikt. De grafstenen uit de kerk dienden als fundering voor de nieuwe kerk, een deel werd gebruikt als treden voor de torentrap.

Analyse en waardebeoordeling Monumentenzorg Stad Gent

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	629,28 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	1482,19 m ²
Oppervlakte kerk m ²	626 m ²
Coördinaten	+51° 1' 22.52", +3° 40' 13.60"
Sanitair	ja
Kichenette	neen
Toegankelijkheid andersvaliden	hellend vlak aanwezig
Verwarming	ja

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context: kerk aan de weg, omgeven door kerkhof.

Aard: dorp.

Locatie: alleenstaand.

Oriëntatie: noordoostelijk georiënteerd

Staat kerkhof: kerkhof aanwezig

Bodemarchief: niet gekend

Bijhorend: pastorie en kerkhof.

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	RUP SDW 6/ zone voor gemeenschapsvoorziening/ perifeer dorp
Afwijkingsmogelijkheden	
Uitbreidingsmogelijkheden	
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	Kerkhof omringd door kerkhofmuur
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	
openbaar vervoer	ja
Parking [bevraging CRKC]	ja
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	ja

Winter kapel [bevraging CRKC]

neen

3/ BOUWFYSISCHE TOESTAND

De kerk is algemeen in vrij goede staat en er gebeuren regelmatig onderhoudswerken. Plaatselijk zijn enkele onderhouds- en herstellingswerken nodig.

Inspecties Monumentenwacht

40385/2022/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE

INVESTERINGEN

Opgegeven door de kerkfabriek

- Hervoegen van de probleemzones in de westgevel
- Conservering glasramen

4/ GEBRUIK

Opgegeven door de kerkfabriek

Gebruik

Eredienst: elke zondag om 9.00u

Functie

Parochiekerk

Toekomstige invulling

a. Eredienst

Eredienst: elke zondag om 9.00u

b. Valorisatie

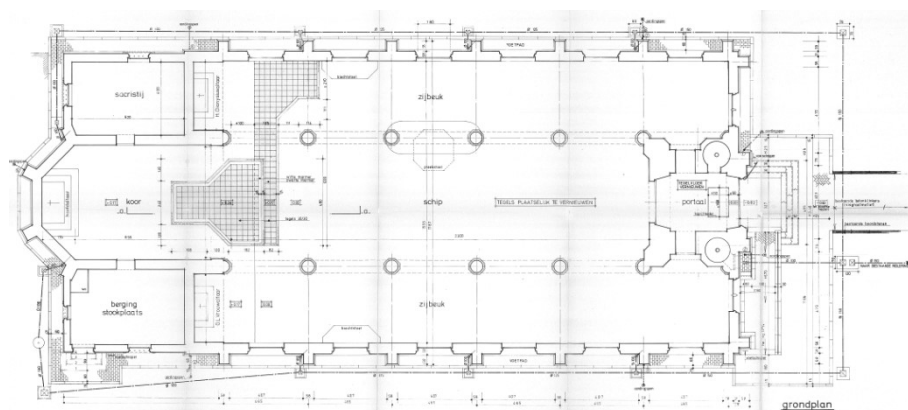
Occasioneel gebruik voor concerten

c. Medegebruik

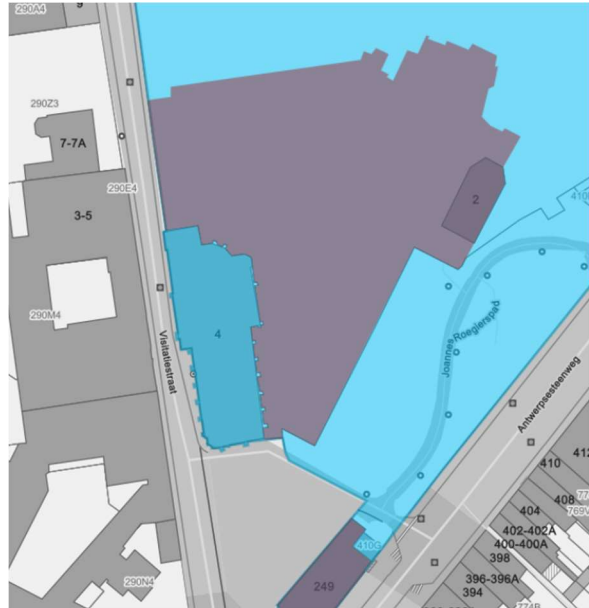
Niet van toepassing

d. Nevenbestemming

Niet van toepassing

16. Sint-Amandus Sint-Amandsberg

Sint-Amandus Sint-Amandsberg (www.stamgent.be)

Inplantingsplan kerk (www.geo.onroenderfgoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Sint-Amandus
Locatie	Visitatiestraat (Sint-Amandsberg, Gent)
Parochie	Sint-Amandus Behorend tot Parochie Franciscus van Assisi (Gent-Oost)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Gent
Eigenaar	Stad Gent
Bescherming	<p>Beschermd Onroerend Erfgoed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Begraafplaats Campo Santo (Stads- of dorpsgezicht) <p>Vastgestelde Inventarissen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Begraafplaats Campo Santo (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) • Parochiekerk Heilige Amandus en Heilige Jozef (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) <p>Plannen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sint-Amandsberg (Gent) - Begraafplaats Sint-Amandsberg (Campo Santo) (Beheersplan) <p>Wetenschappelijke Inventarissen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Begraafplaats Campo Santo (Landschappelijk / bouwkundig element) • Parochiekerk Heilige Amandus en Heilige Jozef (Bouwkundig element)

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Aard: nieuwbouw

Stijl: neogotisch

Datering: 1846-1847

Begindatum: 1846

Einddatum: 1847

Architectuurtype: oorspronkelijk een driebeukige basiliek, verbouwd tot eenbeukige ruimte

Torentype: geveltoren

Type: Oorspronkelijk eenvoudige driebeukige kerk met ingebouwde westelijke toren. Ingrijpend verbouwd in de jaren 1932-1940 tot een eenbeukige ruimte. Enkel de tweede en de derde geleding van de westelijke toren met spits werd behouden. Een kruisbeuk, koor, sacristie en doopkapel werden toegevoegd.

Structuur: De eenbeukige ruimte wordt overwelfd door middel van drie bakstenen kruisrib-gewelven.

Materiaal: baksteen

Historiek:

In 1846 werd voor het eerst gedacht aan de bouw van een kerk. De plannen waren toen nog zeer bescheiden van aard. Men wilde zich beperken tot het vergroten van de bestaande Sint-Amanduskapel op de Kapelleberg. Dit voorstel werd door de provinciale instanties van de hand gewezen. Er bleef toen niets anders over dan te dromen van een geheel nieuwe kerk. De plannen werden getekend door M. Wolters, hoofdingenieur van de provincie Oost-Vlaanderen. De plannen werden wel goedgekeurd door de hogere instanties. In 1846 kon men reeds beginnen aan de bouw van de min of meer gotische kerk aan de voet van de Kapelleberg. Het gebouw werd op 8 december 1847 ingewijd en toegewijd aan de Heilige Amandus en de Heilige Jozef.

In 1870 werd het kerkgebouw opgeluisterd met een koorgestoelte, dat versierd is met de beelden van de twaalf apostelen. Het geheel was het werk van beeldhouwer Van Eenname uit Gent. In 1891 ging men over tot de bouw van een orgel. Het werd gebouwd door Vereecken uit Gijzegem. Reeds in 1907 kloeg E. H. Cap over de te kleine bidruimte. Het duurde tot 1932 voordat hij de verantwoordelijke personen ervan kon overtuigen dat een grotere kerk noodzakelijk was voor de parochie. Eerst werd er gedacht aan de bouw van een nieuwe kerk, dit bleek financieel onmogelijk en waar zou men ze moeten bouwen? Uiteindelijk werd men het in de kerkraad eens om het bestaande gebouw aan te passen.

De plannen werden ontworpen door Antoine en Jan Rooms, gemeentelijke bouwmeesters. Zij zagen 3 stadia: de verfraaiing van het portaal en de zijgevels en aanbouwen van de zijuitgangen; verruimen van de kerk door het bijbouwen van een nieuwe kruisbeuk, koor en sacristie; afwerken en moderniseren van het interieur.

De Bisschoppelijke Commissie van het bisdom Gent keurde de plannen goed. In de gemeenteraad werden bezwaren geopperd: de Gentstraat zou vernauwd worden, waardoor het verkeer gestremd zou worden. Enkele gemeenteraadsleden vonden een dergelijke hoge uitgave onverantwoord in tijden van crisis. Sommigen zagen het verhelpen van de woningnood, het verbeteren van noodwoningen en de hulp aan werklozen als problemen die dringender waren. Bovendien moest het 'Hospice' vergroot

worden en voorzien worden van nieuw materiaal. De verdedigers van de plannen voerden aan dat de werken de werkloosheid zouden bestrijden, en dat de kerkfabriek het grootste deel van de kosten zelf zou kunnen dragen.

Op 18 augustus 1932 werden de plannen met een kleine meerderheid goedgekeurd door de gemeenteraad.

De KCML keurde goed op 29 juli, de Bestendige Deputatie op 27 oktober 1932.

In februari 1933 gaf het gemeentebestuur toelating om het kerkportaal te verfraaien. Deze werken zouden bestaan uit het aanbouwen van een doopkapel aan de zijde van de Gentstraat en het bijwerken van het portaal onder de toren..Nadien zou men aan de zijgevel in de Gentstraat een nieuwe uigang bouwen en nieuwe glasramen plaatsen. 25

Onmiddellijk na de toelating van het gemeentebestuur ging men over tot de werken aan het portaal. Uit de voorgeschreven inspectie van de toren door de gemeentelijke bouwmeester bleek dat er hoogdringende herstellingswerken uitgevoerd dienden te worden.

De grond die nodig was voor de vergrotingswerken maakte deel uit van het gemeentelijk kerkhof van Sint-Amandsberg en was ingenomen door particuliere graven en grafkelders. In een KB van 12 september 1933 werd de bestemming van een deel van het kerkhof gewijzigd.

Begin oktober 1937 begon de aannemer die de tweede fase moest uitvoeren aan de afbraak van het koor van de kerk. Deze afbraak moest met de grootste omzichtigheid gebeuren, omdat het schip van de kerk niet mocht beschadigd worden.

Half november werden de werken stilgelegd, omdat het vriesweer het onmogelijk maakte aan de bouw van de nieuwe kruisbeuk te beginnen. In die periode werd het schip van de kerk nauwkeurig onderzocht op mogelijke scheuren in de muren of in het dak ten gevolge van de afbraakwerken. Uit dit onderzoek bleek dat de houten dakbetimmering aan herstelling toe was.

De bouwmeesters stelden in dezelfde periode hun plannen voor het interieur voor. Zij stelden voor de pilaren weg te nemen en te vervangen door grote bogen zodat er één grote ruimte zou ontstaan. Het uitzicht op het hoogaltaar zou op geen enkele manier meer belemmerd worden.

In februari 1938 verleende de gemeenteraad toelating om de werken uit te voeren, indien de zelfde aannemer kon ingeschakeld worden, en indien het budget niet overschreden zou worden.

Het meubilair kreeg na de bouwwerken een opknapbeurt. De oude kerkmeubelen werden gereinigd en hervernist.

(Uit: VANDERSTRAETEN FR., Verbouwingen en herstellingen aan de H.Amanduskerk te Sint-Amandsberg in de periode 1932-1940, De Heemkundige Kring "De Oost-Oudburg", Jaarboek IX, 1971, p. 63-73)

Analyse en waardebeoordeling Monumentenzorg Stad Gent

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	1130,30 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	5844,90 m ²
Oppervlakte kerk m ²	1058 m ²
Coördinaten	+51° 3' 45.35", +3° 44' 55.62"
Sanitair	ja
Kichenette	neen

Toegankelijkheid andersvaliden	geen hellend vlak aanwezig
Verwarming	ja

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context: met voorplein

Aard: stad

Locatie: alleenstaand

Oriëntatie: niet georiënteerd (het koor ligt in het noorden, de toegang in het zuiden)

Staat kerkhof: kerkhof aanwezig (Campo Santo)

Bodemarchief: niet gekend

Bijhorend: hoort bij de omgeving van Campo Santo

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	BPA SA 11/ zone voor openbaar nut/ stadsgordel
Afwijkingsmogelijkheden	
Uitbreidingsmogelijkheden	
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	Kerkhof Campo Santo
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	Beschermd stadsgezicht
openbaar vervoer	ja
Parking [bevraging CRKC]	ja
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	stad Gent
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	neen
Winter kapel [bevraging CRKC]	neen

3/ BOUWFYSISCHE TOESTAND

Structureel is de kerk in goede staat. Plaatselijk dringen onderhouds- en herstellingswerken zich op. Het schilderwerk van de dakgoten, de dakruiter, de kroonlijst aan de toren, de dakkapellen en deramen en deuren is afgebladderd en aan vernieuwing toe.

Momenteel is de leibedekking nog van goede kwaliteit. Op termijn zal er echter onderhoud nodig zijn, dat zeer moeilijk uit te voeren is door het ontbreken van ladderhaken.

De vieringtoren dient dringend hersteld en onderhouden te worden. De naaldhouten kapconstructie ter hoogte van de viering heeft in het verleden ernstig te lijden gehad onder boktoraantasting.

De betonnen constructie van het schip is in goede staat. Behoudens een weggevalle muuranker en wat uitgevalle voegwerk is het metselwerk in goede staat.

Om toekomstige inspecties en plaatselijke herstellingen te kunnen uitvoeren is het van belang de toegankelijkheid van de daken verbeteren door het aanbrengen van ladderhaken.

Inspecties Monumentenwacht

40788/2021/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE

INVESTERINGEN

Opgegeven door de kerkfabriek

- Plaatsen ladderhaken
- Plaatselijke onderhouds- en herstellingswerken
- Verwarmingsinstallatie (renovatie stookplaats)

4/ GEBRUIK

Opgegeven door de kerkfabriek

Gebruik

Eucharistievieringen in het weekend.

Uitvaarten, huwelijken en doopsels.

Open kerk voor gebed

Functie

Parochiekerk

Toekomstige invulling

a. Eredienst

Gelegenheidsvieringen liturgische diensten bij doopsel, huwelijken en uitvaart..

Open kerk voor gebed

b. Valorisatie

Religieuze vieringen voor de geloofsgemeenschap

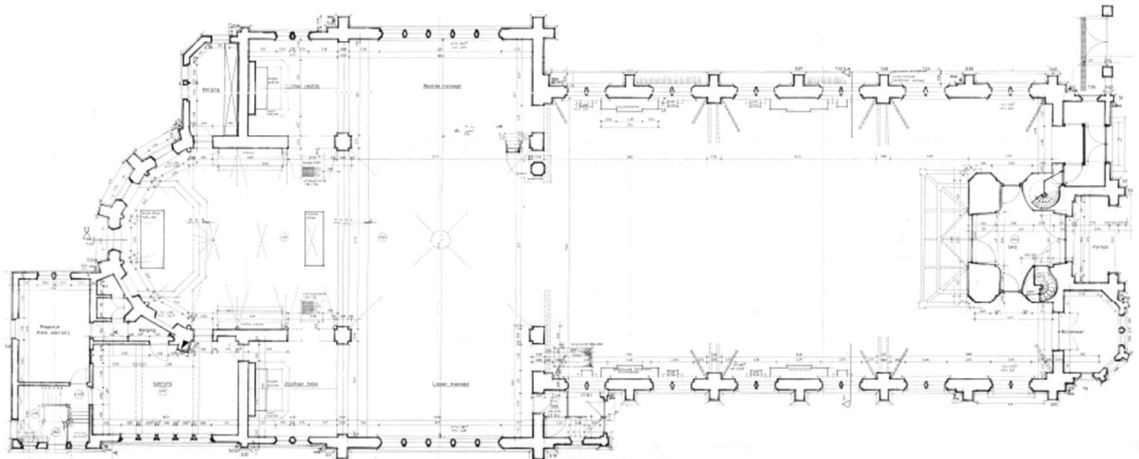
Af en toe concerten

c. Medegebruik

Niet van toepassing

d. Nevenbestemming

Niet van toepassing

17. Sint-Gerulfus

Sint-Gerulfus (www.stamgent.be)Inplantingsplan kerk (www.geo.onroerendergoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Sint-Gerulfus
Locatie	Drongenplein (Drongen, Gent)
Parochie	Sint-Gerulfus Behorend tot Parochie De goede Herder (Gent-West)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Gent
Eigenaar	Stad Gent
Bescherming	<p>Beschermd Onroerend Erfgoed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Gerulfus (Monument) <p>Vastgestelde Inventarissen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Norbertijnerabdij (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) • Parochiekerk Sint-Gerulfus (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) <p>Wetenschappelijke Inventarissen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Norbertijnerabdij (Landschappelijk / bouwkundig element) • Parochiekerk Sint-Gerulfus (Bouwkundig element)

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Aard: nieuwbouw (De toren is ouder dan de eigenlijke kerk.)

Stijl: neobarok

Datering: 1858-1859

Begindatum: 1858

Einddatum: 1859

Architectuurtype: basiliek zonder transept

Torentype: geveltoren (zie opmerking)

Type: driebeukig basilicaal schip van zes traveeën met toren achter de vlakke koorsluiting, geflankeerd door twee zijkoren en een Zuid-sacristie tegen de toren

Structuur: De middenbeuk is overwelfd met kruisgewelven tussen gordelbogen). De zijbeuken zijn vlak afgedekt met casementzoldering

Materiaal: baksteen

Oorlog schade aan de toren tijdens WO

Historiek:

Er zou er een Sint-Gerolf parochiekerk bestaan hebben van het tweede kwart van de 12de eeuw tot 1658. Doch volgens de klassieke opvattingen gebruikte de abdij tot in de 16de eeuw het koor voor de officies, afgescheiden van het schip, dienstdoende als parochiekerk. Van de voormalige tweebeukige abdijskerk van vijf traveeën, evenals van het abdijskoor bleven enkele schaarse sporen en de toren van 1732-34 bewaard. De huidige decanale kerk in neobarokstijl dateert van 1858-59 en is opgetrokken uit baksteen naar ontwerp van architect F. Cardon, iets meer noordwaarts dan de oude kerk. In 1887 werden restauraties aan de voorgevel uitgevoerd en in 1897 aan de toren door L. Gildemyn, in 1922 en 1967 gebeurden ook restauratiewerken aan de toren. Vanaf 1969 hadden sporadisch opgravingen plaats.

Sporen van het oude abdijskoor, opgetrokken in 1552 uit zandsteen en na verschillende vernielingen wederopgebouwd door abt Merlijn in 1656, zijn merkbaar in de rechthoekige muuropening en de pilaster aan de oostmuur van de noordelijke pandvleugel. De pilaster is van bak- en zandsteen. Aan de binnenzijde in het verlengde van de Oost - kruisgang is deze pilaster halfrond afgewerkt. Vermoedelijk betreft het hier een traptoren naar de dakruiter op het abdijskoor.

Van de oude parochiekerk: resterende zuidmuur van de zuidbeuk (1590-1630), behouden tot de hoogte der aanzetten van de gewelven, de Zuid-zijde is ingebouwd door de Noord-kruisgang doch de Noordzijde staat vrij. Opgetrokken uit baksteen en herbruikte Doornikse kalksteen. Bovenaan vijf gedichte rechthoekige ramen waartussen vijf aanzetten van gewelven. Het Westelijke-gedeelte vertoont speklagen van Doornikse kalksteen en veldsteen en een segmentboogvormige, gedichte opening, zichtbaar van op platform op de noord-kruisgang.

De nieuwe parochiekerk

Hoewel ze geen deel uitmaakte van de gebouwen van de jezuiten, verdient de Sint-Gerolfparochiekerk van Drongen hier toch vermelding, want ze werd in 1858-1859 heropgebouwd op de plaats van de oude

abdijkerk. Na de opheffing van de norbertijnergemeenschap in 1797 en in overeenstemming met de regels van concordaat werd de parochiekerk erkend voor de openbare eredienst. Sinds 1802 diende de staat via een kerkfabriek te zorgen voor het onderhoud ervan. Het koor van de abdijkerk was in 1800 verwoest. Het schip, dat de hele tijd had gediend als afzonderlijke kerk voor de parochianen van Drogen, en de mooie toren waren ontsnapt aan de industriële en jezuïetenbestemming van de rest van het complex. 33

De plattegrond van 1841 geeft een nauwkeurig beeld van de oude parochiekerk met haar twee beuken, van elkaar gescheiden door vier zuilen, terwijl een van de aquarellen van rond 1840 de puntgevels van de beuken afbeeldt. De beuken waren het enige deel van de oude abdij dat nog uit de late middeleeuwen stamde.

De nieuwe parochiekerk staat wat noordelijker dan de oude kerk en haar apsis steunt ten de basis van de achttiende eeuwse toren. Ze werd gebouwd naar de plannen van de architect F. Cardon (Over die Gentse architect is weinig bekend, behalve dat hij plannen tekende voor de uitbreiding van de Sint-Martinuskerk in Baarle (1855), de gevel en toren van de Sint-Aldegondekerk in Deurle (1850), de uitbreiding van de O.L.-Vrouwkerk in Zevegem (1852-1855) en de bouw van het gemeentehuis in Moerbeke (1864).

Het in een klassieke stijl uitgevoerd gebouw bestaat uit een driebeukig basilicaal schip met zeven traveeën. Het buitenvolume is eenvoudig en opgetrokken uit baksteen, met uitzondering van de westgevel, die uitgevoerd is in blauwe hardsteen en wit pleisterwerk. De gevelordonnantie bestaat uit twee niveaus onder een fronton, gescheiden door een robuust kroonwerk. Binnen is het classicisme troef, met twee rijen Ionische zuilen met doorlopend hoofdstel, uitlopend in een koor met apsis.

De middenbeuk is overdekt met gipsen ribgewelven. Casetteplafonds bekende zijbeuken. Een deel van het barokmeubilair is afkomstig van de oude kerk. De kerk werd beschermd als monument door het besluit van 9 juni 1998.

Op stilistisch vlak werd zowel voor de nieuwe parochiekerk als voor de verbouwwerken van de jezuïeten tussen 1837 en 1854 gekozen voor de classicistische vormtaal. Dat wijst erop dat werd gestreefd naar een integratie met de gebouwen van de oude abdij uit de zeventiende en de achttiende eeuw. In dat opzicht was de restauratie van het bouwkundige geheel rond het klooster een succes. De beslissing om de parochiekerk weer op te bouwen op precies dezelfde plek als de oude kerk, in plaats van de voorgevel te richten naar het dorpsplein en de hoofdweg, is een blijk van trouw aan de eeuwenoude bouwkundige opzet van het complex, waarbij ook de toren in het geheel werd opgenomen. Ondanks alle veranderingen blijft die het 'identiteitsteken' van de abdij en het dorp. Wij zullen zien dat de tweede verbouwfase in het laatste kwart van de negentiende eeuw enige afstand nam die bouwkundige eenheid door het bouwgeheel te verdichten en andere stijlen te gebruiken. De spectaculairste ingreep was zonder meer de reconstructie van de huiskapel in neogotische stijl.

Analyse en waardebeoordeling Monumentenzorg Stad Gent

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	1079 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	1713,94 m ²
Oppervlakte kerk m ²	979 m ²
Coördinaten	+51° 3' 0.53", +3° 39' 48.50"
Sanitair	ja
Kichenette	neen

Toegankelijkheid andersvaliden
Verwarming

geen hellend vlak aanwezig
ja

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context: ligt aan beboomd dorpsplein

Aard: dorp

Locatie: alleenstaand

Oriëntatie: oost-west georiënteerd

Staat kerkhof: geen kerkhof aanwezig

Bodemarchief: niet gekend

Bijhorend: Sint-Gerulfusabdij

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	Gewestplan/ woongebied/ perifeer dorp en abdij
Afwijkingsmogelijkheden	
Uitbreidingsmogelijkheden	
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	
openbaar vervoer	ja
Parking [bevraging CRKC]	ja
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	stad Gent
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	neen
Winter kapel [bevraging CRKC]	ja

3/ BOUWFYSISCH TOESTAND

Het gebouw is algemeen in goed staat. Enkele onderhouds- en herstellingen zijn noodzakelijk. Om toekomstige inspecties en plaatselijke herstellingen te kunnen uitvoeren is het van belang de toegankelijkheid van de daken verbeteren door het aanbrengen van ladderhaken.

Inspecties Monumentenwacht

40706/2019/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE

INVESTERINGEN

Opgegeven door de kerkfabriek

- Binnenschilderwerken
- Onderhouds- en herstellingswerken aan het dak en de goten

Gebruik

Accent op een OPEN KERK met de klemtoon op de eredienst met een wekelijkse kerkdienst

Functie

Blijft gewijd, dus beschikbaar voor huwelijken, begravenissen, kerkdiensten.

Toekomstige invulling**a. Eredienst:**

Blijft gewijd, dus beschikbaar voor huwelijken, begravenissen, kerkdiensten

b. Valorisatie :

Valorisatie van het kerkgebouw in de toekomst blijft behouden. Omwille van goede akoestiek wordt de kerk vaak gebruikt door muziekgezelschappen en koren. Elk jaar komen er daarom meer koren en muzikanten af om er gebruik van te maken.

Kerk vrij toegankelijk elke dag van het jaar voor gebed, stilte en bezinning

Het orgel is van goede kwaliteit en wordt evenzeer gebruikt voor concerten. Soms een tijdelijke tentoonstelling (cfr. Kerststallen)

De eredienst heeft steeds voorrang.

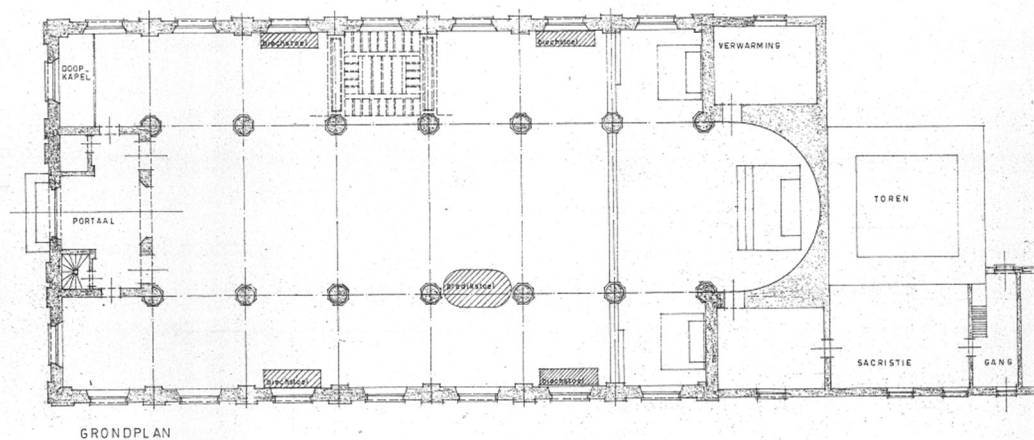
Zoveel als mogelijk en in de mate het past in het liturgisch kalender.

c. Medegebruik

Niet van toepassing

d. Nevenbestemming :

Niet van toepassing

18. Sint-Simon en Judas

Sint-Simon en Judas (www.stamgent.be)

Inplantingsplan kerk (www.geo.onroerendergoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Sint-Simon en Judas
Locatie	Gentbruggeplein (Gentbrugge, Gent)
Parochie	Sint-Simon en Judas Behorend tot Parochie Heilige Franciscus van Assisi (Gent-Oost)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Gent
Eigenaar	Kerkfabriek Sint-Simon en Judas
Bescherming	Vastgestelde Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Heilige Simon en Heilige Judas Thaddeus met kerkhof (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) Wetenschappelijke Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Heilige Simon en Heilige Judas Thaddeus met kerkhof (Bouwkundig element)

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Aard: nieuwbouw.

Stijl: neogotisch.

Datering:

Begindatum: 1868.

Einddatum: 1872.

Architectuurtype: basiliek zonder transept.

Torentype: geveltoren.

Type: driebeukige kerk van zeven traveeën met koor van twee traveeën en driezijdige sluiting, uitgebouwde vierkante westtoren geflankeerd door twee slanke achtzijdige traptorens.

Structuur: kruisriboverwelling.

Materiaal: baksteen en natuursteen.

De kerk werd ingewijd door bisschop Hendrik-Frans Bracq. Ze verving in 1873 de ge-sloopte vroeggotische vijftiende-eeuwse kerk die iets noordelijker stond. Een groot kruis op het kerk-hof geeft de plek aan waar het altaar van deze verdwenen kerk stond. De doopvont van de huidige kerk komt uit de kerk van de 15de eeuw. De preek- en biechtstoel van de oude kerk staan nu in de iets verderop gelegen kerk van Sint-Antonius van Padua.

Interieur

Stijl: neogotisch.

Rijzig en volledig in neogotische stijl beschilderd kerkinterieur met kruisriboverwelling op zuilen met octogonale basis en bladkapitelen. Doopkapel afgesloten door smeedijzeren hek, werk van Isidoor Blancquart (1934). Het koor en de zijkapellen werden later beschilderd (op doek).

Analyse en waardebeoordeling Monumentenzorg Stad Gent

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	852,79 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	2344,56 m ²
Oppervlakte kerk m ²	792 m ²
Coördinaten	+51° 2' 33.11", +3° 44' 42.27"
Sanitair	neen
Kichenette	neen
Toegankelijkheid andersvaliden	geen hellend vlak aanwezig
Verwarming	ja

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context: met voorplein.

Aard: wijk.

Locatie: alleenstaand.

Oriëntatie: oost-west georiënteerd

Staat kerkhof: kerkhof aanwezig

Bodemarchief: niet gekend

Bijhorend: /

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	Gewestplan/ gebied voor gemeenschapsvoorziening
Afwijkingsmogelijkheden	
Uitbreidingsmogelijkheden	
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	Kerkhof
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	neen
openbaar vervoer	
Parking [bevraging CRKC]	ja
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	stad Gent
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	neen
Winter kapel [bevraging CRKC]	neen

3/ BOUWFYSISCHE TOESTAND

Het gebouw wordt goed onderhouden en de opmerkingen van monumentenwacht worden zoveel mogelijk opgevolgd.

Bouwfysisch dient de volgende jaren aandacht te worden besteed aan de natuurleien die op vele plaatsen verweerd en bros geworden zijn. Op termijn vernieuwen is aangewezen. Ook dient de nodige aandacht aan de staat van het zink van de goten worden besteed. Ook hier is vernieuwing aangewezen, bij voorkeur op korte termijn.

Vooraf door vroegere lekken in de goten en het dak is de binnenafwerking van kerk op veel plaatsen beschadigd.

Inspecties Monumentenwacht

41130/2022/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE
41130/2022/B1 BOUWKUNDIGE INSPECTIE / detailinspectie glas-in-lood

INVESTERINGEN

Opgegeven door de kerkfabriek

- Vernieuwing dakbedekking schip van de kerk, de twee zijbeuken, de twee sacristieën, de twee kleine, aan de toren aangebouwde, zijtorentjes
- Vernieuwing alle zink- en loodwerk
- Schilderen buitenschrijnwerk
- Noodzakelijke werken aan de bliksembeveiliging
- Herstelling bezet- & schilderwerk binnen in de kerk als gevolg van waterinsijpeling

4/ GEBRUIK

Opgegeven door de kerkfabriek

Gebruik

Eredienst - stilteruimte

Valorisatie

Evacuatiezone voor nabijgelegen kleuter- en lagere school

Evacuatiezone bij openlucht-buurtwerking op Gentbruggeplein

Functie

Gebouw voor de eredienst

Toekomstige invulling

a. Eredienst

Zondagsmissen, gebedsdiensten, uitvaartdiensten, huwelijksvieringen, doopvieringen, schoolvieringen

b. Valorisatie

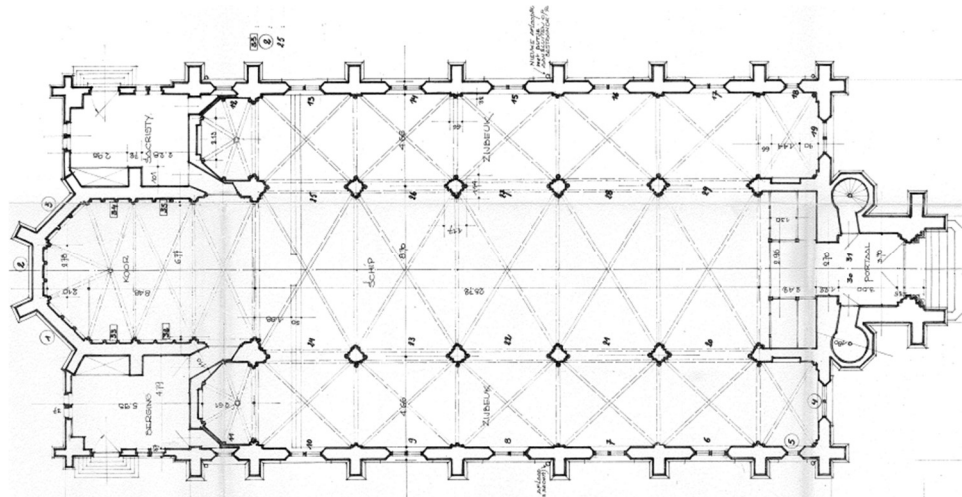
Orgelconcerten, concerten door zangkoren, concerten koninklijke harmonie De Neerschelde, voordrachten

c. Medegebruik

Niet van toepassing

d. Nevenbestemming

Niet van toepassing

19. Sint-Livinus

Sint-Livinus (www.stamgent.be)Inplantingsplan kerk (www.geo.onroendergoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Sint-Livinus
Locatie	Ledebergplein (Ledeberg, Gent)
Parochie	Sint-Livinus Behorend tot Parochie Heilige Franciscus van Assisi (Gent-Oost)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Gent
Eigenaar	Kerkfabriek Sint-Livinus
Bescherming	Vastgestelde Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Lieven (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) Wetenschappelijke Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Lieven (Bouwkundig element)

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Aard: nieuwbouw.

Stijl: neogotisch.

Datering: 1869-1872.

Begindatum: 16 augustus 1869 (eerstesteenlegging).

Einddatum: 28 april 1872 (inzegening).

Architectuurtype: basiliek met transept.

Torentype: geveltoren.

Type: driebeukige kerk van vijf traveeën, met uitspringend transept van twee traveeën.

Structuur: kruisriboverwelling.

Materiaal: baksteen en natuursteen.

Oorlog: 1940 kerk geraakt door schrapnel, schade hersteld in 1941. Aanzienlijke schade in 1944 bij het opblazen van de Sint-Lievensbrug en beschieting. Steunberen rechts van de voorgevel van de toren en vlak op de grootste venstervoorgevel: monelen volledig uitgerukt. Het orgel werd verwoest. Herstellingen werden uitgevoerd in 1945-1946. De klok werd opgeëist in 1943, in 1948 werd een nieuwe klok aangekocht.

Analyse en waardebeoordeling Monumentenzorg Stad Gent

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	1648,14 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	4860,45 m ²
Oppervlakte kerk m ²	1550 m ²
Coördinaten	+51° 2' 14.07", +3° 44' 34.05"
Sanitair	ja
Kichenette	neen
Toegankelijkheid andersvaliden	geen hellend vlak aanwezig
Verwarming	ja

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context: centraal aan het marktplein.

Aard: stad.

Locatie: alleenstaand.

Oriëntatie: oost-west georiënteerd

Staat kerkhof: geen kerkhof aanwezig

Bodemarchief: niet gekend

Bijhorend: pastorie

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	Gewestplan/ woongebied/ stadsgordel
Afwijkingsmogelijkheden	
Uitbreidingsmogelijkheden	
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	neen
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	
openbaar vervoer	ja
Parking [bevraging CRKC]	ja
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	stad Gent
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	neen
Winter kapel [bevraging CRKC]	ja

3/ BOUWFYSISCHE TOESTAND

Het gebouw is algemeen in goed staat. Enkele onderhouds- en herstellingen zijn noodzakelijk. Om toekomstige inspecties en plaatselijke herstellingen te kunnen uitvoeren is het van belang de toegankelijkheid van de daken verbeteren door het aanbrengen van ladderhaken.

Inspecties Monumentenwacht

40157/2015/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE

INVESTERINGEN

Opgegeven door de kerkfabriek

- Vernieuwen elektrische installatie
- Plaatselijke herstellingswerken

4/ GEBRUIK

Opgegeven door de kerkfabriek

Gebruik

Eucharistievieringen in het weekend. Uitvaarten, huwelijken, catechese en doopsels.
Open kerk voor gebed

Functie

Parochiekerk

Toekomstige invulling

a. Eredienst

Gelegenheidsvieringen, liturgische diensten bij doopsel, huwelijken en uitvaart

b. Valorisatie

Open kerk voor gebed en bezinning

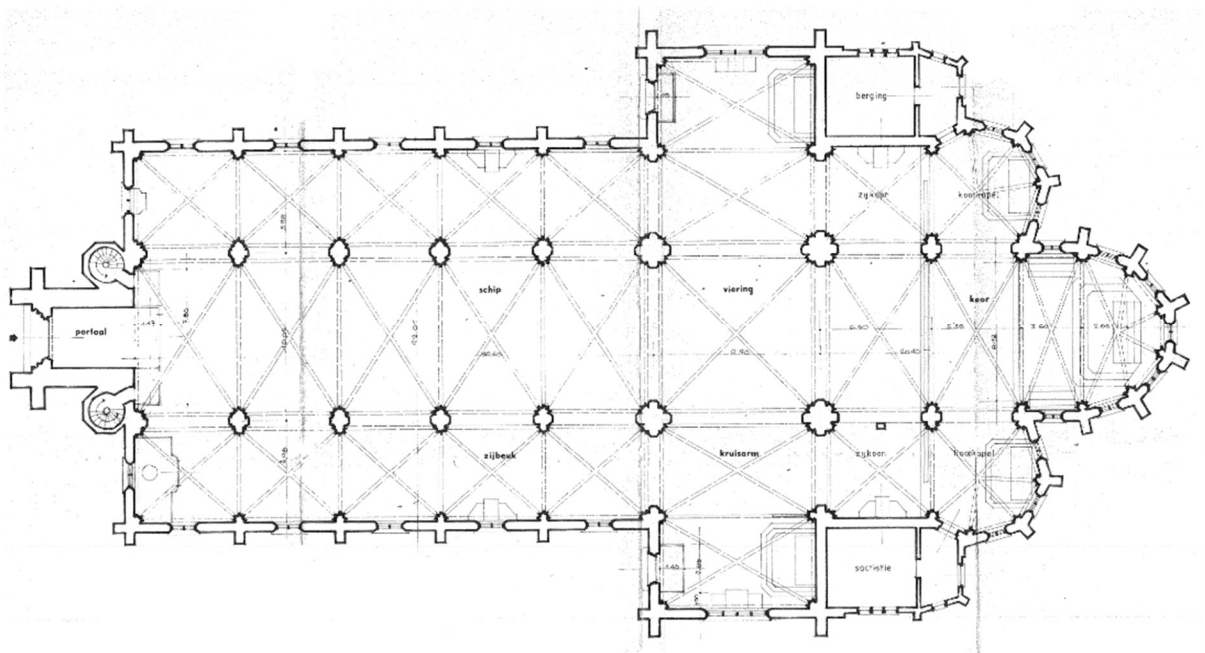
c. Medegebruik

Religieuze vieringen voor de geloofsgemeenschap

Af en toe concerten

d. Nevenbestemming

Niet van toepassing

20. Sint-Bavo

Sint-Bavo (www.stamgent.be)

Inplantingsplan kerk (www.geo.onroenderfgoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Sint-Bavo
Locatie	Mendonkdorp (Mendonk, Gent)
Parochie	Sint-Bavo Behorend tot Parochie Heilige Bavo (Gent Kannalzone,Lochristi, Wachtebeke)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Lokeren
Eigenaar	Kerkfabriek Sint-Bavo
Bescherming	Vastgestelde Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Bavo met kerkhof (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) • Prehistorisch sitecomplex in alluviale context van de depressie van de Moervaart (Vastgestelde archeologische zone) Wetenschappelijke Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Bavo met kerkhof (Bouwkundig element) • Prehistorisch sitecomplex in alluviale context van de depressie van de Moervaart (Archeologisch geheel)

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Aard: op een historische kerksite

Stijl: neoromaans

Datering: 1868

Architectuurtype: eenbeukige kerk

Torentype:

De kerk heeft een zuidelijke geveltoren met rondboogvormige galmgaten en uurwerk, afgedekt met leien naaldspits.

Zuidgevel met rondboogportaal en erboven rondboogvenster geflankeerd door zuiltjes. De zijbeuken worden geritmeerd door steunberen waartussen rondboogvensters. De kerk heeft een koor van één travee met ronde absis. Het koor wordt aan weerszijden in de oksel geflankeerd door rechthoekige gebouwtjes met een tweelicht en ingebouwde grafstenen.

Materiaal: baksteen en zandsteen

Oorlog:

De kerk werd op 12 september 1944 door de terugtrekkende Duitsers in brand geschoten. Alleen het hoogkoor en de twee sacristieën bleven gespaard. Het interieur kon grotendeels uit de brand gesleept worden.

Analyse en waardebeoordeling Monumentenzorg Stad Gent

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	368,75 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	2147,47 m ²
Oppervlakte kerk m ²	300 m ²
Coördinaten	+51° 8' 49.52", +3° 49' 17.22"
Sanitair	ja
Kichenette	neen
Toegankelijkheid andersvaliden	geen hellend vlak aanwezig
Verwarming	ja

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context: landelijk gelegen

Aard: dorpskerk

Locatie: alleenstaand

Oriëntatie: niet georiënteerd (het koor ligt in het noorden, de toegang in het zuiden)

Staat kerkhof: kerkhof rond de kerk, voorheen ommuurd, nu omhaagd

Bodemarchief: geen

Bijhorend: /

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	Gewestplan/woongebied met landelijk karakter/ dorp
Afwijkingsmogelijkheden	
Uitbreidingsmogelijkheden	
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	Kerkhof (klein)
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	
openbaar vervoer	neen
Parking [bevraging CRKC]	neen
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	neen
Winter kapel [bevraging CRKC]	neen

3/ BOUWFYSISCH TOESTAND

Algemeen is het kerkgebouw in goede staat. Plaatselijk zijn enkele onderhouds- en herstellingswerken uit te voeren.

Inspecties Monumentenwacht

40846/2022/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE

INVESTERINGEN

Opgegeven door de kerkfabriek

- Plaatselijke onderhouds- en herstellingswerken

4/ GEBRUIK

Opgegeven door de kerkfabriek

Gebruik

eredienst, open voor privaat gebed, occasioneel gebruikt voor concert en tentoonstelling

Functie

kerkgebouw voor liturgische vieringen van de Bavoparochie

Toekomstige invulling

a. Eredienst

Wekelijkse eucharistievieringen of gebedsdiensten
Andere vieringen: doopsels, huwelijken en uitvaarten

b. Valorisatie

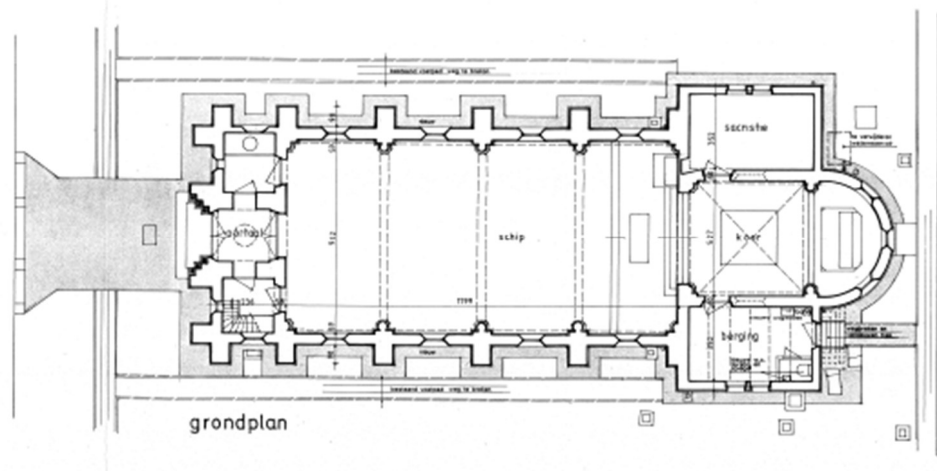
De kerk is alle dagen open voor privaat gebed
Occasioneel gebruik voor concert, tentoonstelling, voordracht,..

c. Medegebruik

Niet van toepassing

d. Nevenbestemming

Niet van toepassing

21. Sint-Eligius

Sint-Eligius (www.stamgent.be)

Inplantingsplan kerk (www.geo.onroendergoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Sint-Eligius
Locatie	Keiberg (Gentbrugge, Gent)
Parochie	Sint-Eligius Behorend tot Parochie Heilige Franciscus van Assisi (Gent-Oost)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Gent
Eigenaar	Kerkfabriek Sint-Eligius
Bescherming	Vastgestelde Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Eligius en pastorie met tuin (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) Wetenschappelijke Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Eligius en pastorie met tuin (Landschappelijk / bouwkundig element)

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Aard: nieuwbouw.

Stijl: neogotisch.

Datering: 1884.

Architectuurtype: basiliek met niet uitspringend transept.

Torentype: okseltoren.

Type: Schip van vier traveeën met niet uitspringend transept en vlak afgesloten koor, onder zadeldak (leien), vroeger ter hoogte van het koor voorzien van slanke dakruiter.

In 1937 toevoeging van zij- (zuiden) en voorportaal, zeszijdige doopkapel met plat dak tegen de eerste travee van linkerzijbeuk en achthoekige klokkentoren van vijf geledingen met korte roodkoperen spits, in de linkeroksel van koor en transept.

Structuur: houten tongewelf.

Materiaal: baksteen en arduin.

Oorlog: geen schade.

Herbestemming: niet van toepassing.

Staat: rapport Monumentenwacht.

Historiek:

Sint-Eligius werd een zelfstandige parochie in 1892. De kerk en de pastorie werden geschonken door de pastoor van de Heilige Simon en Judas Thaddeuskerk.

In 1892, bij de aanstelling van de eerste pastoor, was de linkerbeuk afgesloten door een gemetste muur, opgetrokken tussen de pilaren. De linkerbeuk deed dienst als school nadat de school die pastoor Bouckaert had opgericht in de Sint-Genoisstraat was opgeëist voor het inrichten van officieel onderwijs.

In 1938 werd de toren gebouwd met uurwerkplaten langs de vier zijden. Het voorportaal, de doopkapel en de materiaalsacristie werden bijgebouwd. De ingang langs de rechterbeuk werd herbouwd. Door de slechte kwaliteit van de ondergrond moesten eerst 'Franki'-palen in de grond geslagen worden.

In 1975-1977 werden grote herstellingswerken aangevat. In 1976 werd de kerk herschilderd.

Analyse en waardebeoordeling Monumentenzorg Stad Gent

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	777,36 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	3164,44 m ²
Oppervlakte kerk m ²	733 m ²
Coördinaten	+51° 1' 55.14", +3° 45' 47.33"

Sanitair	ja
Kichenette	neen
Toegankelijkheid andersvaliden	ja
Verwarming	ja

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context: Centraal op een plein

Aard: wijk

Locatie: alleenstaand

Oriëntatie: niet georiënteerd (het koor ligt in het zuiden, de toegang in het noorden)

Staat kerkhof: geen kerkhof aanwezig

Bodemarchief: niet gekend

Bijhorend: parochiaal centrum

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	Gewestplan/ woongebied/ stadsrand
Afwijkingsmogelijkheden	
Uitbreidingsmogelijkheden	
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	neen
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	
openbaar vervoer	ja
Parking [bevraging CRKC]	ja
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	stad Gent
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	neen
Winter kapel [bevraging CRKC]	ja

3/ BOUWFYSISCHE TOESTAND

Met uitzondering van de toren is de kerk in een goede staat van onderhoud. Het torendak is aan grondig herstel of vernieuwing toe. De leien daken zijn in prima staat. Plaatselijk zijn onderhouds- en herstellingswerken nodig. .

Inspecties Monumentenwacht

42310/2023/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE

INVESTERINGEN

Opgegeven door de kerkfabriek

- Restauratie dak toren (fase II)
- Behandelen zwamaantasting en plaatselijke herstellingswerken

Gebruik

Eucharistievieringen op zon- en hoogdagen. Uitvaarten en doopsels. Catechesevorming voor nabij gelegen scholen.

Functie

Parochiekerk

Toekomstige invulling

a. Eredienst

Zondagsvieringen, liturgische diensten bij doopsel, huwelijken en uitvaart. Gelegenheidsvieringen

b. Valorisatie

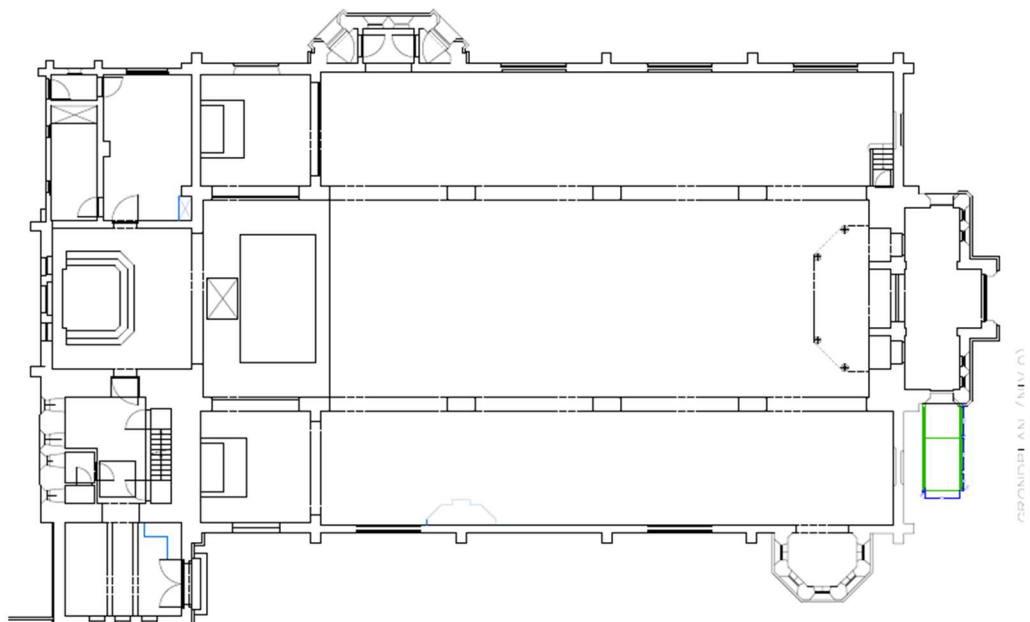
Religieuze vieringen voor de geloofsgemeenschap
Af en toe concerten

c. Medegebruik

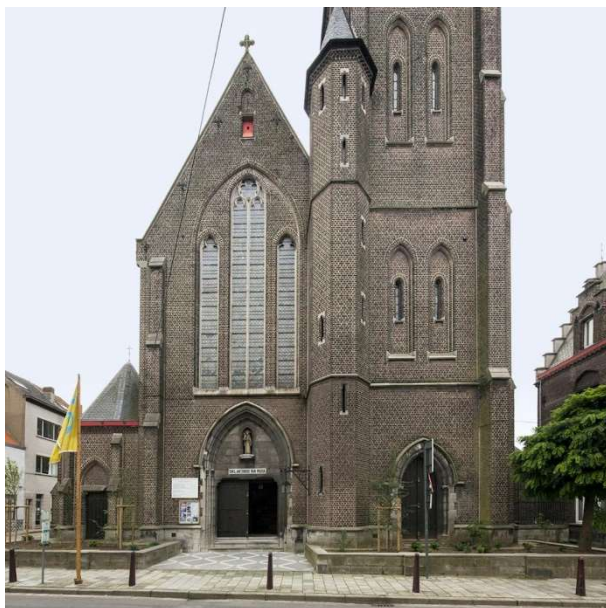
Niet van toepassing

d. Nevenbestemming

niet van toepassing

22. Sint-Antonius van Padua

Sint-Antonius van Padua (www.stamgent.be)Inplantingsplan kerk (www.geo.onroerendergoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Sint-Antonius van Padua
Locatie	Forelstraat (Gent)
Parochie	Sint-Antonius van Padua Behorend tot Parochie Heilige Johannes de Doper (Gent-Centrum)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Gent
Eigenaar	Kerkfabriek Sint-Antonius van Padua
Bescherming	Vastgestelde Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Antonius van Padua (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) Wetenschappelijke Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Antonius van Padua (Bouwkundig element)

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Aard: nieuwbouw.

Stijl: neogotisch.

Datering:

Begindatum: 3 april 1898 (eerstesteenlegging).

Einddatum: 1900.

Architectuurtype: basiliek met transept.

Torentype: geveltoren.

Type: Driebeukige basilicale kerk met schip van vijf traveeën. Zijbeuken van vier traveeën, niet uitspringend transept en koor met drie rechte traveeën en vijfzijdige koorluiting.

Structuur: Asymmetrische voorbouw: v.r.n.l. zware vierkante toren met winterkapel en octogonale traptoren op linkerhoek, middenpartij met hoofdportaal en links lage polygonale doopkapel. Scheibogen op arduinen zuilen met krulkoolbladkapiteel. Spitse tongewelven met houten bebording.

Materiaal: baksteen en natuursteen.

Voor de in 1896 nieuw opgerichte St.-Antonius van Paduaparochie werd in 1898 begonnen met de bouw van de gelijknamige kerk naar ontwerp van architect H. Geirnaert. De eerstesteenlegging vond plaats bij een meter hoogte in 1899, voltooid in 1900 en ingewijd op 25 juli 1901. Eenvoudig neogotisch bakstenen gebouw met natuurstenen plint, venstertraceringen en portalen. Driebeukige basilicale kerk met schip van vijf traveeën, zijbeuken van vier traveeën, niet-uitspringend transept en koor met drie rechte traveeën en vijfzijdige koorluiting.

De voorbouw is asymmetrisch, de zware vierkante toren, de winterkapel en de octogonale traptoren bevinden zich op de rechterhoek. Links ligt een lage polygonale doopkapel. Het hoofdportaal bevindt zich in de middenpartij. De kerk is opgebouwd uit spitse tongewelven met houten bebording.

Het interieur is sober en gewit.

De kerk werd pas geschilderd in 1908, de schilderwerken werden opgevat als voorbereiding voor latere schilderwerken, er werd enkel een grondlaag gelegd: olieverf in het koor en de kruisbeuk, waterverf elders. In 1935 werden de schilderwerken in de kerk voltooid naar een tekening van Rene De Cramer.

De structuur van de kerk van Sint-Antonius van Padua bestaat uit scheibogen op arduinen zuilen met krulkoolbladkapiteel.

De kerk is niet beschermd, de pastorie met tuin, gelegen naast de kerk, is wel als monument beschermd.

Analyse en waardebeoordeling Monumentenzorg Stad Gent

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	1040,24 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	2870,96 m ²
Oppervlakte kerk m ²	1017 m ²
Coördinaten	+51° 2' 53.25", +3° 44' 32.20"
Sanitair	ja
Kichenette	ja
Toegankelijkheid andersvaliden	neen
Verwarming	ja

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context: in een stadsuitbreiding

Aard: wijk

Locatie: alleenstaand

Oriëntatie: zuidoostelijk georiënteerd

Staat kerkhof: geen kerkhof aanwezig

Bodemarchief: niet gekend

Bijhorend: pastorie, twee klaslokalen, lokaal van de werkmanskring.

Pastorie. Neogotisch hoekhuis van het dubbelhuistype, met vier traveeën en twee bouwlagen, onder twee snijdende zadeldaken (leien), vlg. archiefstukken van 1898. Natuurstenen plint, aan de voorgevelzijde met geprofileerde afschuining. Baksteenbouw met contrasterende horizontale muurbanden en sierankers. Voorgevel vertoont linkerrisaliet van drie traveeën onder trapgeveltop eindigend op een overhoeks topstuk met smeedijzeren bekroning. Rechtervenstertravee. met getrapte dakkapel. Rechthoekige muuropeningen ingeschreven in tudorboogvormige muurvelden. Linkerzijgevel van twee traveeën met twee getrapte dakvensters boven daklijst belijnd door rechte muizetand. Hoeknis ter hoogte van de tweede bouwlaag waarin natuurstenen beeld van O.-L.-Vrouw met Kind op dito console en onder een baldakijn. Rest van tegen de zijgevel gemetste natuurstenen hekpijler en lage muur van dezelfde natuurstenen blokken van de voortuin van de aanpalende kerk. (SAG G12 1898 A 20).

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	BPA 126/ zone voor gemeenschapsvoorzieningen
Afwijkingsmogelijkheden	
Uitbreidingsmogelijkheden	
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	neen
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	
openbaar vervoer	ja
Parking [bevraging CRKC]	
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	ja
Winter kapel [bevraging CRKC]	neen

3/ BOUWFYSISCHE TOESTAND

Het gebouw bevindt zich in een redelijke staat. Bepaalde elementen dienen hersteld te worden, waaronder muurankers, schouderstukken,... . De gehele dakbedekking is in redelijke staat. De risico's situeren zich voornamelijk ter hoogte van de aansluitingen. De oudere zinken goten zijn toe aan vernieuwing. Bepaalde bijgebouwen verdienen aandacht. De materialen van goten en afvoeren zijn einde levensduur. Er bestaat een reële kans op gevolgschade. Onderhoudsschilderwerk van de houten elementen is noodzakelijk.

Inspecties Monumentenwacht

41201/2022/WB BOUWKUNDIGE INSPECTIE / controle kruis – meting dekstenen

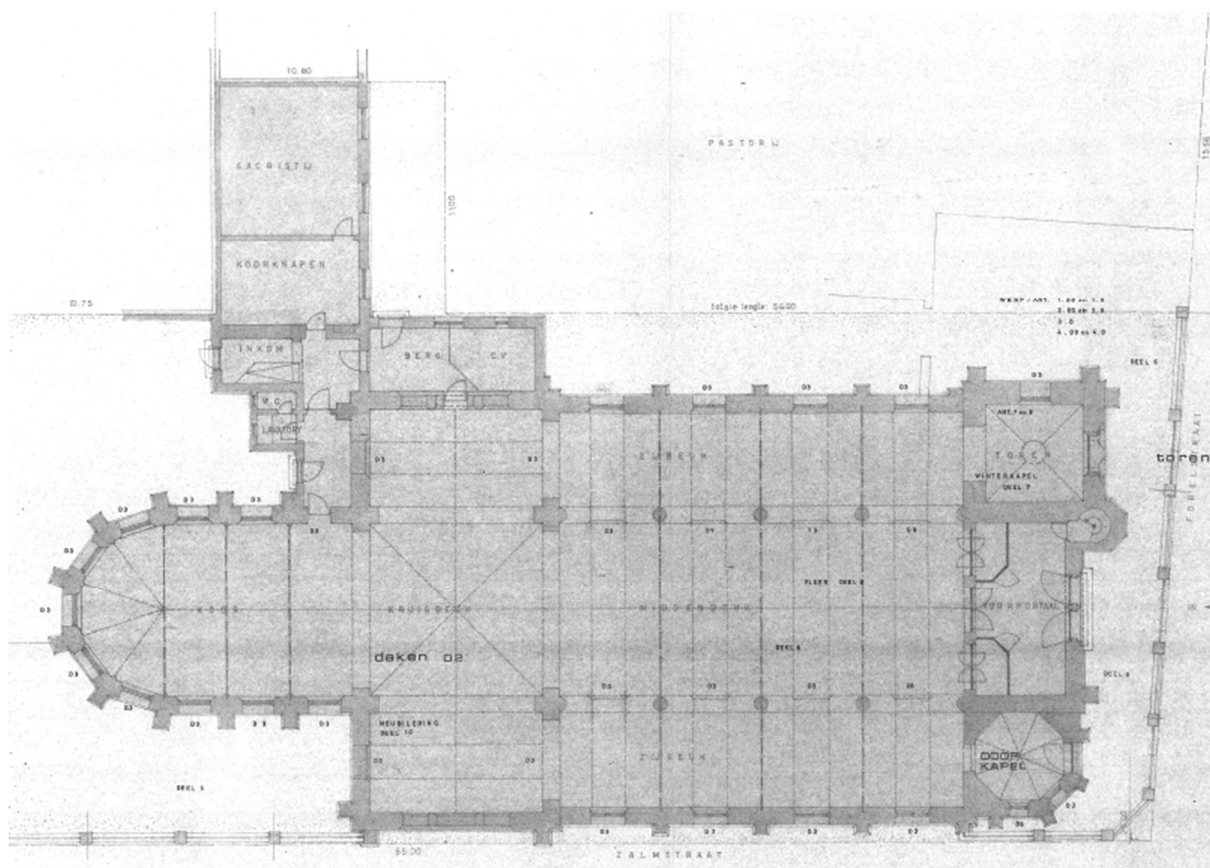
41201/2024/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE / kerk

41202/2024/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE / sacristie en bijgebouwen

INVESTERINGEN

Opgegeven door de kerkfabriek

- Ladderhaken kerk
- Afwerken Sint-Macharius kapel
- Plaatselijke onderhouds- en herstellingswerken

Gebruik

- de wekelijkse zondagsviering,

- de vieringen op de verplichte feestdagen en op de bijzondere dagen (o.a. Goede Week)
- gebruik voor speciale vieringen o.a. voor gedenkingen/ondersteuning bij ongeval; voor speciale feestdagen van een gemeenschap
- gebruik door de nabijgelegen school voor religieuze vieringen
- gebruik voor occasionele eredienst: uitvaart, huwelijk, doop
- gebruik voor eredienst-gerelateerde activiteiten zoals repetities van met de parochie verbonden koren
- de kerk dagelijks open voor persoonlijk gebed en devotionele praktijk.
- niet met de eredienst verbonden gebruik:- jaarlijks ter beschikking voor concerten; bezoeken van scholen ; lezingen

Vastgesteld dat door de sluiting van kerken in de omgeving het aantal bezoekers stijgt. Vooral jonge gezinnen met kinderen vinden de weg naar onze kerk.

Functie

Niet alleen voor de eredienst maar ook ter beschikking stellen voor lezingen, scholen, voordrachten en rondleidingen

Toekomstige invulling

Het kerkgebouw is alle dagen fysisch open.

Ijveren voor een kerk open in geloof, in toegankelijkheid , voor een gesprek, voor bezinning, voor een eenvoudig bezoek, voor verschillende culturen, voor alle mensen van welke origine ook

a. Eredienst:

Verderzetting van het huidig gebruik in verband met de eredienst en uitbreiding met geloofsgemeenschappen met een andere taal

b. Valorisatie

Occasioneel ter beschikking stellen voor lezingen, voordrachten en rondleidingen (in het bijzonder voor scholen en/of andere organisaties).

Vergaderingen, recepties, tentoonstellingen en concerten wegens beschikbare infrastructuur

c. Medegebruik

Ijveren voor uitbreiding met andere anderstalige geloofsgemeenschappen

d. Nevenbestemming

- **in de tijd:** Verschillende koren maken gebruik van het kerkgebouw voor repetities en/of uitvoeringen.

Lezingen worden er ingericht

- **in de ruimte:** tijdens en na diensten bijeenkomsten met gebed en besprekingen in de sacristie

Sacristie die ook dienst doet in de winter als winterkapel.

Ruimte boven de sacristie is een polyvalente ruimte geschikt voor vergaderingen of recepties

23. Sint-Vincentius à Paulo

Sint-Vincentius à Paulo (www.stamgent.be)Inplantingsplan kerk (www.geo.onroendergoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Sint-Vincentius à Paulo
Locatie	Maïsstraat (Gent)
Parochie	Sint-Vincentius à Paulo Behorend tot Parochie Heilige Johannes de Doper (Gent-Centrum)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Gent
Eigenaar	Kerkfabriek Sint-Vincentius à Paulo
Bescherming	Vastgestelde Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Vincentius à Paulo (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) Wetenschappelijke Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Vincentius à Paulo (Bouwkundig element)

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Aard: nieuwbouw.

Stijl: neogotisch.

Datering:

Begindatum: plannen 1914.

Einddatum: ingewijd in 1925.

Architectuurtype: driebeukige basiliek.

Type: driebeukig schip van vijf traveeën, transept van één travee, koor met twee zijkoortjes in het verlengde van de zijbeuken en vijfzijdige absis.

Torentype: geveltoren.

Structuur: bakstenen kruisribgewelven.

Materiaal: baksteen en natuursteen.

Oorlog: Bij de gevechten rond het Van Beverenplein werd het oudste glasraam beschadigd.

Neogotische bakstenen kerk, bouwaanvraag van 1914 naar ontwerp van architect H. Geirnaert. Pas geopend in 1925.

Basilicale kerk met westertoren. Driebeukig schip van vijf traveeën, transept van één travee en koor met twee zijkoortjes in het verlengde van de zijbeuken en vijfzijdige absis. Noordelijke sacristie.

Binnenin schip overspannen met bakstenen kruisribgewelven. Beuken gescheiden door spitsboogvormige scheibogen op arduinen zuilen met krulkapiteel op achtkantige basis. Grotendeels neogotisch mobilair van beeldhouwer M. Vanden Eynden.

*Inventaris bouwkundig Erfgoed
Analyse en waardebeoordeling Monumentenzorg Stad Gent*

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	1157,65 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	6979,26 m ²
Oppervlakte kerk m ²	1122 m ²
Coördinaten	+51° 4' 7.32", +3° 42' 32.70"
Sanitair	ja
Kichenette	neen
Toegankelijkheid andersvaliden	hellend vlak aanwezig
Verwarming	ja

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context: stadsuitbreiding

Aard: wijk

Locatie: deel van en complex

Oriëntatie: zuidoostelijk georiënteerd

Staat kerkhof: geen kerkhof aanwezig

Bodemarchief: niet gekend

Bijhorend: school en pastorie

De kerk van Sint-Vincentius à Paulo is een parochiekerk in een stadsuitbreiding. Er stond een kerk verder in de Maisstraat ter hoogte van waar nu de watertoren staat (oudste vermelding van de kerk in 1185).

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	Gewestplan
Afwijkingsmogelijkheden	Woongebied
Uitbreidingsmogelijkheden	
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	neen
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	
openbaar vervoer	
Parking [bevraging CRKC]	ja
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	stad Gent
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	neen
Winter kapel [bevraging CRKC]	ja

3/ BOUWFYSISCHE TOESTAND

Het gebouw bevindt zich in een goede toestand. In de kapconstructie werd zowel actieve als niet actieve aantasting vastgesteld door houtborende insecten.

Inspecties Monumentenwacht

41070/2022/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE

41070/2023/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE / kapconstructie en zolder

INVESTERINGEN

Opgegeven door de kerkfabriek

- Behandeling houtborende insecten
- Plaatselijke herstellingswerken

4/ GEBRUIK

Opgegeven door de kerkfabriek

Gebruik

Wekelijkse H. Mis + op feestdagen

Uitvaarten

-huwelijken

-doopsels

Functie

Eredienst

Toekomstige invulling

a. Eredienst

Wekelijkse H. Mis + op feestdagen

Uitvaarten

-huwelijken

-doopsels

b. Valorisatie

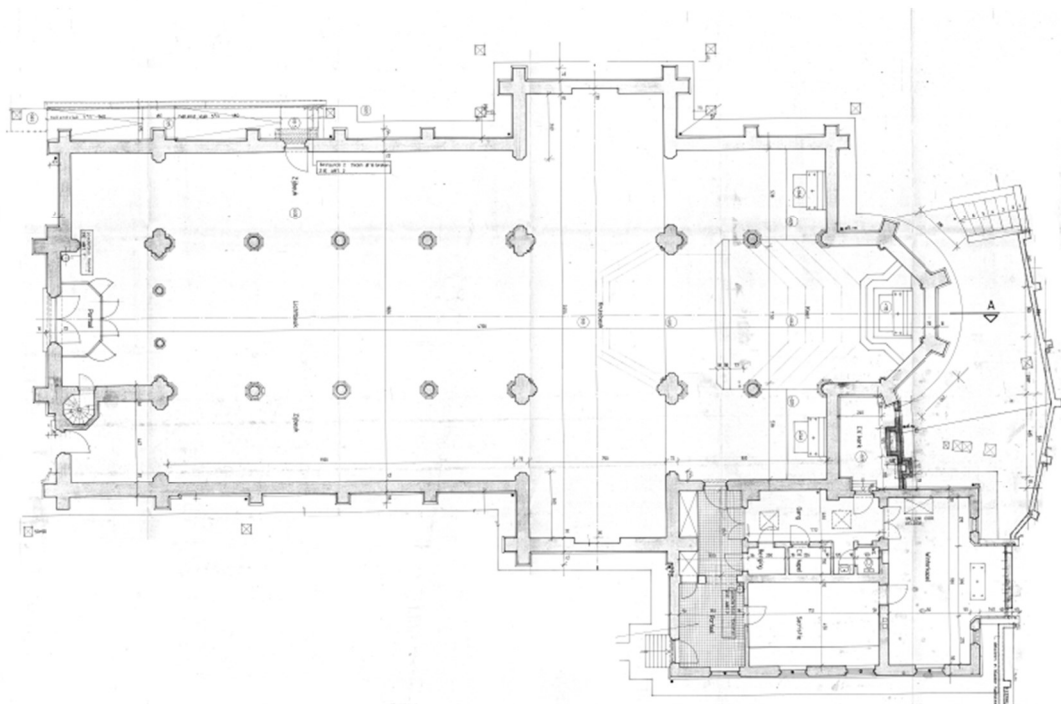
Stilte plek

c. Medegebruik

Niet van toepassing

d. Nevenbestemming

Niet van toepassing

KERKEN UIT HET INTERBELLUM

Sint-Paulus (24)

Onze-Lieve-Vrouw Oude Bareel (25)

Sint-Pieters-Buiten (26)

24. Sint-Paulus

Sint-Paulus (www.stamgent.be)Inplantingsplan kerk (www.geo.onroendergoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Sint-Paulus
Locatie	Smidsestraat (Gent)
Parochie	Sint-Paulus Behorend tot Parochie Heilige Johannes de Doper (Gent-Centrum)
Bisdom	Gent
Dekanaat	Gent
Eigenaar	Kerkfabriek Sint-Paulus
Bescherming	<p>Beschermd Onroerend Erfgoed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Paulus (Monument) <p>Vastgestelde Inventarissen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Paulus (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) <p>Unesco Werelderfgoed</p> <ul style="list-style-type: none"> • Belfort, lakenhal en Mammelokker: buffer (UNESCO werelderfgoed bufferzone) <p>Wetenschappelijke Inventarissen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Paulus (Bouwkundig element)

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Aard: nieuwbouw

Stijl: neoromaans

Datering: 1930-1931

Begindatum: 29 juni 1930 (eerste steenlegging)

Einddatum: 17 september 1931 (inwijding)

Architectuurtype: basilicale kruiskerk

Torentype: geveltoren

Type: driebeukige kerk met vier traveeën, twee zijkapellen, ronde koorafsluiting

Structuur: de kerk heeft kruisribgewelven

Materiaal zandsteen, natuursteen, marmer

Oorlog in 1943 werden twee klokken weggehaald en in Hamburg gesmolten. In 1944 werd ook een derde klok weggehaald.

Historiek:

De Sint-Pauluskerk vormt het centrum van de nieuwe Sint-Paulusparochie welke aan de rand van Gent werd opgericht in 1902. De bijzondere kerk opgetrokken in 1930 naar ontwerp van architect Valcke in de voor die periode ongebruikelijke neoromaanse stijl. Het interieur (biechtstoelen, hekkens in kunstsmeedwerk, altaren, communiebank, godslampen, tabernakels, Mariabeeld in de Mariakapel, ...) bestaat uit een mengvorm van neoromaanse stijl, Byzantijnse stijl, art deco en symbolisme en kwam volledig tot stand in de periode 1930-1936. De glasramen werden allen geleverd door het gerenommeerde atelier Ganton-Defoin.

De vroegste plannen voor een kerk in deze wijk dateren reeds van 1899. Pas na de oprichting van de parochie werd er echter beslist tot het optrekken van een houten noodkerk. Mgr. Stillemans gaf zijn goedkeuring reeds in 1903 maar pas in 1904 werd een geschikt terrein gevonden. Architect Valcke mag de kerk ontwerpen. Op 19 maart 1905 werd de noodkerk ingewijd.

Op hetzelfde ogenblik wordt het dossier opgestart voor de bouw van een stenen kerk. Architect Valcke mag ook deze ontwerpen. Reeds in 1906 zijn er plannen voor de stenen kerk. De Eerste Wereldoorlog komt echter roet in het eten gooien. In 1914 komen de reeds ver gevorderde plannen en de zoektocht naar een locatie bruusk aan hun einde.

In november 1927 blijken de "Dames van het Christelijk Onderwijs" bereid een terrein af te staan voor de oprichting van een kerk. Het terrein lag naast hun school en tuin. Architect Valcke begint meteen aan een nieuw ontwerp dat echter door de provincie afgekeurd wordt. Men raadt zelfs af om een bestek te laten opmaken. Het ontwerp diende op vraag van de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen aangepast te worden: voorste pijlers van de toren verzwaren, muren verzwaren, één verdiep van de toren weglaten, een steviger indruk geven aan het gebouw. De Koninklijke Commissie geeft op 28 januari 1930 zijn goedkeuring aan het ontwerpen van een parochiekerk in neoromaanse stijl.

Op 1 april 1930 wordt aan de bouw begonnen. De aannemer was Florimond Bruxelman uit Ledeberg. Op 29 juni 1930 legt Mgr. Coppieters officieel de eerste steen.

Eind 1930 worden er adviezen ingewonnen voor de plaatsing van glasramen, meubilair en elektriciteit. Pas in 1932 schijnt men tevreden te zijn met zowel het meubilair als de glasramen ook al werden de kanttekeningen van de KCML over het meubilair bij de uitvoering niet gevolgd. In 1935 worden door de heer L. Speiser, leraar aan de Sint-Lucasschool, ontwerpen opgemaakt voor een preekstoel. Nog hetzelfde jaar ontvangt de kerkraad de goedkeuring om de bestelling te plaatsen. Het daaropvolgende jaar tot slot wordt een nieuwe reeks van glasramen geplaatst in de kruisbeuk. De ramen werden echter geplaatst zonder de voorafgaandelijke goedkeuring van de Koninklijke Commissie van Monumenten en Landschappen. Zij zijn uitermate teleurgesteld in de minderwaardige kwaliteit van glasramen, het atelier Ganton-Defoin onwaardig. De Koninklijke Commissie protesteert als gevolg hiervan bij Mgr. Coppieters, Bisschop van Gent.

Beschrijving

De kerk is van het basilicale type en telt drie beuken met evenveel apsiden en een slechts beperkt uitspringend transept. Achteraan in de kerk zijn er twee kleine halfronde kapellen: de grafkapel en de doopkapel. Tussen de toren en de grafkapel geeft een spiltrap toegang tot het doksaal, de toren en de zolder. Aansluitend aan de rechterkant van de kerk bevindt zich de sacristie. De kerk is naar verhouding, afwerking, volumespel en decoratie neoromaans. Het gebouw geeft de indruk volledig uit Gobertangesteen opgetrokken te zijn doch de kern is uit baksteen en het interieur volledig gecementeerd. Het cement werd in vlakken ter grootte van een steen aangebracht. De zo ontstane voegen werden vervolgens opgevoegd. De gebruikte kolommen bestaan uit Laryssteen. De daken zijn uitgevoerd in Franse rode gebakken pannen. Opvallend en vernieuwend is de uitspringende klokkentoren. Deze wordt gekenmerkt door een opengewerkte gelijkvloerse verdieping zodat auto's onder de toren konden stoppen om gelovigen droog de kerk te laten betreden.

De dakconstructie werd opgetrokken uit betonnen spanten. Het is een techniek die reeds goed bekend was doch voor kerken beperkt werd toegepast. Men gebruikte spanten die gebaseerd waren op de traditionele houten spanten.

Interieur

De kerk werd zeer sober ingericht in neoromaanse / Byzantijnse stijl. Door de strakke vormgeving sluit de interieuraankleding dicht aan bij de art deco en het symbolisme. De vloeren werden gerecupereerd uit het afgebroken Sint-Pietershospitaal van Brussel. De glasramen behoorden tot het oorspronkelijke concept van de kerk. De ramen in het schip dienden helder te zijn zodat licht overvloedig de kerk kan binnenstromen. De ramen in zijbeuken, absiden, transept en kapellen zijn allen gevuld met gebrandschilderd glas. Het glas werd vervaardigd in het atelier van Camille Ganton-Defoin.

Analyse en waardebeoordeling Monumentenzorg Stad Gent

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	1153,68 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	3772,01 m ²
Oppervlakte kerk m ²	1216 m ²
Coördinaten	+51° 2' 21.66", +3° 42' 47.0095"
Sanitair	ja
Kichenette	neen
Toegankelijkheid andersvaliden	neen
Verwarming	ja

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context: stationsbuurt

Aard: stad

Locatie: alleenstaand

Oriëntatie: niet geïoriënteerd

Staat kerkhof: geen kerkhof aanwezig

Bodemarchief: niet gekend

Bijhorend: /

Historische context:

Het Sint-Pietersdorp, waartoe de gebieden van de huidige Sint-Paulusparochie behoren, was eigendom van de Abdij van Sint-Pieters. Tot 1795 bleef het een zelfstandige entiteit. Men sprak van "Sente Pieters nevens Gend". De Ketelvest en Ketelpoort waren de grens tussen het dorp en de Stad. Als gevolg van de Franse overheersing werd het dorp in 1795 bij de stad gevoegd.

Vanaf het midden van de 19de eeuw barst Gent uit zijn voegen. Nieuwe wijken zijn nodig en het land buiten de eeuwenoude stadsgrenzen wordt aangesneden. Als gevolg van deze ontwikkeling scheuren zich drie parochies af: proosdij Sint-Pieters-Buiten (1856), Sint-Coleta (1894) en Sint-Paulus (1902). De Sint-Paulusparochie bedient de nieuwe exclusieve stationsbuurt welke ontstond langs de Kortrijkse Steenweg, het Citadelpark en het Sint-Pietersstation.

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	Gewestplan/ Woongebied cult./hist./esth. waarde
Afwijkingsmogelijkheden	
Uitbreidingsmogelijkheden	
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	neen
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	
openbaar vervoer	
Parking [bevraging CRKC]	beperkt
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	
Winter kapel [bevraging CRKC]	neen

3/ BOUWFYSISCH TOESTAND

Algemeen is het kerkgebouw in goede staat. Plaatselijk zijn enkele onderhouds- en herstellingswerken uit te voeren.

Inspecties Monumentenwacht

41661/2022/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE

- Plaatselijke onderhouds- en herstellingswerken

4/ GEBRUIK

Opgegeven door de kerkfabriek

Gebruik

Momenteel gaan er eucharistievieringen door: - elke donderdagavond om 18u00; - elke zondagochtend om 10u30. Dit laatste: tenzij er een verenigde eucharistie doorgaat voor de gehele parochie

Functie

Het kerkgebouw wordt tijdens de dag, buiten de erediensten, opengesteld, en zodoende gevaloriseerd
-als bezinningsruimte en
- als toeristisch ontsloten monument.

Op vraag (occasioneel) wordt de kerk 's avonds ter beschikking gesteld voor concerten.

Het kerkgebruik wordt momenteel ter beschikking gesteld voor religieuze activiteiten van andere katholieke en christelijke gemeenschappen:

Maandelijks: een Indisch katholieke gemeenschap;

Wekelijks: een orthodox-Eritrese gemeenschap;

Wekelijks: twee afzonderlijke Ghanese gemeenschappen.

Toekomstige invulling

Zie hierboven

Deze oefening wordt doorgevoerd in het geheel van het parochieverband H. Petrus en Paulus Parochie in Gent-Zuid

a. Eredienst

Zie hierboven

b. Valorisatie

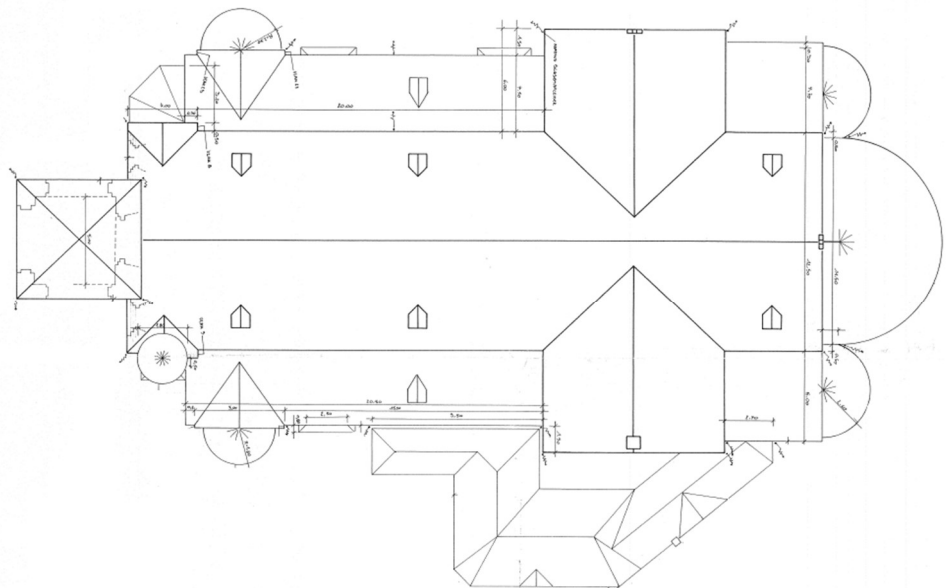
Zie hierboven

c. Medegebruik

Niet van toepassing

d. Nevenbestemming

Niet van toepassing

25. Onze-Lieve-Vrouw Oude Bareel

Onze-Lieve-Vrouw Oude Bareel (www.stamgent.be)Inplantingsplan kerk (www.geo.onroerendergoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Onze-Lieve-Vrouw Oude Bareel
Locatie	Beelbroekstraat (Sint-Amandsberg, Gent)
Parochie	Onze-Lieve-Vrouw Oude Bareel Behorend tot Parochie Heilige Franciscus van Assisi (Gent-Oost)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Gent
Eigenaar	Kerkfabriek Onze-Lieve-Vrouw Oude Bareel
Bescherming	Beschermd Onroerend Erfgoed <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw van de Oude Bareel (Monument) Vastgestelde Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw van de Oude Bareel (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) Wetenschappelijke Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw van de Oude Bareel (Bouwkundig element)

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Aard: nieuwbouw

Stijl: modernistisch, interbellum

Datering: 1932-1933

Architectuurtype: eenbeukige kerk met licht uitspringend transept

Torentype: vierkante toren op de hoek tussen rechte koorsluiting en transeptoksel.

Structuur: Plattegrond gebaseerd op de traditionele kerkaanleg: rechthoekig schip met uitgebouwd hoofd-, zijportaal en doopkapel, licht uitspringend transept

Materiaal: baksteen

Beschrijving:

De parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw van de Oude Bareel werd opgetrokken in 1930 in modernistische stijl naar ontwerp van architect Valentin Vaerwijck. De kerk is gelegen op de hoek van Antwerpse Steenweg en Beelbroekstraat. Ze wordt omgeven door groenaanleg eveneens ontworpen door Valentin Vaerwyck.

De parochiekerk Onze-Lieve-Vrouw van de Oude Bareel is een moderne gele baksteenbouw in versoberde traditionele stijl met art deco-invloeden naar ontwerp van Valentin Vaerwijck. De plattegrond is gebaseerd op de traditionele kerkaanleg: rechthoekig schip met uitgebouwd hoofd- en zijportaal en doopkapel, licht uitspringend transept, vierkante toren op de hoek tussen rechte koorsluiting en transeptoksel. De architect baseert zich op de decoratieve baksteenarchitectuur (van de Amsterdamse School) door het gebruik van verschillende verbanden, baksteenfriezen en muurvlechtingen.

Tegen de noordgevel werd een gesculpteerde calvarieberg aangebracht. Het opschrift luidt "Opgericht door de vrienden van het kruis". Langs de noordzijde boven de toegangspoort zien we een afbeelding van de Maagd Maria met als opschrift "Ave Maria gratia plena dominus tecum ora pro nobis semper", in de gevelwand van de doopkapel is een afbeelding van Sint-Jan de Doper en het opschrift "ego te Baptizoin nomine patris et filii spiritus sanctus" zichtbaar. Het hoofportaal is bekroond met een Christus waarbij de tekst "Christus vincit Christus regnat Christus Imperat in Aeternum". Alle sculpturen zijn van de hand van Oscar Sinia.

De glas-in-loodramen zijn van de hand van Joep Nicolas (getekend) en gedateerd 1933. Het niet figuratieve werk werd niet getekend. Bijgevolg is onduidelijk of ze uit hetzelfde atelier komen. Het glasraam in het koor werd geschonken door de familie De Scheemaecker uit Sint-Amandsberg. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werden de ramen veilig opgeborgen en na de oorlog hersteld en herplaatst door Johan Geysen uit Destelbergen (1947).

Het raam in het koor stelt in 15 taferelen de hemel, aarde en hiernamaals voor. De bovenste zone, de hemel, toont van links naar rechts: musicerende engelen, Maria en vrouwelijke heiligen, Drie-eenheid, Johannes de Doper en mannelijke heiligen en zingende engelen. De middelste zone, de aarde, toont van links naar rechts: arbeiders, vissers, gekroonde hoofden, landbouwers en geleerden / kunstenaars. De onderste zone trakteert de kijker op het hiernamaals: redding uit het vagevuur, hel en hemel / aards paradijs.

In het schip zitten nog acht glasramen met opschriften. De andere ramen en de deuren bevatten niet figuratief glas-in-lood. In de weekkapel werden twee ramen van het atelier Mesdach verwerkt (1975). De architecturale vormgeving met onbedekte materialen van het exterieur werd hernomen in het interieur: baksteen, marmer, natuursteen, hout. Het kerkship bestaat uit drie beuken en vier traveeën. Het schip, transept en koor worden van elkaar gescheiden door grote ellipsvormige triomfbogen. Het koor wordt nogmaals opgedeeld door de plaatsing van een kleinere triomfboog op marmeren zuilen. Ook tussen hoofd- en zijbeuken zitten ellipsvormige bogen. Er zijn geen gewelven, de houten dakconstructie is van in de kerk zichtbaar. De enige decoratie in de kerk bestaat uit architecturale elementen als baksteenfriezen, basementen en kapitelen / sokkels in zandsteen.

De altaren zijn opgetrokken uit rode gevlamde marmer. Links staat het Maria-altaar met als opschriften "Monstra te esse matrem sumat per te preces" en rechts het sacramentsaltaar met volgende opschriften: "Christum regem adoremus dominanten gentibus" en "Qui se manducantibus dat spiritus pinguedinem". De deur van het tabernakel is in koper en draagt de afbeeldingen van de vier evangelisten. Het hoofdaltaar stond tot 1977 in het koor maar werd toen verplaatst naar de viering. Het eveneens roodmarmeren altaar stond vroeger onder een baldakijn dat echter gesneuveld is in 1977. De zuilen bleven bewaard maar de hemel verdween. Links en rechts van het altaar, in de viering, staan nog twee preekstoelen in marmer. Tot slot in het transept nog drie houten biechtstoelen in art deco-stijl. Verspreid over de kerk staan twee plaasteren Art Deco-beelden en een aantal kandelaars opgesteld. In het koor bevindt zich tevens een gedenkplaat met de namen van de stichters der kerk: "A° "Di 1932 die 25 sept. / Posuit Excmus A C Revmus Hon. Coppieters Epus Gand / Aedificavit Rev Domnus Hyac. Lippens Pastor" Het orgel werd in 1936 ingespeeld en is van de firma Jules Anneessens-Tanghe uit Menen.

De aansluitende sacristie is naar exterieur zeer interessant maar binnenin sober uitgewerkt. Trapleuningen, vloeren en binnenschrijnwerk zijn nog origineel.

Analyse en waardebeoordeling Monumentenzorg Stad Gent

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	948,6 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	6295,90 m ²
Oppervlakte kerk m ²	1020 m ²
Coördinaten	+51° 4' 27.47", +3° 46' 45.90"
Sanitair	ja
Kichenette	neen
Toegankelijkheid andersvaliden	geen hellend vlak aanwezig
Verwarming	ja

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context: wijk oude bareel

Aard: nieuwbouw

Locatie: alleenstaand

Oriëntatie: noordoostelijk georiënteerd

Staat kerkhof: geen kerkhof aanwezig

Bodemarchief: niet gekend

Bijhorend: voormalige pastorie

De oudste nederzetting te Oostakker moet gesitueerd worden in de 2de eeuw voor Christus. In 639 werd de nederzetting Sloten, gesticht vanuit Oostakker, gekocht door Amandus en eigendom van de Sint-Baafsabdij. Tot ver in de 19de eeuw bleef de regio een landbouwgebied. Oude Bareel was een dunbevolkte wijk van Oostakker en sinds eeuwen landbouwers. Pas in de tweede helft van de 18de eeuw vestigen niet landbouwers zich in de wijk. De arbeiders voor het geïndustrialiseerde Gent vestigden zich vooral langs de Antwerpse Steenweg. In de 20ste eeuw werd de achterliggende zone ingevuld.

De gestaag aangroeiende bevolking voor op Antwerpse en Dendermondse steenweg was voor religieuze diensten en onderwijs aangewezen op Oostakker of Sint-Amandsberg. De bevolking wenste een eigen kerk. Op 17 oktober 1928 werd de nieuwe parochie Oude Bareel opgericht. De ontwikkeling van het gehucht komt reeds op gang in het begin van de 20ste eeuw. Vanaf schooljaar 1911-1912 is er een schooltje. In 1929 wordt een Visitatieklooster opgericht op de Oude Bareel. De reeds bestaande schoolkapel gaat nu dienst doen als kloosterkapel. Vanaf 1907 ijvert pastoor Cap (Sint-Amandsberg) voor een kerk op Oude Bareel. Architect Jan Rooms tekent in 1911 plannen die echter tijdens en kort na de Eerste Wereldoorlog in de kast belanden wegens financiële tekorten. In 1928 wordt Oude Bareel eindelijk een onafhankelijke parochie en toen moest er een kerk gebouwd worden. Daar de nieuwe parochie deels op grondgebied van Sint-Amandsberg en deels op dat van Oostakker lag dienden beide gemeenten akkoord te gaan met de oprichting. Oostakker weigerde en zal van dan af steeds dwars liggen.

Eind 1930 heeft Valentin Vaerwijck in opdracht van Pastoor Lippens de plannen voor de kerk af. Voor de bouw werd in zee gegaan met bouwonderneming Van Herwege en De Wilde. De eerste steen werd gelegd door de Bisschop van Gent op 25 september 1932. Zeven maand later werd het kruis van de toren gewijd. Nog hetzelfde jaar werden de glasramen van Joep Nicolas uit Roermond verzonden. Op zondag 23 juli 1933 werd tijdens de mis van 9.00 uur de kerk ingezegend. De weekkapel werd ingericht in de oude sacristie en ingewijd in 1975. In 1977 werd het hoofdaltaar verplaatst en verbouwd.

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	BPA SA4/ zone voor openbaar nut/stadsrand
Afwijkingsmogelijkheden	
Uitbreidingsmogelijkheden	
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	neen
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	
openbaar vervoer	ja
Parking [bevraging CRKC]	ja
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	stad Gent
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	neen
Winter kapel [bevraging CRKC]	neen

3/ BOUWFYSISCH TOESTAND

Het gebouw verkeert algemeen in een redelijke staat. Een aantal gebreken vragen om herstelling. Het buitenparament van de toren is op beide hoeken ernstig gescheurd, vermoedelijk ten gevolge van regen en vorstschade. Plaatselijk zijn onderhouds- en herstellingswerken nodig.

Inspecties Monumentenwacht

42180/2017/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE

INVESTERINGEN

Opgegeven door de kerkfabriek

- Herstelling parament kerktoren
- Herstelling plaatselijke gebreken aan metsel- en voegwerk

4/ GEBRUIK

*Opgegeven door de kerkfabriek***Gebruik**

Voor de eredienst: zondagsvieringen, uitvaarten, huwelijken, doopvieringen, gelegenhedsvieringen.
Occasioneel concerten

Functie

Parochiekerk

Toekomstige invulling**a. Eredienst**

Religieuze activiteiten van de geloofsgemeenschap: zondagsvieringen, uitvaarten, huwelijken, doopvieringen, gelegenhedsvieringen. Occasioneel concerten
Parochiekerk

b. Valorisatie

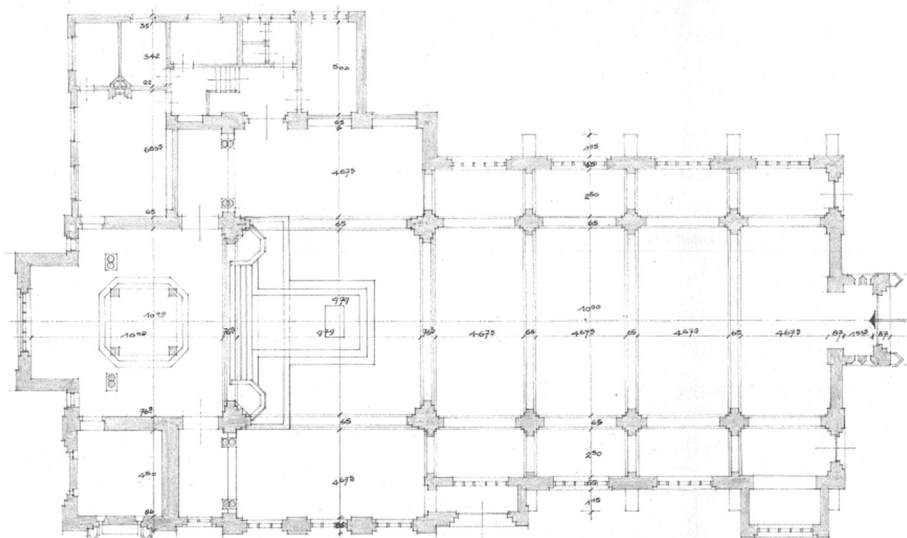
Zondagsvieringen, liturgische vieringen bij doopsel, huwelijken en uitvaart, gelegenhedsvieringen.
Af en toe een concert

c. Medegebruik

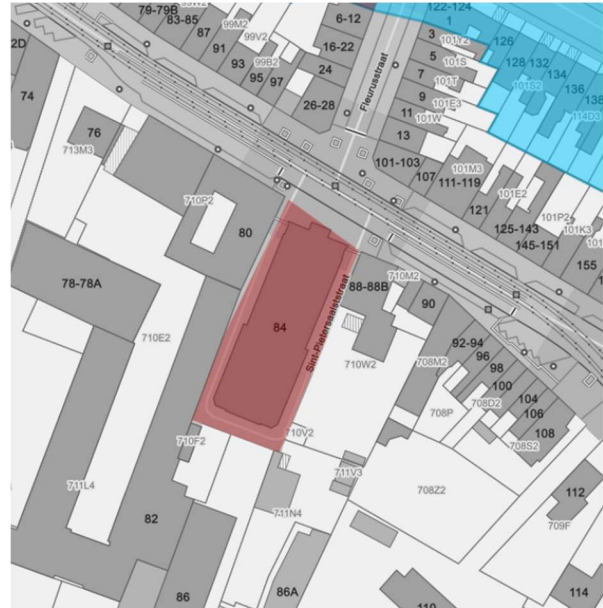
Niet van toepassing

d. Nevenbestemming

Niet van toepassing

26. Sint-Pieters-Buiten

Sint-Pieters Buiten (www.stamgent.be)Inplantingsplan kerk (www.geo.onroerenderfgoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Sint-Pieters Buiten
Locatie	Sint-Pietersaalstraat (Gent)
Parochie	Sint-Pieters-Buiten Behorend tot Parochie Heilige Johannes de Doper (Gent-Centrum)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Gent
Eigenaar	Kerkfabriek Sint-Pieters Buiten
Bescherming	Beschermd Onroerend Erfgoed <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Pieters-Buiten (Monument) Vastgestelde Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Pieters-Buiten (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) Wetenschappelijke Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Pieters-Buiten (Bouwkundig element)

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Aard: uitbreiding van bestaande kerk. Het schip van het prosdijkkerkje uit 1854 werd in de nieuwbouw geïntegreerd. De gewelven van de midden- en zijbeuken werden vernieuwd, het oude koor en de oude sacristie werden afgebroken.

Stijl: Interbellum / modernistisch

Datering: tussen 1934 en 1937

Begindatum: 1934

Einddatum: 1937

Architectuurtype: driebeukige pseudobasiliek

Structuur: portaal onder driehoekig fronton, aan de gevel is de structuur van het oude kerkje nog afleesbaar. Ter hoogte van de eerste travee werd een verdieping aangebracht, waarop het doksaal is gevestigd. Het transept is er enkel nog in de vorm van een uitsprong met verzwaarde pijlers en verlaagde gordelbogen. Het voorkeur heeft iets hoger gelegen zijaltaren. Het hoofdaltaar ligt enkele trappen hoger. Deze verhoging symboliseert de Kalvarieberg. Het schip is overspannen met een tongewelf met gordelbogen. De middenbeuk en de zijbeuken worden van elkaar gescheiden door ronde zuilen op polygonale marmeren sokkels, met Korintische kapitelen. Colonetten en pilasters zijn veelvuldig aanwezig.

Torentype: centrale vierkante geveltoren

Materiaal : baksteen, natuursteen

Historiek:

De parochiekerk Sint-Pieters-Buiten werd opgericht in 1856 naar ontwerp van J.B. Boterlaere en tussen 1934 en 1937 uitgebreid en vernieuwd in modernistische stijl door Valentin Vaerwyck.

De Proosdij Sint-Pieter-buiten wordt opgericht in 1856 en een kleine bakstenen kerk werd opgetrokken. In 1874 wordt de wijk een onafhankelijke parochie, de hulpkerk werd pas in 1894 een parochiekerk. Na de verkaveling van de tentoonstellingswijk en de nieuwe toevloed aan inwoners werd de kerk te klein bevonden. Valentin Vaerwyck ontwierp kosteloos een nieuwe kerk in modernistische stijl tussen 1934 en 1937. Het project werd voorgesteld als een verbouwing van de oude kerk en de eucharistievieringen gingen door terwijl de kerk verbouwd werd. Enkel het schip werd behouden. Schip en zijbeuken werden overwelfd met een tongewelf.

Beschrijving

De straatzijde wordt gekenmerkt door een centrale vierkante toren met daarin het hoofdportaal met driehoekig fronton voorzien van een opschrift, jaartal 1936 en een reliëf van de Heilige Petrus. Links bevond zich de doopkapel en rechts een opslagruimte met de trap naar het doksaal. Op de gevels zien we nog twee sculpturen ontworpen door Sinia. De drie achter elkaar gelegen façades met puntgevels zou een symbolische verwijzing naar de drie-eenheid zijn. De toegangspartij en voorgevel worden horizontaal belijnd en geaccentueerd door banden en sculpturen in natuursteen. De toren verjongt naar boven en loopt uit op een koperen dak. De klokkenkamer is opengewerkt met Romaanse raampjes en de klokken zijn zichtbaar. Het schip is overdekt door een zadeldak met dakpannen.

Interieur:

Het interieur van de driebeukige kerk is een complex samenspel van zuilen in imitatiemarmer, baksteenmuren en gepleisterde gewelven en kapitelen. Voor Waerwyck was het meubilair een essentieel onderdeel van zijn architectonisch concept. Het koor wordt afgesloten door een triomfboog. Het interieur werd verrijkt met werken van Oscar Sinia, glas-in-loodramen, muurschilderingen en drie marmeren altaren in gepolijst zwart marmer. Op diverse plaatsen werd een blokjesmotief aangebracht verwijzend naar de Wiener Secession. Ook het authentieke schrijnwerk, lambriseringen, biechtstoelen, smeedijzeren koorafsluiting (ontwerp Vaerwyck, uitvoering gildebroeder François, 1939), ... bleven bewaard. De biechtstoelen zijn vermoedelijk recuperatiemateriaal uit de oudere kerk. Zes kandelaars met schild en de lezenaar zijn eveneens van de hand van Vaerwyck. Tussen de ramen bevinden zich goud-witte sculpturen (Heilige Franciscus van Assisië, Heilige Theresia van het kind Jezus, Heilige Jozef, Heilige Joannes Berchmans, Heilige Margaretha van Cortona, Heilige Antonius van Padua) van de hand van Oscar Sinia (uitgevoerd 1940). Slechts twee beelden zijn polychroom: Onze-Lieve-Vrouw en het Heilig Hart. In de gordelboog is een polychroom reliëf (calvarie) aanwezig.

De verplaatste doopvont is uit blauwe hardsteen vervaardigd en heeft een koperen deksel. Naar ontwerp van Vaerwyck zijn muurschilderingen aangebracht rond de beelden in het schip, boven het hoofdaltaar, en boven de zijaltaren. Eveneens van het ontwerp van de architect is een geschilderde kruisweg in het beschot onder de ramen van het schip. Het orgel is een realisatie van de Duitse bouwer Klais. Flor Peeters tekende het plan en het schema.

De glasramen werden naar kartons van Lois-charles Crespin (1892-1953) uitgevoerd door F. Colpaert. In de deuren van de inkompartij zijn lichtgekleurde glasramen in kruisvorm aangebracht. Het schip telt vijf glasramen met de afbeelding van de Heilige Joanna Chantal, Heilige Christophorus, Heilige Martinus, Heilige Theresia, Heilige Valentinus, Heilige Paulus, Heilige Elisabeth, Heilige Andreas, Heilige Bernadetta, Heilige Joris. In het transept de afbeelding van Heilige Albertus, Heilige Joseph, Heilige Leopoldus, Heilige Joachim, Heilige Maria, Heilige Anna. Naast het hoofdaltaar twee glasramen met de Heilige Carolus en de Heilige Monoratus.

Analyse en waardebeoordeling Monumentenzorg Stad Gent

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	1018,95 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	6580,42 m ²
Oppervlakte kerk m ²	1006 m ²
Coördinaten	+51° 1' 46.77", +3° 42' 59.53"
Sanitair	ja
Kichenette	neen
Toegankelijkheid andersvaliden	ja
Verwarming	ja

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context: kerk in een stadsuitbreiding

Aard: alleenstaand

Oriëntatie: niet georiënteerd (het koor ligt in het zuiden, de toegang in het noorden)

Staat kerkhof: geen kerkhof aanwezig

Bodemarchief: niet gekend

Historische context:

Na 1860 werden de stadspoorten afgebroken. Samen met de ontmanteling van de citadel gaf dit een eerste aanzet tot toename van de bevolking in dit stadsdeel. Dit had ook zijn invloed op de uitbouw van het parochiewezen buiten de Gentse muren. Met de financiële hulp van enkele adellijke families was al eerder een proosdij opgericht (1856). In de Sint-Pietersaalststraat werd een kleine hulpkerk afhankelijk van de parochie Onze-Lieve-Vrouw-Sint-Pieters gebouwd naar een ontwerp van de Gentse bouwkundige Jean-Baptiste Boterdaele. In 1874 werd de proosdij verheven tot een zelfstandige parochie. Toen werd ook de dekenij 't Zieklien opgericht die in 1959 vervangen werd door de huidige dekenij Sint-Pieters-Buiten. Tussen 1934 en 1937 breidde architect en wijkbewoner Valentin Vaerwyck de kerk uit en vernieuwde ze in modernistische trant.

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	Gewestplan/woongebied
Afwijkingsmogelijkheden	
Uitbreidingsmogelijkheden	
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	neen
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	
openbaar vervoer	
Parking [bevraging CRKC]	ja
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	stad Gent
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	neen
Winter kapel [bevraging CRKC]	ja

3/ BOUWFYSISCHE TOESTAND

Het gebouw bevindt zich algemeen in een redelijke staat, regenwaterafvoer in een matige toestand. Herstellingswerken zijn noodzakelijk aan de dakbedekking, aansluitingen, vergaarbakken en regenwaterafvoeren. De aanwezige panhaken zijn roestig en breken af bij de minste aanraking. Aan de nokken zijn er plaatselijk pannen gebroken en staan er nokpannen open. Aan de kilgoten sluiten de pannen niet mooi aan bij de goot. Bepaalde panlatten zijn gebroken en uitgezakt. Aan de noordbomen is er plaatselijk aanstrijkmortel verdwenen waardoor de pannen niet meer aansluiten. Op de dakvlakken liggen plaatselijk dakpannen gekanteld waardoor er spleten ontstaan zijn. Bij de aansluiting van het dak van het schip met het opgaand muurwerk van de toren, zijn er langs de noordwestzijde, gebreken bij de koperen loketten en loden slabben. Het koper is er erg dun geworden. Door de gaten is er waterinsijpeling op de onderliggende kapconstructie (onder andere op de gording en strijkeper) en op het onderliggende gewelf.

Inspecties Monumentenwacht

41873/2022/B BOUWKUNDIGE INSPECTIE

INVESTERINGEN

Opgegeven door de kerkfabriek

- Algehele herstelling/vernieuwing van de daken en de goten

4/ GEBRUIK

Opgegeven door de kerkfabriek

Gebruik :

Weekendvieringen : zondag 11 uur

Functie

Eredienst

Doopsels, Huwelijken, Begrafenissen

Toekomstige invulling

a. Eredienst

idem

b. Valorisatie

Open blijven, als stilteplek, als ruimte voor gebed, maar ook voor doopsels, huwelijken en uitvaarten.
Gezinsvieringen en kindernevendiensten in Sint-Pieters Buiten.

Jeugdbeweging: Scouts

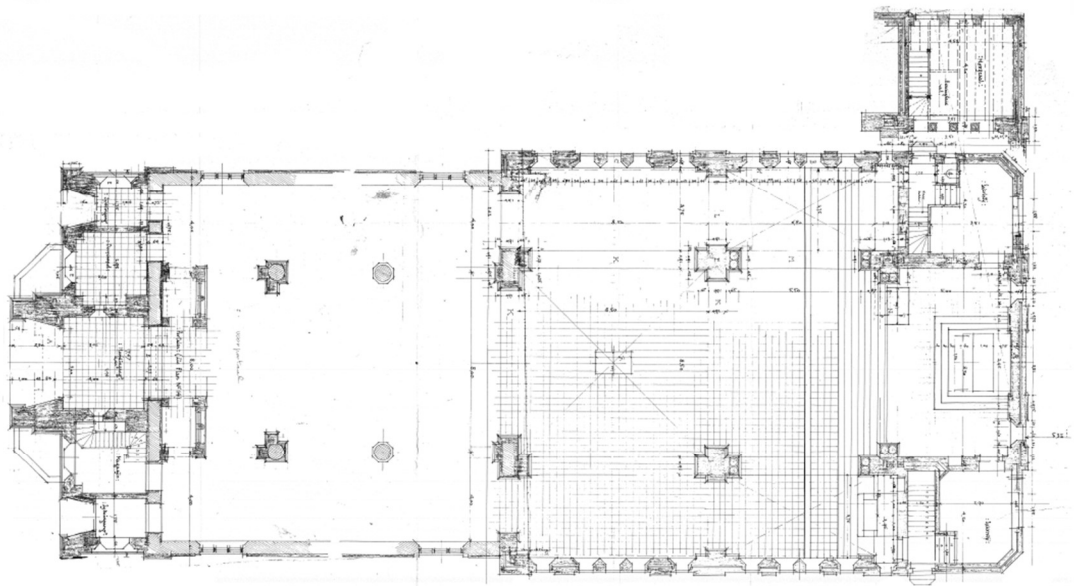
Occasioneel gebruik voor repetities, rondgang, bezoek

c. Medegebruik

Niet van toepassing

d. Nevenbestemming

Niet van toepassing

KERKEN VAN NA DE TWEEDE WERELDOORLOG

Sint-Godelieve (27)

Sint-Bernadette (28)

Christus Koning (29)

27. Sint-Godelieve

Sint-Godelieve (www.stamgent.be)

Inplantingsplan kerk (www.geo.onroenderfgoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Sint-Godelieve
Locatie	Sint-Godelievestraat (Wondelgem, Gent)
Parochie	Sint-Godelieve Behorend tot Parochie Heilige Lieven (Gent-Noord)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Gent
Eigenaar	Kerkfabriek Sint-Godelieve
Bescherming	Geen

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Aard: nieuwbouw

Stijl: landelijk

Datering: 1950 (plan) -1952 (gebouwd)

Architectuurtype: Zaalkerk

Torentype: kleine dakruiter

Structuur: Eenbeukige kerk met puntgevel onder zadeldak. Vierkant licht inspringend koor van één travee, met twee aanpalende ruimtes in de oksels (de sacristie en een zaaltje). Voorportaal met puntgevel onder zadeldak, met rondbogige toegangsdeur. Zijgevels: eenvoudig per drie gekoppelde rondboogvensters. Uitspringende steunberen.

Materiaal:

- baksteen (Ploegsteert)
- Moëllon voor de plint
- Kortrijkse pannen voor het dak
- Bruin verniste ijzeraarde (voor de dakrand?)
- Rode tichelpannen voorzien voor de dakruiter (niet zo uitgevoerd)

Oorlog: naoorlogs

Interieur:

Tongewelf met houten latten over de hele lengte van het gebouw. Sober wit beschilderde muren. Klein, rond gebrandschilderd raam met een voorstelling van de gekruisigde Christus in de koorabsis. Een rondbogig gebrandschilderd raam met Sint-Godelieve (onderaan getekend K.A.V.geschonken door de Katholieke Arbeidersvrouwen?).

Stijl: licht neoromaans

Analyse en waardebeoordeling Monumentenzorg Stad Gent

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	320,44 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	3421,06 m ²
Oppervlakte kerk m ²	327 m ²
Coördinaten	+51° 4' 43.38", +3° 42' 47.43"
Sanitair	neen
Kichenette	neen
Toegankelijkheid andersvaliden	geen hellend vlak aanwezig
Verwarming	ja

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context: alleenstaand

Aard: nieuwbouw

Locatie: in een dorp

Oriëntatie: niet georiënteerd (het koor ligt in het zuiden, de toegang in het noorden)

Staat kerkhof: geen kerkhof aanwezig

Bodemarchief: niet gekend

Bijhorend: voorheen de school, maar die werd afgebroken.

Historische context: In de Achterstraat (nu de Sint-Godelievestraat) stond een hulpkerk die werd ingewijd in 1948. De kapel stortte kort daarop in. In 1950 werden de plannen voor een nieuwe kerk goedgekeurd die in 1952 werd gebouwd.

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	Gewestplan/woongebied/stadsrand
Afwijkingsmogelijkheden	
Uitbreidingsmogelijkheden	
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	
openbaar vervoer	minimaal
Parking [bevraging CRKC]	
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	neen
Winter kapel [bevraging CRKC]	

3/ BOUWFYSISCHE TOESTAND

Het kerkgebouw bevindt zich in algemeen goede staat. Het houten schrijnwerk van de toren is structureel in goede staat. De naaldhouten sporenkap is op de meeste plaatsen nog in zeer goede staat. Het baksteenparament vertoont slechts lichte verwerking. Plaatselijk zijn kleine gebreken vast te stellen.

INVESTERINGEN

Opgegeven door de kerkfabriek

- Vernieuwen CV-installatie
- Vernieuwen elektriciteit
- Dubbele beglazing kerk

4/ GEBRUIK

Opgegeven door de kerkfabriek

Gebruik:

- Eredienst op zaterdagavond, op vooravond van feestdagen, tijdens sterke periodes van het kerkelijk jaar
- Geloofsgroep 'Stemmen'
- Doopsels, huwelijken, uitvaarten
- Occasioneel cultureel evenement

Functie:

Parochiekerk

Sociale functie: link met de kring naast de kerk. Kring is eigendom kerkfabriek

Toekomstige invulling

a. Eredienst

zie hierboven

in opvolging van het pastoraal plan: openstellen voor stiltemomenten/gebed, stiltezoekers

openstellen voor culturele evenementen

b. Valorisatie

-de kerkrimte leent zich uitstekend voor culturele evenementen: licht, gezellig, goede akoestiek, internet, tv-schermen, modulerbaar, snel te verwarmen (belangrijk als de kerkgemeenschappen kleiner worden)

-openstellen voor gebeds- of stiltemoment buiten de uren van de eredienst

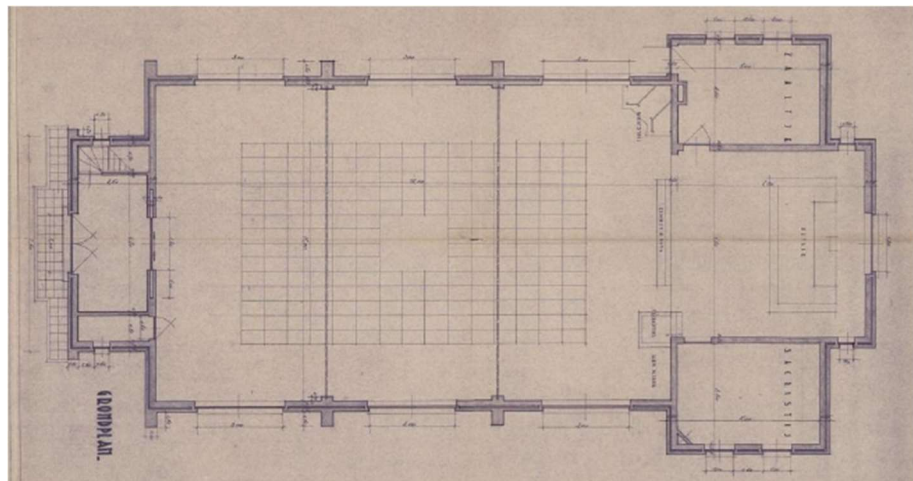
-organisatie van culturele evenementen kunnen in samenwerking met de kring naast de kerk

c. Medegebruik

Gebedsgroep "Stemmen"

d. Nevenbestemming :

Niet van toepassing

28. Sint-Bernadette

Sint-Bernadette (www.stamgent.be)

Inplantingsplan kerk (www.geo.onroerendergoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Sint-Bernadette
Locatie	Sint-Bernadettestraat (Gent)
Parochie	Sint-Bernadette Behorend tot Parochie Heilige Franciscus van Assisi (Gent-Oost)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Gent
Eigenaar	Kerkfabriek Sint-Bernadette
Bescherming	Vastgestelde Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Bernadette (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) Wetenschappelijke Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Sint-Bernadette (Bouwkundig element)

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Aard: nieuwbouw

Stijl: modernistisch

Datering: 1962

Architectuurtype: zaalkerk

Torentype: losstaande toren

Plattegrond: rechthoekige zaalkerk met winterkapel aan de noordelijke zijde. Aan de oostelijke zijde bevinden zich de sacristie, een bergplaats, de ruimte voor de acolieten en een kantoorruimte

Materiaal baksteen en beton

Oorlog de kerk is naoorlogs

Historiek:

Parochiekerk in modernistische stijl, gerealiseerd in 1967-1968 naar ontwerp van architecten Leo Lefebure en André Platel met medewerking van René Heyvaert, onder leiding van bouwonderneming Charles en Julien Van Caneghem (Erpe-Mere, Burst). De kerk is gelegen nabij de [tuinwijk van de Sint-Bernadettestraat](#).

Architectuur:

De oostelijk georiënteerde voorgevel is gericht naar de Sint-Bernadettestraat en werd eenvoudig en nederig opgevat. De kerk vormt een samenstel van blokvormige volumes onder platte daken, afgelijnd met arduinen dekstenen, waarbij de rechthoekige zaalkerk het hogere hoofdvolume vormt, dat geflankeerd wordt door twee lagere volumes ten noorden en ten westen. Opvallende, deels vrijstaande toren met een uitkragende bekroning, ten noorden van het schip.

Gesloten volume met een parement van gele baksteen in een metselverband aanleunend bij een klezorenverband. Vlak uitgewerkte gevels, waarbij de zuidelijke gevelwand geritmeerd wordt door drie blokvormige volumes, waarin de biechtstoelen zijn ondergebracht. Alle gevels van het hoofdvolume worden bovenaan doorbroken door een rij van geritmeerde glas-in-loodramen opgevat als een doorlopend fries, gevat in kaders van gewapend beton. De lagere secundaire ruimtes worden verlicht door aaneengeschakelde vensters, voorzien van effen glas en gevat in betonnen kaders bij de winterkapel en houten schrijnwerk voor de sacristie en dienstruimtes.

De voorgevel wordt gemarkeerd door een blokvormig portiek, toegankelijk door middel van een centrale dubbele deur, geflankeerd door twee enkele deuren, allen afgewerkt met aluminium platen en voorzien van grote houten, O-vormige klinken. Het portiek wordt voorafgegaan door een luifel, rustend op ijzeren kolommen en afgewerkt met houten planken. Het zijportaal tot de kapel is toegankelijk via een dubbele deur in een zelfde uitvoering. De toren heeft een dubbele structuur, meer bepaald deels uitgevoerd in gesloten metselwerk, in combinatie met een open betonnen structuur aan de rechterzijde ter ondersteuning van de uitkragende bekroning, waarin zich het klokkenspel bevindt. De architecten kozen ervoor de hoogte van de toren te beperken als uitdrukking van het karakter van een wijkkerk.

Interieur:

Sober vormgegeven interieur met wanden in zichtbaar metselwerk en een houten zoldering met planchetten. Keramische tegelvloer in het schip en een podium in blauwe hardsteen ter hoogte van het koor. De architecten streefden ernaar een eenvoudig, rustig en ordelijk opgevat grondplan te realiseren. Open schip met 546 zitplaatsen, opgesteld met één centrale middengang. Ten noorden van het schip bevindt zich een winterkapel, die tevens dienst doet als doopkapel, met een veertigtal zitplaatsen. De kapel wordt gescheiden van het kerkinterieur door middel van een vouwwand in plexiglas, uitgevoerd door de Antwerpse firma 'Scandiaflex en the roof'. Door het transparante en open karakter van deze wand ontstaat een interessante verbinding tussen het hoofdaltaar en de kapel, en kan de kapel ook benut worden als aanvullende ruimte bij het schip. De kapel is ook afzonderlijk toegankelijk via een eigen portaal, gesitueerd naast de basis van de klokkentoren. De westelijk zijde van het kerkgebouw, gelegen achter het koor en de kapel, omvat rechts een afzonderlijke inkom, een bureau waar zich tegenwoordig het parochiaal secretariaat bevindt, en sanitair. De inkom leidt vervolgens tot de sacristie met ruimtes voor de priester(s) en de acolieten, en een bergplaats. De sacristie is verbonden met het koor.

Mobilair.

Het vast meubilair werd ontworpen door architecten Platel en Lefebure in een sobere en strakke vormtaal, uitgevoerd in massieve, gepolierde blauwe hardsteen. Zo zijn de preekstoel, het hoofdaltaar, het altaar in de kapel en de doopvont van hun hand. Blauwe hardsteen werd gecombineerd met metaal, zoals het door Platel ontworpen koperen deksel van de doopvont, bekroond met een koperen kruis, en het aluminium kruis dat oorspronkelijk werd opgehangen boven het altaar. Biechtstoelen zijn niet langer aanwezig in het kerkinterieur. Platel maakte eveneens het ontwerp voor de twaalf witte marmeren kruisjes, die aanwezig zijn in het interieur. De drie klokken die zich in de toren bevinden, werden gerealiseerd door de Nederlandse klokkengieterij Petit & Fritsen (Aarle-Rixtel). Het orgel werd in 1979 gebouwd door de Brusselse orgelbouwer Patrick Collon (Laken). Tegen de wand met het tabernakel is een koperen Christusbeeld aangebracht.

Inventaris Bouwkundig Erfgoed

Analyse en waardebeoordeling Monumentenzorg Stad Gent

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	1575,7m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	2675,57m ²
Oppervlakte kerk m ²	940 m ²
Coördinaten	+51° 4' 32.81", +3° 45' 7.02"
Sanitair	ja
Kichenette	ja
Toegankelijkheid andersvaliden	geen hellend vlak aanwezig
Verwarming	ja

Situering Ruimtelijke omgeving

Aard: alleenstaand

Locatie: in een wijk

Oriëntatie: oost-west georiënteerd

Staat kerkhof: geen kerkhof aanwezig

Bodemarchief: niet gekend

Bijhorend: Naast de kerk is een school (Edugo) gevestigd.

Historische context:

1920-1930: 155 huizen en 42 appartementen worden gebouwd aan de Sint-Bernadettestraat (tot 1943 de Lourdesstraat geheten). Door deze nieuwe bevolkingsconcentratie is er nood aan een nieuwe parochie.

1935: op 8 december wordt een houten kerkje ingewijd (een loods uit Knokke-Heist).

1950: De wijk wordt een zelfstandige parochie. Vanuit Oostakker-Lourdes komen zusters van de Kindsheid Jesu met als eerste opdracht de zorg voor de parochiale school.

1967-1968: Het houten kerkje wordt vervangen door de huidige moderne kerk, naar plannen van architecten Leo Lefebure en André Platel. Tijdens de bouwwerken gaan de kerkdiensten door in de Nova. De kerk wordt ingewijd op 22 november 1969.

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	Gewestplan/woongebied/stadsrand
Afwijkingsmogelijkheden	
Uitbreidingsmogelijkheden	
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	geen
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	
openbaar vervoer	ja
Parking [bevraging CRKC]	ja
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	stad Gent
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	neen
Winter kapel [bevraging CRKC]	ja

3/ BOUWFYSISCHE TOESTAND

De roofing van de verschillende platte daken is fel verweerd en niet meer betrouwbaar. In het verleden zijn reeds meerdere herstellingen uitgevoerd, maar momenteel is lekkage niet uitgesloten en ook is het best mogelijk dat op korte termijn nieuwe lekken ontstaan. Op verschillende plaatsen komen ook de zijdelingse aansluitingen los zodat het aangeraden is deze overal mee te vernieuwen. Plaatselijk zijn onderhouds- en herstellingswerken uit te voeren onder anderen aan het voegwerk van het metselwerk, de regenwaterafvoer, enz.

Kruisbeeld aan de straatzijde: Het kruis is nog in goede staat. Het Christusbeeld vertoont ernstige schade. Indien niet ingegrepen wordt, dreigt het beeld verloren te gaan. Indien de aantasting van het beeld zich verder zet, kan de ophanging in het gedrang komen. Dit met ernstige schade tot gevolg. De toestand houdt ook een veiligheidsrisico in.

Inspecties Monumentenwacht

INVESTERINGEN*Opgegeven door de kerkfabriek*

- Waterdicht maken kelder
- Restauratie kruisbeeld calvarie aan de straatkant
- Herstelling voegen in verschillende gevels
- Afkoppeling opvang hemelwater
- Heraanleg pad naar zijingang kerk - secretariaat
- Plaatsing zonnepanelen
- Aanpassing kerkplein n.a.v. de werken voor de nieuwe wijk vóór de kerk
- Vernieuwen dakbedekking en aanpassing luifel
- Vernieuwen deurpanelen ingang van de kerk volgens de originele plannen

4/ GEBRUIK*Opgegeven door de kerkfabriek***Gebruik**

Voor de eredienst: zondagsvieringen, uitvaarten, huwelijken, doopvieringen, gelegenhedsvieringen.
Occasioneel concerten

Functie

Parochiekerk

Toekomstige invulling**a. Eredienst**

Zondagsvieringen, uitvaarten, huwelijken, doopvieringen, gelegenhedsvieringen. Occasioneel concerten
Parochiekerk

b. Valorisatie

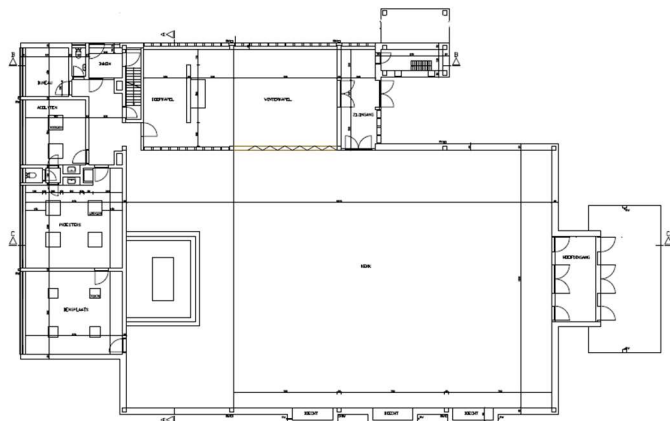
Zondagsvieringen, liturgische vieringen bij doopsel, huwelijken en uitvaart, gelegenhedsvieringen.
Af en toe een concert

c. Medegebruik

Niet van toepassing

d. Nevenbestemming

Niet van toepassing

29. Christus Koning

Christus Koning (www.stamgent.be)

Inplantingsplan kerk (www.geo.onroendergoed.be)

1/ IDENTIFICATIE

Naam	Christus Koning
Locatie	Rerum novarumplein (Gent)
Parochie	Christus Koning Behorend tot Parochie Heilige Petrus en Paulus (Gent-Zuid)
Bisdom	Gent
Dekenaat	Gent
Eigenaar	Kerkfabriek Christus Koning
Bescherming	Vastgestelde Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Christus Koning (Vastgesteld bouwkundig erfgoed) Wetenschappelijke Inventarissen <ul style="list-style-type: none"> • Parochiekerk Christus Koning (Bouwkundig element)

2/ BESCHRIJVING

Cultuurhistorische waarde

Aard: nieuwbouw

Stijl: modernisme /functionalisme

Datering: 1960-1969

Begindatum: eerste plannen 1960

Einddatum: inwijding 7 april 1969

Architectuurtype:

Het grondplan bestaat uit het hoofdschip, de sacramentskapel (of winterkapel) naast het koor, een biechtgang en achteraan een doopkapel. Achter het koor zijn vier lokalen gelegen met een afzonderlijke toegang zij dienen als sacristie, lokaal voor de misdienaars, vergaderzaal.

Torentype: losstaande toren

Structuur: skeletstructuur in gewapend beton verwerkt met een bakstenen invulling

Materiaal: gewapend beton en baksteen, handvormgevelsteen

Oorlog: de kerk is naoorlogs

De parochiekerk Christus Koning, aan het Rerum-Novarumplein ten westen van de Zwijnaardsesteenweg, werd opgericht in modernistische stijl in 1968 naar ontwerp van de architecten Adrien Bressers en Jean Gilson.

De definitieve bouwplannen dateren van 1963. De bouwaanvraag werd door de kerkfabriek ingediend op 29 december 1964, de bouwvergunning volgde op 15 maart 1965. De aanbesteding werd op 16 maart 1967 toegewezen aan het aannemersbedrijf Van Kerkhove & Gilson. De eerstesteenlegging vond plaats op 22 mei 1968. Op 7 april 1969 werd de kerk ingewijd door de Gentse bisschop Léonce Van Peteghem.

De voorgevel van de kerk is gericht naar het Rerum Novarumplein ten westen, het koor is georiënteerd naar het oosten (Zwijnaardsesteenweg), een vrijstaande vierkante klokkentoren is ingeplant op de zuidwesthoek. De kerk heeft een nagenoeg rechthoekig grondplan met een kleine insprong op de noordoostelijke en zuidoostelijke hoek. Het hoofdportaal wordt voorafgegaan door een open atrium met betonnen pijlers, doorlopend in een open galerij naar de losstaande toren en verder doorlopend over de volledige zuidgevel naar de sacramentskapel (winterkapel). Tussen de verbindingsgalerij (processiegang op het bouwplan), toren en doopkapel is een beplant binnentuintje aangelegd. In het schip waren een 800-tal zitplaatsen voorzien. Aan de zuidzijde van het schip is een doopkapel, een biechtgang en een winterkapel voorzien. Glazen schuifdeuren verbinden de sacramentskapel met het koor. De oostzijde, achter het koor, bevat volgens het bouwplan, de sacristie, een lokaal voor misdienaars, een lokaal voor trouwers, een berging, een zijportaal en een lokaal voor de voorbereiding van de plechtige communie. In de kelder hieronder is de installatie van de centrale luchtverwarming en bergplaatsen ondergebracht.

Het kerkgebouw is opgebouwd uit een skeletstructuur in gewapend beton ingevuld met metselwerk van witte bakstenen handvormgevelsteen zowel voor het exterieur als voor het interieur, volgens de bouwaanvraag "vert rugueux", op een plint van gekloven blauwe hardsteen en afgewerkt met een kroonlijst van sierbeton met keitjes, hetzelfde materiaal werd ook gebruikt voor de kolommen. Het

platte dak is dubbelwandig, met speciale aandacht voor de isolatie. De gesloten klokkentoren met rechthoekige galmgaten onder plat dak is bekroond met een kruis op een koperen voetstuk. De lagere galerij en de sacramentskapel in de uitbouw aan de zuidzijde sluiten aan bij de uitbouw aan de oostzijde met de sacristie en dienstlokalen, de oostgevel wordt sterk geritmeerd door een opeenvolging van hoge smalle vensters.

Interieur

Bij het algemeen concept is er naar gestreefd geworden, het sacraal karakter op te roepen. Langs buiten door de eenvoud der vormen, en binnenin door de verscheidenheid van volumes, gebruikte materialen, lichtspel enz...

Stijl: naoorlogs modernisme, functionalisme

De houten zoldering is uitgewerkt in de vorm van een geplooid blad dat tussenin de overwelfende betonbalken telkens wordt herhaald. De verwerkte planchetten bestaan uit afzelia-hout. Hierin werd de verlichting ingewerkt.

Blote bakstenen wanden, achter het altaar is een strook in sierverband gemetseld. De vloer is gedekt met witte tegels en met travertijn op de predella. De houten zoldering met planchetten van afzelia met ingewerkte verlichting is uitgewerkt in de vorm van een geplooid blad dat tussenin de overwelfende betonbalken telkens wordt herhaald. Het schip wordt van de biechtgang gescheiden door gepleisterde zuilen. In de biechtgang zijn drie biechtstoelen opgesteld. De glas-in-loodramen in de zuid- en noordgevel werden gemaakt door glazenier L. Holvoet (Wevelgem). De hoge rechthoekige ramen symboliseren 'het rijzende licht van de Verrezen Heer' in een abstracte kleurrijke vormgeving. Aan de noordzijde beslaan de vensters de volledige hoogte van het schip, aan de zuidzijde zijn ze aangebracht boven de biechtgang. Bij de ingang en aan de doopkapel werden kleurrijke glasramen in betonstructuren geplaatst.

Mobilair

Beeldhouwwerk: het bronzen beeld van de Verrezen Christus boven het hoofdaltaar is gebeeldhouwd door pater Rik Van Schil, evenals het Onze-Lieve-Vrouwebeeld opgesteld ten noordoosten in het schip.

Het hoofdaltaar, het altaar in de sacramentskapel en de doopvont in wit marmer zijn ontworpen door pater Geroen De Bruycker en uitgevoerd door steenkapper Renier (Aarschot). Het tabernakel en het koperen deksel van de doopvont zijn vervaardigd door Edelsmid Willy Ceysens. Het orgel aan de noordzijde, ingewijd in 1972, is afkomstig uit het voormalig dominicanenklooster van Leuven en werd aangepast door G. Delmotte uit Doornik. De vier wijwatervaten en het wolkendek boven het Onze-Lieve-Vrouwebeeld zijn van de hand van Willy Geysens. De gietijzeren kandelaars bij het Mariabeeld zijn eveneens eens een ontwerp van pater Geroen De Bruycker, uitgevoerd door Willy Geysens. Het wandtapijt achter het Onze-Lieve-Vrouwebeeld is van de hand van Hortense Vanermen.

Analyse en waardebeoordeling Monumentenzorg Stad Gent

Architecturale mogelijkheden

Footprint kerk m ² [kadasterplan]	1793,5 m ²
Oppervlakte terrein [kadasterplan]	6656,19 m ²
Oppervlakte kerk m ²	1700 m ²
Coördinaten	+51° 1' 23.19", +3° 43' 8.38"
Sanitair	ja

Kichenette	neen
Toegankelijkheid andersvaliden	hellend vlak aanwezig
Verwarming	ja

Situering Ruimtelijke omgeving

Ruimtelijke context: aan een plein

Aard: in stadsuitbreiding

Locatie: alleenstaand

Oriëntatie: oost-west georiënteerd

Staat kerkhof: geen kerkhof aanwezig

Bodemarchief: niet gekend

Bijhorend: parochiaal centrum

Historische context :

Het Rerum Novarumplein is gelegen in de wijk Nieuw Gent, een onderdeel van de wijk Nieuw Gent - UZ. Naast de traditionele bewoning bevat de wijk verschillende projecten van sociale huisvesting.

Rond het plein is er naast de parochiekerk, een Stedelijk Dienstenhuis gevestigd, een basisschool en een parochiale ontmoetingsruimte. De wijk in het voorheen landelijk gebied tussen het Sint-Pietersstation en Zwijnaarde werd ontwikkeld na de Eerste Wereldoorlog. In 1924-1925 werd ten oosten van de Zwijnaardsesteenweg een tuinwijk met 241 woningen opgericht door de Gentsche Maatschappij voor Goedkope Woningen naar ontwerp van de architecten O. en A. Vande Voorde en J. Minnaar. In 1932 werden 54 huizen en 48 appartementen gebouwd door de huisvestingsmaatschappij De Goede Werkmanswoning.

Door de bevolkingsaanroei was er nood aan een hulpkerk. Het houten hulpkerkje dat dienst had gedaan voor de Sint-Paulusparochie werd in 1932 gerecupereerd en geplaatst op de gronden van de Zusters van de Visitatie, aan de Zwijnaardsesteenweg. De parochie maakte oorspronkelijk deel uit van de parochie Sint-Pieters-Buiten, tot ze in 1956 een zelfstandige parochie werd. In de jaren 1970-80 werd de wijk Nieuw Gent uitgebreid. In het noorden werden in 1976 en 1982 zes appartementsgebouwen opgetrokken rond de Kikvorsstraat. In het zuidelijk deel werden in de loop van de jaren 1970 rond de Edelsteenstraat verschillende zijstraten met laagbouwoningen opgetrokken.

Ruimtelijke uitvoeringsplannen – plannen van aanleg	Gewestplan/woongebied
Afwijkingsmogelijkheden	
Uitbreidingsmogelijkheden	
Kerkhof in gebruik [bevraging CRKC]	neen
Bescherming kerkhof [bevraging CRKC]	
openbaar vervoer	ja
Parking [bevraging CRKC]	ja
Eigenaar Parking [bevraging CRKC]	stad Gent
Parkeer probleem [bevraging CRKC]	neen
Winter kapel [bevraging CRKC]	ja

3/ BOUWFYSISCHE TOESTAND

Algemeen is het kerkgebouw in goede staat. Plaatselijk zijn enkele onderhouds- en herstellingswerken uit te voeren.

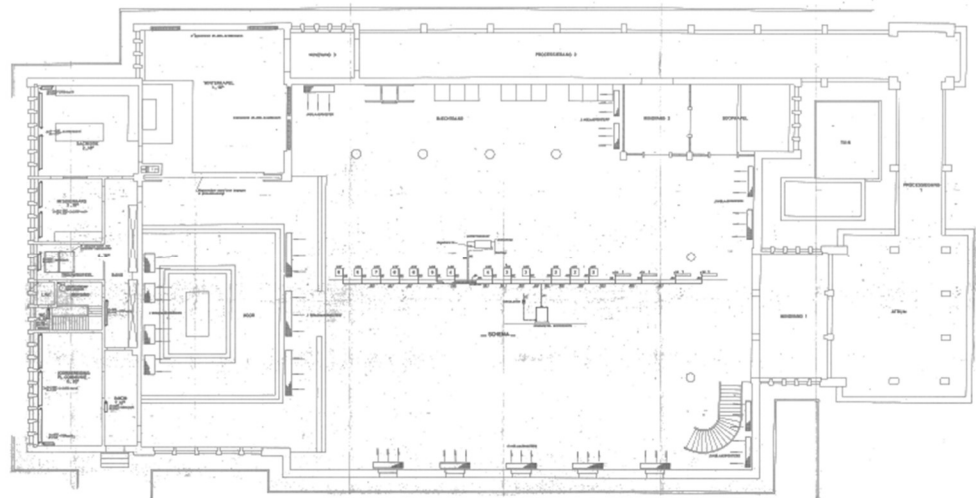
Inspecties Monumentenwacht

/

INVESTERINGEN

Opgegeven door de kerkfabriek

- Verdere afwerking renovatie orgel
- Energiebesparende maatregelen voor de kerk
- Brandveiligheid van het kerkgebouw
- Vervanging septische put
- Herstelling vloer altaar

Gebruik

- zaterdag om 17u30
- zondag om 11u30 uur door IRCCG (International Roman Catholic Church of Ghent)
- wekelijks gebruik op woensdag om 20u00 in de kapel door oecumenische gebedsgroep CARA NOVA en tweemaal per jaar op zondagnamiddag
- maandelijks vergadering van parochieploeg, redactieploeg, ... in de vergaderzaaltjes
- gemeenschappelijke vieringen op feestdagen voor de hele parochie H. Petrus en Paulus: Kerstavond, paaswake, O.L.Vrouw Hemelvaart, ...
- schoolvieringen (2 x per jaar)
- doop- en vormselvieringen, huwelijken en uitvaarten

Functie

- evenementen die qua inhoud beantwoorden aan het religieus karakter van het gebouw: concerten, tentoonstellingen, voordrachten, zangherhalingen van koren, ...
  - gebruik door Buurtwerking voor grote activiteiten
- De gebouwen ten dienste stellen aan de parochiegemeenschap en buurtwerking om samen te vieren en elkaar te ontmoeten op blijde en moeilijke momenten.

Toekomstige invulling**a. Eredienst**

Wekelijks:

- zaterdag om 17u30
- zondag om 11u30
- woensdag om 20u00
- feestdagen om 10u00

b. Valorisatie

Gebruikt voor het uitvoeren van concerten (+ 10 x per jaar), voordrachten, tentoonstellingen, zangherhalingen, ...

Occasioneel gebruik door de buurt voor grote evenementen (film, ...)

c. Medegebruik

Niet van toepassing

d. Nevenbestemming

Niet van toepassing